

YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON VALVONTASUUNNITELMA 2020-2024

Sisällysluettelo

1. YHTEINEN OSA	5
1.1 Johdanto	5
1.2 Säädosperusta	5
1.3 Ympäristöterveydenhuollon tavoitteet	5
1.4 Ympäristöterveydenhuollon valvontaviranomainen / Tampereen ympäristöterveys	6
2. TAMPEREEN YMPÄRISTÖTERVEYSYKSIKKÖ	7
2.1 Toimialue	7
2.2 Valvonnan resurssit/voimavarat ja tehtävät	7
2.3 Koulutus	8
2.5 Laatujärjestelmä	8
2.6 Valvontakohderekisteri/ tietojärjestelmä	8
2.7 Viestintä	9
2.8 Valvonnan maksullisuus	9
2.9 Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu	10
2.10 Suunnitelman toteutumisen arviointi	10
3. VALVONNAN TOIMIALAT	11
3.1 Yleistä	11
3.1.1 Riskinarviointi	11
3.1.2 Delegoinnit	11
3.2 Häiriötilanteisiin varautuminen	12
3.2.1 Toiminta häiriötilanteissa	12
3.2.2 Epidemioiden selvittäminen	12
4. ELINTARVIKEVALVONNAN VALVONTASUUNNITELMA 2015- 2019 (2020)	13
4.1 Elintarvikevalvonnan tavoitteet	13
4.1.1 Elintarvikeketjun monivuotinen kansallinen valvontasuunnitelma (VASU)	13
4.1.2 Elintarvikelainsäädännön tavoitteet	14
4.1.3 Laatujärjestelmä	14
4.1.4 Varautuminen erityistilanteisiin	14
4.1.5 Jäljitettävyys	14
4.2 Alueellinen elintarvikevalvonta	14
4.3 Paikallisen elintarvikevalvonnan järjestäminen	15
4.3.1 Kunnan valvontasuunnitelma	15
4.3.2 Valvontakohteet	15

4.3.3	Valvontakohderekisterit ja niihin merkittävät tiedot.....	17
4.3.4	Omavalvonnan valvonta.....	18
4.3.5	Tarkastusten suunnittelu ja toteutus.....	19
4.3.6	Suunnitelmalliset tarkastukset vuonna 2020.....	21
4.3.7	Muu kuin suunnitelmallinen valvontatyö.....	21
4.3.8	Näytteenotto ja näytteen tutkiminen.....	22
4.3.9	Elintarvikevalvonnan projektit ja painopisteet.....	23
4.3.10	Seurantaohjelmat.....	24
4.3.11	Valvontakirjanpito.....	24
4.3.12	Hallinnolliset pakkokeinot ja rangaistusseuraamukset.....	25
4.4.1	Raportoinnin aikataulut.....	26
4.4.2	Elintarvikevalvonnan ja -tutkimuksen tiedonkeruu.....	26
4.4.3	Elintarvikevalvonnan auditoinnit.....	26
4.4.4	Hankkeiden ja seurantaohjelmien raportointi.....	26
4.5	Terveysvaaratilanteet ja takaisinviedot.....	27
4.5.1	Ruokamyrkytyssepidemioiden selvittäminen.....	27
4.6	Viestintä.....	28
5.	TERVEYDENSUOJELULAIN VALVONTASUUNNITELMA 2020 – 2024.....	29
5.1.	Yleistä.....	29
5.2.	Terveydensuojelulain mukaisen valvonnan painopisteet.....	29
5.3	Terveydensuojelun valvonnan osa-alueet.....	30
5.3.1	Talousvesi.....	30
5.3.2	Terveydellisten olojen valvonta.....	30
5.3.3	Kauneushoitola tai muu ihonkäsittely.....	31
5.3.4	Sidosryhmäyhteistyö ja terveydensuojelun huomioiminen suunnittelussa ja päätöksenteossa.....	31
5.3.5	Uimavesien valvonta.....	31
5.3.6	Muut terveydensuojelulain mukaiset tehtävät.....	32
5.3.6.1	Asumisterveysasioiden käsittely.....	32
5.4.	Tarkastusten sisältö.....	35
5.5.	Suunnitelmallisen valvonnan tarkastustiheys ja tarkastusmäärät.....	35
5.5.1	Tarkastuksiin käytettävä aika.....	35
5.5.2	Valvontakohteiden riskinarviointi ja sen vaikutus tarkastustiheyteen.....	35
5.6.	Näytteenotto ja näytteiden tutkiminen.....	37
5.6.1	Talousvesi.....	37
5.6.2	Uimavesi.....	37
5.6.3	Puhtausnäytteet ja muut näytteet.....	38

5.6.4 Näytteenotto ja näytteiden tutkiminen erityistilanteissa	38
5.7. Käytettävät laboratoriot	38
5.8. Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi ja raportointi	39
6. TUPAKKALAIN VALVONTASUUNNITELMA	40
6.1 Tupakkalain valvontasuunnitelma 2020-2024 ja painopisteet	40
6.2. Muut tupakkalain mukaiset tehtävät	41
6.2.1 Tupakkatuotteiden myyntilupahakemusten käsittely	41
6.2.2 Asuntoyhteisöjen tupakointikieltojen määrääminen	41
6.2.3 Muu valvonta ja asiantuntijatehtävät	41
6.2.4 Nikotiinivalmisteiden myynti ja valvonta	41
6.3 Tarkastusten sisältö ja menetelmät	41
6.3.1 Tupakan myyntipaikan tarkastus	42
6.3.2 Ravintolatupakoinnin valvonta	42
6.3.3 Tupakointikieltojen ja -rajoitusten valvonta	43
6.4 Tarkastuksiin käytettävä aika	43
6.5 Suunnitelmallisen valvonnan tarkastukset ja tarkastustiheys	43
6.6 Asuntoyhteisön tupakointikieltojen käsittelyyn käytetty aika	43
6.7 Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi ja raportointi	43
7. ELÄINTEN TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN VALVONTA JA ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUT 2015 – 2020	44
7.1 Perusteet ja tavoite	44
7.1.1 Vaatimukset kunnan valvontasuunnitelmalle	44
7.1.2 Tampereen ympäristöterveyden valvontasuunnitelma	45
7.2 Voimavarat, vastualueet ja työnjako	45
7.2.1 Eläinlääkäripalvelut	46
7.2.2 Päivystys	46
7.2.3 Henkilökunnan täydennyskoulutussuunnitelma ja hallintomenettelyjen tuntemuksen varmistaminen	46
7.2.4 Rekrytoidun henkilökunnan riittävän pätevyyden varmistaminen	47
7.2.5 Eläinlääkärin tehtäviksi säädetyt valvontatehtävät	47
7.2.6 Yksityinen palvelutarjonta	47
7.3 Tietojärjestelmät	47
7.3.1 Tietojärjestelmät ja eläinrekisterien käyttö	47
7.4 Yhteistyö ja viestintä	48
7.4.1 Viranomaisten välinen yhteistyö ja tiedotus	48
7.4.2 Erityistilanneviestintä	48
7.5 Maksut	48
7.6 Eläinten terveyden valvonta	49

7.6.1 Hankkeet	49
7.6.2 Eläintautivalmius	49
7.6.3 Eläintautiepäilyt ja – tapaukset	49
7.6.4 Zoonoosien valvonta	50
7.6.5 Terveysvalvontaohjelmat	50
7.6.6 Vesiviljelylaitosten terveysvalvonta	50
7.6.7 Kyyhkyslakat	50
7.6.8 Muu tautiseuranta	50
7.6.9 Eläinten keinollinen lisääntyminen	50
7.6.10 Eläimistä saatavat sivutuotteet	51
7.7 Tuonti ja vienti	52
7.8 Eläinten hyvinvoinnin valvonta	53
7.9 Eläinlääkäripalveluiden toimeenpano	55
7.10 Suunnitelman arviointi ja toteutumisen valvonta	55
7.11 Seuranta ja raportointi	56

1. YHTEINEN OSA

1.1 Johdanto

Ympäristöterveydenhuollon tavoitteena on edistää ja valvoa elinympäristön ja yksilön terveyttä ja turvallisuutta sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia.

Ympäristöterveydenhuoltoon kuuluu terveydensuojelu, elintarvikkeiden, tupakkalain ja lääkelain mukainen valvonta, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta sekä eläinlääkäripalvelut.

Ympäristöterveydenhuollon erityislainsäädäntö edellyttää kuntia laatimaan ja hyväksymään säännöllistä valvontaa koskevan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman. Tampereella Yhdyskuntalauta-kunnan alueellinen ympäristöterveydenhuollon jaosto hyväksyy ympäristöterveyden valvonta-suunnitelman, joka toimitetaan Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastoon. Tämä suunnitelma on laadittu viisivuotiskaudeksi 2020 - 2024 ja sitä tarkistetaan tarvittaessa. Elintarvikevalvonnan ja eläinlääkintähuollon valtakunnallinen suunnitelma on tehty vuosille 2015-2019 ja suunnitelmaa jatkettiin vuodelle 2020. Vuoden 2020 aikana Ruokavirasto laatii uuden valtakunnallisen valvontasuunnitelman.

1.2 Säädosperusta

Elintarvikelaki (23/ 2006) 48 §

Eläinlääkintähuoltolaki (765/2009) 10 §

Terveydenhuoltolaki (1326/2010) 21 §

Terveydensuojelulaki (763/ 1994) 6 §

Tupakkalaki (549/2016) 84 §

Valtioneuvoston asetus ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisista valvontaohjelmista (78/2011)

Laki ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueista (410/2009)

Säteilylaki (859/2018) 15 §

1.3 Ympäristöterveydenhuollon tavoitteet

Ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön tavoitteena on edistää ja valvoa elinympäristön ja yksilön terveyttä ja turvallisuutta sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia. Tarkoituksena on varmistaa korkealaatuinen ympäristöterveydenhuollon valvonta, mikä edellyttää, että valvonta on suunnitelmallista, sitä tehdään riittävien voimavaroin ja se on oikein kohdennettua, tehokasta sekä eri toimijoita tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti kohtelevaa.

Valvonnalla varmistetaan ympäristöterveydenhuollon lakien noudattaminen toiminnanharjoittajia ja kuluttajia neuvomalla, ohjaamalla ja kouluttamalla, tekemällä tarkastuksia, ottamalla näytteitä, antamalla lausuntoja ja varautumalla erityistilanteisiin. Valvontaviranomaisen on myös seurattava, että toimija poistaa epäkohdat. Tarvittaessa valvontaviranomainen ryhtyy hallinnollisiin pakkokeinoihin epäkohtien korjaamiseksi.

Valvontaviranomaisen toimien tulee olla hyvän hallinnon mukaisesti suhteessa epäkohtiin eikä tuotteiden tai palveluiden tarjoamista tule rajoittaa enempää kuin on tarpeen. Toimijalle tulee varata tilaisuus tulla kuulluksi hallintolaissa esitetyllä tavalla.

Valvontakeinot ja valvonnan kohdentaminen valitaan siten, että valvonta on mahdollisimman vaikuttavaa. Erityisesti suunnitelmallista valvontaa on kohdennettava riskiperusteisesti. Ohjelmakauden 2020-2024 teemana on yhdenmukainen valvonta ja yhteistyö.

Ympäristöterveydenhuollon valvontaohjelmassa valvonnan vaikuttavuutta edistetään tällä ohjelmakaudella seuraavia tavoitteita toteuttamalla:

- valvonnan riskiperusteisuuden ja tehokkaan kohdentamisen varmistaminen
- valvonnan maksullisuuden toteuttaminen
- tietojärjestelmien kehittäminen ja hyödyntäminen

Keskusviranomaisilla voi olla toimialakohtaisia painopisteitä valvontaohjelmakauden eri vuosille. Nämä kuvataan toimialakohtaisissa valvontaohjelmissa.

Valvontaa tulee suunnata riskiperusteisesti niihin kohteisiin, joissa sille on eniten tarvetta. Riskin suuruuteen vaikuttavat esimerkiksi toiminnan tyyppi ja laajuus, vaaralle mahdollisesti altistuvien kuluttajien määrä sekä vaaran vakavuus ja toteutumisen todennäköisyys. Kohteiden valvontahistoria on olennainen osa riskiperusteista valvonnan kohdentamista. Pääsääntöisesti valvontaa on syytä painottaa niissä kohteissa, joissa puutteita on todettu ennenkin. Valvontaa voidaan harkita kevennettäväksi silloin, kun kohteen on todettu hoitavan veloitteensa asianmukaisesti. Kuntien tulee omalla alueellaan arvioida riskejä kohdekohtaisesti ja kohdentaa valvontaa sen mukaan. Valitustapauksiin liittyvä valvonta on tehtävä ensisijaisesti ja vasta tämän jälkeen suunnitelmallinen valvonta.

Valvonnalla tarkoitetaan tarkastustoiminnan lisäksi myös muita lainsäädännön noudattamiseen tähtäviä valvontaviranomaisen toimenpiteitä. Valvontaa tukeva toiminta voi myös korvata suunnitelmallista valvontaa. Valvonnan tehokkaan kohdentamisen kannalta on tärkeä arvioida, miten valvontaa voidaan kehittää ja hyödyntää uusiakin toimintamuotoja.

Kunnan valvontasuunnitelma tehdään valvontatarpeen perusteella. Käytettävissä olevat valvontaresurssit eivät vaikuta valvontatarpeeseen eivätkä sen mukaiseen tarkastustiheyteen.

Toimialakohtaisissa valvontaohjelmissa on pyritty huomioimaan samojen kohteiden tarkastustiheyksien yhdenmukaisuus. Yhteistarkastuksiin käytetty aika on pienempi kuin niiden summa. Yhteistarkastuksissakin on perusteena oltava riskiperusteisuus.

1.4 Ympäristöterveydenhuollon valvontaviranomainen / Tampereen ympäristöterveys

Tampereella ympäristöterveydenhuollon valvontaviranomaisena toimii Yhdyskuntalautakunnan alueellinen ympäristöterveydenhuollon jaosto.

Valvontaviranomaisella on oltava palveluksessaan tai sopimuksen perusteella käytettävissään tarpeellinen määrä pätevää ja riittävän kokemuksen omaavaa henkilöstöä.

2. TAMPEREEN YMPÄRISTÖTERVEYSYKSIKKÖ

2.1 Toimialue

Ympäristöterveydenhuollon toimialueena on 1.1.2015 alkaen Tampere, Orivesi, Juupajoki, Kangasala, Pälkäne, Valkeakoski, Akaa ja Urjala.

Ympäristöterveyden yleiset toimipisteet (3 kpl) sijaitsevat Tampereella, Kangasalla ja Valkeakoskella. Praktikkoeläinlääkäreiden vastaanotot (5 kpl) sijaitsevat Tampereen Lielahdessa, Orivedellä, Kangasalla, Valkeakoskella ja Urjalassa.

Tampereen ympäristöterveysyksikkö täyttää ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueita koskevan lain (410/2009) vaatimukset (vähintään 10 henkilötyövuotta, kaikki yth:n toimialat samassa yksikössä).

2.2 Valvonnan resurssit/voimavarat ja tehtävät

Tampereen ympäristöterveysyksikössä on yhteensä 49 virkaa/toimea. Yksikköä johtaa ympäristöterveyspäällikkö (ympäristö- ja elintarvikehygienian erikoiseläinlääkäri). Hänen lisäksi yksikössä työskentelee elintarvikevalvonnan esimiehenä toimiva ympäristöinsinööri, terveydensuojelun esimiehenä toimiva terveysinsinööri (FT), eläinlääkintähuollon esimiehenä toimiva praktikkoeläinlääkäri, 2 hygieenikkoeläinlääkäriä, kolme valvontaeläinlääkäriä, kahdeksan praktikkoeläinlääkäriä, 30 ympäristöinsinööriä/terveystarkastajaa ja kaksi toimistosihiteeriä. Lisäksi yksikössä on määräaikainen valvontaeläinlääkäri, noin 0.5 htv.

Suunnitelmat voimavarojen jakautumisesta on esitetty toimialakohtaisissa suunnitelmissa.

Henkilöstön vuosilomien ja lyhyiden poissaolojen aikana tehtävät hoidetaan tiimin toimesta. Muiden pidempien poissaolojen ajaksi pyritään saamaan ulkopuoliset sijaiset.

Eläinlääkintähuoltolain mukaan kunnan järjestettäväksi kuuluvat eläinlääkäripalvelut sekä suurten eläinten päivystys toteutetaan omana tuotantona.

Pieneläinten päivystysaikaiset eläinlääkäripalvelut on kilpailutettu 2018 ja sopimus Evidensia Eläinlääkäripalvelut Oy:n (Evidensia Nekala, Evidensia Toijala ja Evidensia Hattula) kanssa koskee vuosia 2019 - 2020 + 2 optiovuotta.

Valvontatiedot kirjataan sekä aiemmin käytössä olleeseen Facta-tietojärjestelmään että vuoden 2019 alussa käyttöön otettuun valtakunnalliseen VATI-tietojärjestelmään. Facta -järjestelmää on ylläpidettävä edelleen VATI-järjestelmän rinnalla tietojen arkistona sekä asioiden/tapahtumien kirjaamisen, valvonnan suunnittelun, arkistoinnin, laskutuksen ja raportoinnin vuoksi, koska VATI:ssa näitä toimintoja vasta kehitetään. Lisäksi valvontaeläinlääkäreillä ei ole tällä hetkellä käytettävissä VATI:n kaltaista valtakunnallista tietojärjestelmää joten eläinsuojelu- ja eläintauti asioiden/tapahtumien kirjaukseen on välttämätön käyttää edelleen Facta-tietojärjestelmää. Kahden tietojärjestelmän käyttö ja muutokset tulevat viemään huomattavasti työaikaa lähivuosina, vuonna 2019 arviolta 4 htv. Valvonnan resursseja on välttämätön kohdentaa tietojärjestelmämuutoksiin sekä valitustapauksien ja muiden akuuttien asioiden käsittelyyn, mikä vähentää suunnitelmallisen valvonnan resursseja entisestään, vaikuttaen niin valvonnan toteumaan kuin tuloihin.

Valtakunnallisen valvontaohjelman painopistealueet on huomioitu mahdollisuuksien mukaan valvonnassa ja toiminnan priorisoinnissa.

Taulukko 2.2.1 Suunnitelma resurssien jakautumisesta valvottaville toimialoille

Suunniteltu resurssi	htv
Terveydensuojelun valvonta	13
Tupakkalain valvonta	2,2
Elintarvikevalvonta	17,4
Eläinlääkäripalvelut	8,4
Eläinsuojeluvalvonta	2,9
Eläintautivalvonta	0,5
Sivutuotevalvonta	0,1
Avustava henkilökunta	2
Ympäristöterveydenhuollon johtaminen	3
Yhteensä	49,5

2.3 Koulutus

Valvontatehtävien menestyksellinen hoitaminen edellyttää alan kehityksen sekä lainsäädännön ja siihen liittyvien tulkintojen jatkuvaa seuraamista. Tämän johdosta henkilöstölle varataan mahdollisuus osallistua alan koulutustapahtumiin ja aluehallintoviraston työkokouksiin tarpeellisessa laajuudessa. Tavoitteena on, että jokainen viranhaltija osallistuu vähintään yhteen ammattitaitoa ylläpitävään ja kehittävään ajankohtaisiin asioita käsittelevään koulutukseen tai työkokoukseen. Yksikössä järjestetään tarpeen mukaan sisäistä koulutusta esimerkiksi tietojärjestelmiin liittyen. Henkilöstön koulutuksista pidetään kirjaa.

Koulutustavoite on 8 htp / viranhaltija.

2.5 Laatujärjestelmä

Tampereen ympäristöterveydellä on oma laatujärjestelmä, jota ylläpidetään jatkuvasti. Laatujärjestelmä sisältää tietoja ja ohjeita valvontahenkilöstölle mm. toiminnan tavoitteista, henkilöstön tehtävistä, näytteenottomenettelyistä, valvontamenetelmistä ja –tekniikoista, tulosten tulkitsemisesta ja niiden nojalla tehtävistä päätöksistä. Laatujärjestelmä sisältää myös yksikön käytössä olevat lomakemallit. Lainsäädännön muutokset ja uuteen tietojärjestelmään siirtyminen vaativat laatujärjestelmän jatkuvaa uudistamista.

2.6 Valvontakohderekisteri/ tietojärjestelmä

Tampereen ympäristöterveyden käytössä on ollut vuodesta 2012 alkaen Facta-tietojärjestelmä, jonka kautta lähetettiin Kutin ja Yhtin edellyttämät kohdetiedot ja valvontatiedot valtakunnalliseen tiedonkeruujärjestelmään. Valtakunnallinen VATI-tietojärjestelmä tuli vuoden 2019 alusta korvaamaan em. järjestelmät, mutta tietoja ei pysty konvertoimaan VATI-järjestelmään, eikä VATI-järjestelmässä ole vielä käytettävissä tärkeitä ominaisuuksia kuten arkistointia, valvonnan suunnittelua, laskutusta, raportointityökaluja jne. Lisäksi valvontaeläinlääkäreillä ei ole tällä hetkellä käytettävissä VATI:n kaltaista valtakunnallista tietojärjestelmää joten

eläinsuojelu- ja eläintauti asioiden/tapahtumien kirjaukseen on välttämätön käyttää edelleen Facta-tietojärjestelmää.

Tietojärjestelmien muutosten, VATI-tietojärjestelmän käyttöönoton ja kahden tietojärjestelmän käytön mm. kirjauksissa arvioidaan vaativan runsaasti valvontahenkilöstön aikaa, vuoden 2019 osalta lisäys on noin 4 htv. Tampere tulee osallistumaan mahdollisuuksien mukaan VATI-järjestelmän kehittämiseen. Toistaiseksi ollaan mukana talous- ja uimavesivalvonnan sekä koulu- ja päiväkotivalvonnan ja huoneistojen valvontalomakkeiden kehitysryhmissä.

2.7 Viestintä

Viestintään kuuluvat asiakaspalvelu, neuvonta ja opastus sekä tiedottaminen. Neuvontaan ja opastukseen varataan työaikaa kaikissa tehtäväryhmissä.

Elintarvikevalvonnassa ja asunnontarkastuksessa on päivystävä tarkastaja puhelimitse ja Tampereen Frenckellinaukion toimipisteessä tavattavissa maanantaisin ja keskiviikkoisin klo 9.30 - 11.00. Elintarvikevalvonnalla ja terveydensuojeluryhmällä ovat omat erilliset palvelusähköpostit, joita seurataan päivittäin päivystäjän toimesta.

Palvelupiste Frenckell toimii edelleen tiedotuskanavana kuntalaisten suuntaan.

Ympäristöterveyden nettisivuilla annetaan ympäristöterveysvalvontaan liittyvää tietoa sekä tavallisille kuntalaisille että toiminnanharjoittajille. Ympäristöterveyden sivuilla on hyväksytty valvontasuunnitelma ja ympäristöterveyden taksa. <http://www.tampere.fi/asuminen-ja-ymparisto/elintarvikevalvonta-ja-ymparistoterveys.html>

Ajankohtaisista asioista tiedotetaan kaupungin tai ympäristöterveyden nettisivuilla sekä tarvittaessa lehtien tai muiden medioiden välityksellä. Tulevalla ohjelmakaudella pyritään lisäämään viestintää sosiaalisen median välityksellä. Ympäristöterveydessä ensisijainen tiedotusvastuu on yksikön päälliköllä. Toimialojen vetäjät vastaavat oman vastuualueensa tiedottamisesta. Yksikön päällikkö koordinoi tiedottamista erilaisissa tilanteissa. Tiedottamisessa noudatetaan Tampereen kaupungin viestintäsuunnitelmaa.

2.8 Valvonnan maksullisuus

Kunnan valvontaviranomaisen on perittävä toimijalta hyväksymänsä taksan mukainen maksu mm. hakemusten ja ilmoitusten käsittelystä sekä valvontasuunnitelmaan sisältyvistä tarkastuksista, näytteenotosta ja näytteen tutkimuksesta. Valvontamaksut pyritään määrittelemään siten, että niillä katettaisiin suunnitelmallisesta valvonnasta aiheutuneet kustannukset. Taksan kattavuutta ja maksujen suuruutta tarkistetaan säännöllisesti, kuitenkin vähintään kahden vuoden välein. Tampereen Yhdyskuntalautakunnan alueellisen ympäristöterveydenhuollon jaosto hyväksyi edellisen taksan 19.4.2018, 15 § ja taksaa ollaan päivittämässä 12.12.2019

Voimassa oleva taksa on nähtävillä ympäristöterveyden nettisivuilla, toimistossa ja palvelupisteessä.

Ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön mukaan kunnalla on oikeus periä viivästyskorkoa. Jos toimenpiteestä määrättyä maksua ei ole suoritettu eräpäivänä, peritään viivästyneelle määrälle vuotuista viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:n i momentin tarkoittaman korkokannan mukaan. Viivästyskoron sijasta peritään viiden euron suuruinen viivästysmaksu, jos viivästyskoron määrä jää tätä pienemmäksi.

Ympäristöterveydenhuollon lainsäädäntöön on kirjattu keskusvirastoille velvollisuus korvata kunnille sellainen työ, joka liittyy keskusvirastojen pyytämiin tehtäviin, jotka eivät lain mukaan kuulu kunnalle. Tämä koskee keskusvirastoista kuntien toimeenpantavaksi ohjaamia tarkastuksia, näytteenottoa, tutkimuksia ja selvityksiä, jotka laissa säädetään viraston tehtäviksi tai jotka liittyvät viraston ohjeiden valmisteluun.

2.9 Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu

Tampereen ympäristöterveyden käyttämät laboratoriot ovat Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry (KVVY) tai työterveyslaitoksen laboratorio. Laboratoriota valittaessa otetaan huomioon Ruokaviraston hyväksymät analyysivalikoimat, näytteiden lähettäminen, kuljetus ja toimintavarmuus.

Elintarvikevalvonnalla on sopimus elintarvike- ja ympäristönäytteiden tutkimisesta Tampereella sijaitsevan Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry (KVVY)-laboratorion kanssa. Ruokavirasto on hyväksynyt laboratorion elintarvikelain nojalla viranomaisnäytteitä tutkivaksi laboratorioksi.

Terveystoimintalainsäädännön mukaisia näytteitä tutkivan laboratorion tulee olla Ruokaviraston hyväksymä. Toiminnanharjoittaja voi myös itse kilpailuttaa laboratorion. Esimerkiksi Tampereen Vedellä on sopimus KVVY:n laboratorion kanssa.

2.10 Suunnitelman toteutumisen arviointi

Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointia hyödynnetään paikallisen ympäristöterveydenhuollon valvonnan kehittämisessä, valvonnan toimivuuden varmistamisessa ja uusien suunnitelmien laadinnassa. Valvontasuunnitelman toteutumista arvioidaan valvontakohdetyypeittäin.

Arviointikohde	Tarkastelu ja selvitys
Suunnitellun toiminnan ja tarkastusten kattavuus	<ul style="list-style-type: none"> • kaikkien toimialojen valvonnan kattavuus • valtakunnallisten ja omien painopisteiden valvonnan toteutuminen • tarkastuksilla esiin tulleiden epäkohtien määrä ja laatu sekä viranomaisen toimenpiteet näiden epäkohtien korjaamiseksi ja asioiden saattamiseksi määräystenmukaiselle tasolle
Tarkastusten ja näytteiden määrä (suhteessa valvontasuunnitelmaan)	<ul style="list-style-type: none"> • toteutuneiden tarkastusten lukumäärä • näytteet ja analyysit • valvontahankkeisiin osallistuminen
Valvonnasta saadut tulot ja niiden kohdentuminen	<ul style="list-style-type: none"> • valvonnasta kertyvät maksutulot toimialoittain • valvonnasta saatujen tulojen kohdentuminen, tieto siitä onko valvonnasta saadut tulot kohdennettu ympäristöterveydenhuollon valvonnan kehittämiseen

Voimavarat ja yhteistoiminta-alueen toimivuus

- voimavarojen määrä suhteessa lainsäädännön vaatimukseen, valvontatarpeeseen ja suunniteltuun toimintaan
- selvitys, paljonko voimavaroja on käytetty ennalta suunniteltuihin valvontatehtäviin ja kuinka paljon muihin tehtäviin
- erittely henkilöstövoimavarojen kohdentumisesta eri lakien mukaiseen valvontaan (VYHA)
- valvonnan tehokkuuden toteutuminen (verrataan keskusvirastojen ohjeisiin)

Toiminnan kehittämistarpeet

- toimenpiteet, joilla tilannetta parannetaan seuraavalla toimintavuodella

Arviointi- ja ohjauskäynnit

- havaitut hyvät toimintatavat, kehitettävää, korjattavaa

Valvontasuunnitelmien toteutumisen raportointi tehdään Facta-, VATI- ja VYHA -järjestelmien avulla ja siitä laaditaan arviointiraportti toimialakohtaisissa valvontaohjelmissa annettujen ohjeiden mukaisesti. Lautakunnassa tai muussa monijäsenisessä toimielimessä käsitelty valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi toimitetaan VYHA:n kautta aluehallintovirastolle vuosittain maaliskuun loppuun mennessä.

Lisäksi toteutumista arvioidaan tarvittaessa muulla keskushallinnon tai aluehallintoviraston edellyttämällä tavalla kuten Eviran toimintaohjeen 11009 "Ohje kunnalle elintarvikevalvonnan sekä eläinten terveys- ja hyvinvointivalvonnan raportoimiseksi aluehallintovirastoon" mukaisesti.

3. VALVONNAN TOIMIALAT

3.1 Yleistä

Tämän suunnitelman mukainen valvonta perustuu kansanterveystlain 1 §:ssä ja edellä tämän suunnitelman kohdassa 1.2 mainittujen ympäristöterveydenhuollon lakien mukaan kunnille säädettyyn valvontaan.

3.1.1 Riskinarviointi

Valvontakohteiden valvonnan tarve määräytyy riskinarvioinnin perusteella. Riskinarviointi ja -luokitus ovat erilaisia eri toimialoilla. Riskinarviointi esitetään tarkemmin toimialakohtaisissa suunnitelmissa.

3.1.2 Delegoinnit

Yhdyskuntalautakunnan alueellisen ympäristöterveydenhuollon jaosto on siirtänyt ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön mukaista toimivaltaansa Ympäristöterveyden viranhaltijoille 13.12.2018, 29 §. Päätös on nähtävissä kaupungin nettisivuilla <http://www.tampere.fi/tampereen-kaupunki/paatoksenteko.html>

3.2. Häiriötilanteisiin varautuminen

3.2.1 Toiminta häiriötilanteissa

Elintarvike-, ja terveydensuojelulaki edellyttävät, että kunnan valvontaviranomaisten on ennakolta varauduttava häiriötilanteisiin. Tampereen ympäristöterveyden valmiussuunnitelmaa päivitetään säännöllisesti.

Häiriötilannesuunnitelma tullaan päivittämään hyödyntäen kuntien jatkuvuuden hallinta hankkeessa kehitettyä KUJA-toimintamallia. Tavoitteena on varmistaa häiriötilannesuunnitelman kytkeytyminen yhteistoiminta-alueen kuntien yleiseen varautumiseen. Tavoitteena on myös tehdä yhteisiä harjoituksia.

3.2.2 Epidemioiden selvittäminen

Yhdyskuntalautakunnan alueellisen ympäristöterveydenhuollon jaosto on 10.10.2019, 30 § nimennyt elintarvike- ja vesiepidemioiden selvitystyöryhmän, jonka puheenjohtajana toimii ympäristöterveyspäällikkö Merja Bojang. Työryhmä pyrkii kokoontumaan säännöllisesti 2-3 kertaa vuodessa ja aina, kun se epidemiaepäilyn vuoksi on tarpeen.

Epidemiatyöryhmän toiminta on kuvattu laatujärjestelmässä ja valmiussuunnitelmassa.

Ympäristöterveyden edustajat huolehtivat elintarvikkeisiin, talousveteen ja valvontakohteisiin liittyvistä selvityksistä ja viranomaisnäytteenotosta, terveydenhuollon edustajat taas altistuneisiin liittyvistä toimenpiteistä. Ympäristöterveys tekee elintarvike- ja vesivälitteisten epidemioiden (yli viiden henkilön epäilytapauksista) epäily- ja selvitysilmoitukset valtakunnalliseen ruokamyrkytys-epidemiarekisteritietojärjestelmään (RYMY –tietojärjestelmään (<https://palvelut2.evira.fi/rymy/>)). Aluehallintovirasto, Ruokavirasto ja THL pääsevät tarkastelemaan järjestelmään tallennettuja epidemioiden selvitystietoja. Valvira pääsee tarkastelemaan vesivälitteisistä epidemioista tehtyjä selvityksiä.

Viestintää koordinoi työryhmän puheenjohtaja. Epidemioihin liittyvä viestintä hoidetaan yhteistyössä kaupungin viestintäyksikön kanssa ja kaupungin viestintäsuunnitelmaa noudattaen.

Ruokamyrkytys-epäilytapauksista pidetään kirjaa. Terveysvaaratilanteista tiedotetaan tarvittaessa AV:lla ja Ruokavirastoa.

4. ELINTARVIKEVALVONNAN VALVONTASUUNNITELMA 2015-2019 (2020)

Päivitys vuodelle 2020

4.1 Elintarvikevalvonnan tavoitteet

4.1.1 Elintarvikeketjun monivuotinen kansallinen valvontasuunnitelma (VASU)

Valvonta-asetuksen mukainen Suomen elintarvikeketjun monivuotinen kansallinen valvontasuunnitelma (VASU) on laadittu vuosille 2015 – 2019. Suunnitelmaa jatketaan vuodelle 2020. Vuodesta 2021 eteenpäin on tavoitteena laatia kokonaan uusi VASU. Tässä vaiheessa asiakirjaan pohditaan myös rakenteellisesti suurempia muutoksia.

Suunnitelma on laadittu Ruokavirastossa (ent. Evira) kaikkien elintarvikeketjun valvontaviranomaisten yhteistyönä. Se sisältää kuvauksen siitä, miten alkutuotannon ja elintarvikkeiden tuotannon, käsittelyn ja jakelun valvonta on Suomessa suunniteltu toteutettavaksi ja järjestetty lopputuotteiden turvallisuuden ja lainsäädännön noudattamisen varmistamiseksi. VASUssa on määritelty valvonnan strategiset vaikuttavuus- ja toiminnalliset tavoitteet, linjaukset ja painopisteet. Pää tavoitteeksi on asetettu hyvin toimiva, yhtenäinen ja tehokas valvontaketju, jossa valvonta kohdistetaan riskiperusteisesti.

Kunnan tehtävänä on suunnitelman mukaan huolehtia elintarvikelain mukaisesta valvonnasta alueellaan. Kunnan elintarvikevalvontatehtäviä ovat:

kunnan valvontaan kuuluvien elintarvikehuoneistojen hyväksyminen ja ilmoitusten käsittely;

alkutuotantopaikkojen, elintarvikehuoneistojen, ensisaapumis- ja muiden elintarvikealan toimijoiden (ml. maahantuojien) olosuhde- ja tuotevalvonta sekä omavalvonnan valvonta;

kotimaassa tuotettujen elintarvikkeiden ja elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvien materiaalien ja tarvikkeiden valmistuksen valvonta; sekä

kaupan ketjussa olevien elintarvikkeiden ja niiden markkinoinnin valvonta (ml. luomuelintarvikkeet).

Kunnalla on valvontatehtäviä myös liittyen Puolustusvoimien eräisiin ulkopuolisten tahojen Puolustusvoimille tuottamiin ravitsemispalveluihin sekä Valviran ohjaamaan alkoholimyymälöiden ja varastojen valvontaan. Kunnan valvottavana ovat tukkumyyjien ns. verolliset alkoholijuomavarastot, samoin kuin alkoholijuomien valmistuspaikan tai tilaviinimyymälän yhteydessä toimivat muut elintarvikehuoneistot.

Kunnan tehtäviin kuuluvat elintarvikealan toimijoiden ja kuluttajien neuvonta ja tiedottaminen, valtion viranomaisten avustaminen eläimistä saatavien elintarvikkeiden kansallisen vierasainevalvontaohjelman toteuttamisessa sekä elintarvikesäännösten mukaisten ilmoitusten ja raporttien tekeminen AVI:ille ja Ruokavirastolle. Kunta osallistuu alueellaan terveydelle vaarallisten tuotteiden takaisinvetoihin ja muihin toimenpiteisiin.

Kunnan elintarvikevalvontaviranomainen osallistuu myös elintarvike- ja vesivälitteisten epidemioiden selvitystyön järjestämiseen kunnassa ja valvoo eläinsuojelulain noudattamista kunnan alueella.

4.1.2 Elintarvikelainsäädännön tavoitteet

Elintarvikevalvonnan tavoitteena on toteuttaa elintarvikelainsäädännössä asetettuja päämääriä. Elintarvikelaissa nämä päämäärät on kirjattu lain tarkoitusta kuvaavaan 1 §:ään. Elintarvikelain tarkoituksena on varmistaa elintarvikkeiden ja niiden käsittelyn turvallisuus sekä elintarvikkeiden hyvä terveydellinen ja muu elintarvikemääräysten mukainen laatu sekä varmistaa elintarvikkeiden jäljitettävyys. Elintarvikelain tarkoituksena on myös varmistaa, että elintarvikkeista annettava tieto on totuudenmukaista ja riittävää eikä johda kuluttajaa harhaan sekä suojata kuluttajaa elintarvikemääräysten vastaisten elintarvikkeiden aiheuttamilta terveysvaaroilta ja taloudellisilta tappioilta.

Elintarvikelainsäädännön lähtökohtana on, että ensisijainen vastuu elintarvikkeen turvallisuudesta ja määräystenmukaisuudesta on elintarvikealan toimijalla.

Viranomaisen on tarvittaessa annettava toimijalle tarpeellisia ohjeita ja kehotuksia elintarvikemääräysten noudattamiseksi ja omavalvonnan toimivuuden varmistamiseksi (elintarvikelaki 53§). Toiminnan määräystenmukaisuus parantaa elintarvikealan toimijoiden toimintaedellytyksiä ja menestymismahdollisuuksia markkinoilla sekä pienentää esimerkiksi takaisinvedoista johtuvia yrittäjän taloudellisia kustannuksia.

4.1.3 Laatujärjestelmä

Elintarvikevalvontaviranomaisen tulee laatia toimintaansa sopiva laatujärjestelmä sekä ylläpitää ja noudattaa sitä. Laatujärjestelmiä koskevista vaatimuksista säädetään valvonta-asetuksen (EU) 2017/625 5 ja 12 artiklassa ja elintarvikelain 41 §:ssä. Laatujärjestelmä tulee rakentaa paikallisiin olosuhteisiin sopivaksi. Valvonta-asetuksen mukaan toimivaltaisen viranomaisen on harjoitettava virallista valvontaa dokumentoitujen menettelyjen mukaisesti.

Tampereen elintarvikevalvonnalla on laatujärjestelmä, jota päivitetään vuosittain vastaamaan lainsäädäntö- ja tietojärjestelmämuutoksia. Laatujärjestelmässä on tietoja ja ohjeita virallista valvontaa harjoittavalle henkilöstölle mm. toiminnan tavoitteista, henkilöstön tehtävistä, näytteenottomenettelyistä, valvontamenetelmistä ja -tekniikoista, tulosten tulkitsemisesta ja niiden nojalla tehtävistä päätöksistä. Laatujärjestelmässä on huomioitu Ruokaviraston ohjeet ja malliasiakirjat. Malliasiakirjoja käytetään aina, kun se on mahdollista.

4.1.4 Varautuminen erityistilanteisiin

Valvontaviranomaisten on varauduttava erityistilanteisiin oman toimintansa osalta ja laadittava erityistilanteisiin varautumista koskeva suunnitelma (valvonta-asetus 115 artikla ja elintarvikelaki 46 §).

4.1.5 Jäljitettävyys

Elintarvikelaki kattaa koko ketjun pellolta pöytään ja siihen perustuvalla valvonnalla turvataan, että elintarvikkeet ovat määräystenmukaisia. Jäljitettävyys on elintarviketurvallisuuden kannalta keskeinen tekijä ja sen avulla voidaan ongelmatilanteissa poistaa määräystenvastaiset elintarvikkeet kohdennetusti markkinoilta ja antaa kuluttajille oikeaa ja riittävää tietoa tilanteesta. Jäljitettävyys on tärkeää myös selvitetäessä elintarvikkeesta annettavien tietojen totuudenmukaisuutta tai muuta määräystenmukaisuutta.

4.2 Alueellinen elintarvikevalvonta

Aluehallintovirastojen tehtävät elintarvikevalvonnassa ovat kuntien valvontasuunnitelmien ja niiden toteutumisen arviointi sekä lainsäädännön ja ohjeistuksen kouluttaminen kunnille. Tehtävien toteuttamisen

välineinä aluehallintovirastot käyttävät kuntien valvontaan kohdistuvia auditointeja ja työnohjauspäiviä. Lisäksi aluehallintovirastot osallistuvat valvontahankkeiden organisointiin.

4.3 Paikallisen elintarvikevalvonnan järjestäminen

4.3.1 Kunnan valvontasuunnitelma

Tampereen ympäristöterveyden yhteinen valvontasuunnitelma on laadittu noudattaen ympäristöterveydenhuollon yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman luvussa 2 esitettyjä periaatteita. Suunnitelma sisältää ilmoitettujen elintarvikkeiden alkutuotantopaikkojen (elintarvikelaki 2006/23 22§ 1 mom.) sekä hyväksytyjen (13§ 2 mom.) ja ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen (13§ 1 ja 3 mom.) toiminnan säännöllisen valvonnan. Hyväksymis- ja ilmoitusvelvoitteen ulkopuolelle jäävää alkutuotantoa ja muuta elintarviketoimintaa valvotaan tarvittaessa.

Valvontasuunnitelmassa määritellään tarkastusten sisältö, valvontakohteiden tarkastustiheys, tarkastuksiin keskimääräisesti käytettävä työaika, viranomaisnäytteenotto ja näytteen tutkiminen, valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi sekä hyväksytyt laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu.

Tampereen kaupunki on tehnyt Ruokaviraston kanssa ensisaapumisvalvonnan toteuttamisesta sopimuksen, jonka mukaan ensisaapumisvalvonta on toteutettu Ruokaviraston laatiman valvontasuunnitelman mukaisesti. Elintarvikelain muutoksen myötä eläimistä saatavien elintarvikkeiden ensisaapumisvalvonta liitettäneen osaksi muuta riskiperusteista elintarvikevalvontaa. Eläimistä saatavien elintarvikkeiden tuonti toisesta EU:n jäsenvaltiosta vaikuttaisi jatkossa elintarvikehuoneiston riskiluokitukseen.

4.3.2 Valvontakohteet

Valvontaviranomaisella tulee olla ajan tasalla olevat tiedot kaikista alueensa elintarvikevalvontakohteista (elintarvikelaki 83§). Näitä ovat:

- ilmoittamista tai hyväksyntää edellyttävät elintarvikehuoneistot (elintarvikelaki 13 §) mukaan lukien ns. virtuaalihuoneistot, liikkuvat elintarvikehuoneistot ja kuljetustoiminta;
- liikkuvat elintarvikehuoneistot, joista on jo tehty ilmoitus toiselle paikkakunnalle ja joiden saapumisesta valvontaviranomaisen alueelle tiedotetaan valvontaviranomaiselle (elintarvikelaki 15a§ 1 mom.); liikkuva elintarvikehuoneisto merkitään kuitenkin rekisteriin vain siinä valvontayksikössä, joka on hyväksynyt ko. huoneiston tai käsitellyt ko. huoneistosta tehdyn ilmoituksen;
- toimijat, jotka valmistavat tai saattavat markkinoille elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvia materiaaleja ja tarvikkeita (kontaktimateriaalialan toimijat) (elintarvikelaki 21a §); sekä
- elintarvikkeiden alkutuotantopaikat (elintarvikelaki 22§ 1 mom.). Alkutuotantopaikoista kohteet on kirjattu tiedossa olevin osin.

Tampereen elintarvikevalvonnalla on vuoden 2019 alusta lähtien käytössä valtakunnallinen VATI - tietojärjestelmä, ja sen rinnalla edelleen Facta -tietojärjestelmä, joissa on kaikki elintarvikevalvonnan valvontakohteet. VATI -tietojärjestelmä on yhteydessä valtakunnalliseen Ruokavirastovalvontarekisteriin. Facta -järjestelmää ylläpidetään edelleen VATI-järjestelmän rinnalla asioiden kirjaamisen, arkistoinnin, laskutuksen ja raportoinnin vuoksi. VATI:ssa näitä toimintoja vasta kehitetään.

Taulukossa 4.3.2 Tampereen elintarvikevalvonnan tarkastussuunnitelma 2020 on esitetty vuoden 2020 suunnitellut tarkastukset riskiluokituksen mukaan kuntakohtaisesti.

Valvontakohteiden hyväksymis- ja ilmoitusmenettely

Alkutuotantopaikkojen ja elintarvikehuoneistojen ilmoitus- ja hyväksymismenettelystä on säädetty elintarvikelain 13 - 15, 22 ja 22a §:ssä ja valtioneuvoston elintarvikevalvonnasta antamassa asetuksessa (Valtioneuvoston asetus elintarvikevalvonnasta 420/2011).

Elintarvikelain 13§ 6 mom sekä 22§ 3 mom ja 22§ 4 mom mainituista elintarvikealan ja alkutuotannon toiminnoista ei tarvitse tehdä ilmoitusta valvontaviranomaiselle. 13§ 6 mom mukaan ilmoitusta ei tarvitse tehdä, kun toimintaan liittyvät riskit ovat elintarviketurvallisuuden kannalta vähäisiä sekä:

- elintarvikealan toiminta tapahtuu samassa huoneistossa kuin toimijan harjoittama muu elinkeinotoiminta;
- toimija on yksityinen henkilö; tai
- toimintaa ei voida pitää elinkeinon harjoittamisena.

Ilmoitusta ei tarvitse tehdä metsästyksestä, luonnonvaraisen riistan luovutuksesta suoraan kuluttajalle eikä luonnonvaraisten kasvien ja sienten alkutuotannosta.

Valvontakohteiden hyväksyminen

Elintarvikealan toimijan, joka käsittelee eläimistä saatavia elintarvikkeita ennen vähittäismyyntiä, on haettava elintarvikehuoneiston hyväksymistä laitokseksi valvontaviranomaiselta ennen toiminnan aloittamista tai toiminnan olennaista muuttamista. Myös laajamittaiselle itujen alkutuotannolle on haettava hyväksymistä. Valvontaviranomaisen on ratkaistava asia 60 vrk:n kuluessa asian vireille tulosta, ellei asian laajuus, hakemuksen puutteellisuus tai muu erityinen syy edellytä asian pitempää käsittelyä. Laitoksen vaatimustenmukaisuuden selvittäminen edellyttää tarkastuskäyntiä. Laitoksen hyväksymisestä tehdään päätös (elintarvikelaki 13§ ja 15§). Valvontaviranomainen voi asettaa päätöksessään ehtoja terveysvaaran ehkäisemiseksi. Toiminnan laitoksessa saa aloittaa, jos laitos täyttää lainsäädännön sille asettamat vaatimukset ja laitos on hyväksytty.

Valvontakohteesta ilmoittaminen

Elintarvikealan toimijan on tehtävä kirjallinen ilmoitus elintarvikehuoneistosta 14§:ssä säädetylle valvontaviranomaiselle viimeistään neljä viikkoa ennen toiminnan aloittamista tai olennaista muuttamista (ilmoitettu elintarvikehuoneisto). Toiminnan saa aloittaa, jos elintarvikehuoneisto täyttää lainsäädännön sille asettamat vaatimukset (elintarvikelaki 13§ 6 mom.). Ilmoitusvelvollisuus koskee myös sellaisia toimijoita, joilla ei ole varsinaista huoneistoa elintarvikkeiden käsittelyä varten, mutta jotka toimivat elintarvikeketjun osana (ns. virtuaalihuoneistot). Ilmoituksen käsittelystä annetaan toimijalle todistus. Toiminnan keskeyttämisestä, toiminnan lopettamisesta tai toimijan vaihtumisesta tulee ilmoittaa viivytyksettä valvontaviranomaiselle.

Tampereen kaupungin elintarvikevalvonnassa käytetään Ruokaviraston laatimia malliasiakirjoja nro 10119/1 elintarvikehuoneiston ilmoitusmenettelyssä ja malliasiakirja nro 10120/1 toimijalle annettavassa todistuksessa. Elintarvikevalvontaan saapuvat ilmoitukset käsitellään keskitetysti ja viimeistään kahden viikon kuluessa ilmoituksen saapumisesta. Ilmoitusten käsittelijä suorittaa ilmoituksen perusteella toimipaikan toiminnan alustavan riskinarvioinnin, laatii toimijalle todistuksen kuulumisesta elintarvikevalvonnan piiriin ja syöttää toimipaikan, toimijan ja toiminnan tiedot Facta- ja VATI-tietojärjestelmiin. VATI -tietojärjestelmästä tiedot siirretään valtakunnalliseen tietojärjestelmään.

Kontaktimateriaalialan toimipaikasta ilmoittaminen

Kontaktimateriaalialan toimijan on ilmoitettava toimipaikastaan ja siellä harjoitettavasta toiminnasta toimipaikan sijaintikunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle (elintarvikelaki 21a§).

Alkutuotantopaikasta ilmoittaminen

Alkutuotantopaikasta ja siellä harjoitettavasta toiminnasta on tehtävä ilmoitus hyvissä ajoin ennen toiminnan aloittamista. Toimijan on ilmoitettava myös annettujen tietojen oleellisista muutoksista, toiminnan keskeyttämisestä yli vuodeksi sekä toiminnan lopettamisesta (elintarvikevalvonta-asetus).

Elintarvikelain 13§ 6 mom. sekä 22§ 3 mom. ja 22§ 4 mom. on lueteltu elintarvikealan ja alkutuotannon vähäriskisiä toimintoja, joista ei tarvitse tehdä ilmoitusta valvontaviranomaiselle. Alkutuotantopaikasta ilmoittaminen ei ole tarpeen, jos kunnan valvontaviranomainen saa tiedon alkutuotantotoiminnasta toiselta viranomaiselta.

4.3.3 Valvontakohderekisterit ja niihin merkittävät tiedot

Tampereen elintarvikevalvonnan elintarvikehuoneistojen, laitosten, alkutuotannon ja kontaktimateriaalialan toimijoiden tiedot ovat Facta – ja VATI -tietojärjestelmissä.

Elintarvikehuoneistot ja laitokset

Ruokavirastossa valmistettu keskitetty tietojärjestelmä VATI sisältää valvontakohteet ja valvontatiedot, joista on säädetty elintarvikelain 84§:ssä. Keskitetty tietojärjestelmä tuottaa elintarvikelain 83§:ssä tarkoitetun valtakunnallisen rekisterin, johon elintarvikevalvontakohteita valvovat viranomaiset siirtävät tietoja omista järjestelmistä.

Elintarvikkeiden alkutuotantopaikat

Kunnan tulee pitää ajan tasalla alkutuotantopaikkarekisteriä elintarvikelain mukaisten tehtävien edellyttämässä laajuudessa. Rekisteriin merkitään valvontakohteen tunnistetiedot, suunnitellut ja suoritettavat valvontatoimenpiteet sekä muut valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot.

Kontaktimateriaalialan toimijat

Kunnan viranomaisen merkitsee kontaktimateriaalialan toimijat valvontakohderekisteriin. Toiminnasta talletetaan rekisteriin Ruokaviraston määrittelemät tiedot.

Sivutuotealan toimijat

Kunnaneläinlääkärit valvovat hyväksymiään ja rekisteröimiään sivutuotealan laitoksia. Lisäksi he valvovat Ruokaviraston hyväksymiä ja rekisteröimiä laitoksia, jotka eivät sijaitse teurastamoiden yhteydessä. Kunnaneläinlääkärit valvovat myös toimialueellaan muita paikkoja, joissa sivutuotteita kerätään, käsitellään, käytetään tai hävitetään.

Sivutuotealan valvontaa tehdään sekä elintarvikevalvonnassa että eläinlääkintähuollossa.

Kunnaneläinlääkäri hyväksyy toimialueellaan:

- Poltto- ja rinnakkaispolttolaitokset: Polttavat kokonaisia eläinraatoja
- Lantaa polttavat laitokset (jotka sijaitsevat eläintilalla)
- Varastointilaitokset: Varastoivat kerättyjä johdettuja (käsiteltyjä) sivutuotteita ennen niiden kuljettamista hävitettäväksi polttamalla, toimittamista hyväksytyille kaatopaikalle tai käytettäväksi polttoaineena
- Väliasteenlaitokset: Varastoivat kerättyjä käsittelemättömiä sivutuotteita tai suorittavat niille niin sanotun väliasteen toimia kuten pakastamista, suolausta tai paloittelua ennen niiden toimittamista lopulliseen määräpaikkaansa.

Toimivaltainen viranomainen valvoo hyväksytyjä toimijoita riskiperusteisesti säännöllisin väliajoin. Laitoksen hyväksyntä voidaan peruttaa joko lopullisesti tai tilapäisesti, jos hyväksytty laitos ei enää täytä hyväksynnän edellytyksiä. Laitoksen on lopetettava toimintansa, jos viranomainen peruuttaa sen hyväksynnän tai ehdollisen hyväksynnän tapauksessa ei anna lopullista hyväksyntää.

Kunnaneläinlääkäri rekisteröi toimialueellaan (muualla kuin teurastamon yhteydessä sijaitsevat):

- keräyskeskukset
- tilarehustamot
- tekniset laitokset, joita ovat tekniseen käyttöön tarkoitettuja tuotteita valmistavat ja käsittelevät laitokset, myös seerumeita, verituotteita ynnä muuta sellaista käsittelevät laitokset
- teknisten tuotteiden varastointilaitokset, joita ovat tekniseen käyttöön tarkoitettuja johdettuja tuotteita varastoivat laitokset
- sivutuotteita eläintarhaeläinten, kalansyötiksi kasvatettavien matojen ja toukkien sekä muiden matelijoiden ja petolintujen kuin eläintarhaeläinten ruokintaan käyttävät toimija
- luonnonvaraisena elävien eläinten haaskaruokintapaikasta vastuussa olevat toimijat niin sanotut haaskatoimijat. Tiedot viedään haaskaruokintapaikkarekisteriin.

Toimivaltainen viranomainen valvoo rekisteröityjä toimijoita riskiperusteisesti säännöllisin väliajoin.

Viranomainen voi kieltää toiminnan väliaikaisesti tai pysyvästi, mikäli havaitsee tai saa tiedon, että toiminnalle asetetut lainsäädännön vaatimukset eivät täyty ja toiminnasta voi siten aiheutua vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle.

Valvontayksikön alueella on yhteensä 28 hyväksyttyä tai rekisteröityä sivutuotealan laitosta: 17 polttolaitosta, 5 kompostointilaitosta, 3 teknistä laitosta, 1 keräyskeskus ja 1 muu rekisteröity toimija. Vuonna 2019 näihin tehdään tarkastuksia aluehallintoviraston laatiman suunnitelman mukaisesti yhteensä 5 kpl.

4.3.4 Omavalvonnan valvonta

Voimassa olevan elintarvikelain mukaan kaikilla elintarvikehuoneistoilla on oltava omavalvontasuunnitelma ja alkutuotantopaikoilla omavalvonnan kuvaus.

Hyväksyttävien elintarvikehuoneistojen hyväksymishakemukseen tulee liittää omavalvontasuunnitelma (elintarvikevalvonta-asetus 420/2011 4§ 3 mom). Elintarvikehuoneistoa koskevasta ilmoituksesta tulee käydä ilmi tieto omavalvontasuunnitelmasta (elintarvikevalvonta-asetus 3§ 1 mom.). Valvontaviranomaisen on tarvittaessa annettava elintarvikealan toimijalle tarpeellisia omavalvontasuunnitelman täydentämistä, korjaamista tai muuttamista sekä siihen kuuluvia laboratoriotutkimuksia koskevia ohjeita ja kehoituksia (elintarvikelaki 53§).

Toimijan on kuvattava omavalvonnassaan myös sivutuotteiden tuotantoon liittyvät tavanomaiset toimintaohjeet ja menettelytavat sekä menettelytavat poikkeustilanteissa. Elintarvikealan laitoksessa HACCP -perusteista järjestelmää on sovellettava myös sivutuotteisiin.

Kontaktimateriaalialan toimijoiden omavalvonta perustuu komission antamaan asetukseen (EY) N:o 2023/2006 elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvien materiaalien ja tarvikkeiden hyvistä tuotantotavoista. Valmistajan tulee perustaa ja toteuttaa tehokas dokumentoitu laatujärjestelmä ja varmistaa sen noudattaminen.

Elintarvikelain muutoksessa toimijoihin kohdistuvaa hallinnollista taakkaa tullaan vähentämään keventämällä omavalvonnan vaatimuksia.

Elintarvikelain muutoksella toteutetaan EU:n elintarvikelainsäädäntöön kirjattua periaatetta, jonka mukaan elintarvikealan toimija vastaa elintarvikeketjun kaikissa vaiheissa elintarvikkeiden turvallisuudesta ja siitä, että toiminta täyttää elintarvikelainsäädännön vaatimukset. Elintarvikelain muutoksen myötä elintarvikealan

toimijalta ei enää vaadita erillisenä asiakirjana laadittua omavalvontasuunnitelmaa. Kuitenkin elintarviketurvallisuus perustuu jatkossakin suurelta osin toimijoiden toimivaan omavalvontaan.

4.3.4.1 Omavalvontatutkimukset

Elintarvikemääräyksissä erikseen säädetty omavalvontatutkimukset on tutkittava hyväksytyissä laboratorioissa. Muut elintarviketurvallisuuden ja omavalvonnan tutkimukset voidaan tehdä laboratorioissa, joilta ei edellytetä hyväksyntää. Muiden kuin elintarvikemääräyksissä säädettyjen tutkimusten tarpeellisuuden arviointi jää toimijan vastuulle. Merkittävä osa elintarvikemääräyksissä säädetystä omavalvonnan tutkimuksista sisältyy elintarvikkeiden mikrobiologisista vaatimuksista annettuun komission asetukseen (EY) N:o 2073/ 2005. Ruokavirasto on antanut ohjeen nro 10501/1 asetuksen soveltamisesta.

4.3.5 Tarkastusten suunnittelu ja toteutus

Valvontaohjelma-asetuksessa (VnA 78/2011) tarkastuksella tarkoitetaan valvontaviranomaisen tai tämän valtuuttaman ulkopuolisen asiantuntijan säännöllisesti ja ennalta suunnitellusti tekemää valvontakohteen tarkastusta, jossa arvioidaan valvontakohteen vaatimustenmukaisuus: tarkastus voi sisältää myös näytteiden ottoa ja mittauksia kohteen, kohteessa harjoitettavan toiminnan tai siellä valmistettavien tuotteiden taikka tarjottavien palveluiden terveyshaittojen, turvallisuuden ja määräystenmukaisuuden arvioimiseksi.

Tarkastukseen kuuluu valmistautuminen, tarkastuksen suorittaminen ja tarkastuskertomuksen laatiminen sekä kirjaukset. Valmistautumiseen kuuluu mm. perehtyminen hyväksymis- ja ilmoitusasiakirjoihin, aiempiin valvontatietoihin sekä tarkastuksessa tarvittaviin tausta- ja muihin tietoihin.

Valvontaviranomainen voi käyttää elintarvikelain mukaisissa tehtävissä elintarvikelain 36§:n mukaista ulkopuolista asiantuntijaa. Tampereen kaupungin ympäristöterveyden toiminta-alueella elintarvikevalvonta ei käytä elintarvikelain mukaisissa valvontatehtävissä ulkopuolista asiantuntijaa.

4.3.5.1 Valvontakohteiden tarkastustiheys, riskiluokitus ja tarkastukseen käytettävä aika

Tarkastustiheyteen vaikuttavat riskiluokitus, joka perustuu valvontakohteen toiminnan luonteeseen ja laajuuteen sekä riskien arviointiin, ja se, miten valvontakohteet hallitsee riskit omavalvonnallaan.

Tampereen elintarvikevalvonnan käyttämä valvontakohteiden riskiluokitus perustuu Ruokaviraston (Evira) ohjeeseen 10503/2, jossa on esitetty kohdekohtainen toiminnan luonteeseen ja laajuuteen perustuva tarkastuskertojen määrä ja tarkastukseen käytettävä ohjeellinen aika. Ilmoitettu aika sisältää tarkastukseen, siihen valmistautumiseen ja tarkastuskertomuksen kirjoittamiseen tarvittavan ajan, mutta ei matka-aikaa. Taulukon ohjeellisia tarkastusmääriä laadittaessa on oletettu, että toiminta on ympärivuotista. Mikäli kohde on toiminnassa vain osan vuotta, tarkastusten määrä suhteutetaan vuotuisen toiminta-aikaan.

Alkutuotantopaikkojen keskimääräiset tarkastustiheydet on suhteutettu kunkin alkutuotantotyyppin vuotuisen toiminta-aikaan eikä kausiluontoisuutta tarvitse niiden osalta enää huomioida.

Valtakunnallisen elintarvikevalvontaohjelman mukaisia tarkastuskertojen määrää voidaan riskitekijöiden arviointiin perustuen vähentää korkeintaan 50 %. Tarkastuskertoja voidaan vähentää 50%, kun kohteen todetaan omavalvonnaltaan, rakenteiltaan, toiminnoiltaan ja tuotteiltaan täyttävän kaikki lainsäädännön vaatimukset erityisen hyvin ja se on saanut vähintään 6 peräkkäistä A-arvosanaa Oiva-järjestelmässä.

4.3.5.2 Tarkastus

Elintarvikevalvonta tekee tarkastuksia hyväksymis- ja ilmoitusmenettelyyn, suunnitelmalliseen valvontaan, epäkohtien korjaamisen varmistamiseen, ruokamyrkytyspäily- ja valitustapauksiin, valvontapyyntöihin ja mahdollisiin projekteihin liittyen.

Elintarvikehuoneistot, jotka kuuluvat laitoksiin, on hyväksyttävä ja tarkastettava ennen toiminnan aloittamista.

Elintarvikehuoneistot, joiden toiminnan aloittamisesta on tehtävä ilmoitus, tarkastetaan Ruokaviraston ohjeen mukaisesti toiminnan alettua.

Ilmoitetun elintarvikehuoneiston toiminnan aloittamisen yhteydessä tehtävä ensimmäinen tarkastus pyritään tekemään yhden, kolmen tai kuuden kuukauden kuluessa ilmoitetun toiminnan aloittamisesta riippuen huoneistossa harjoitettavan toiminnan luonteesta ja laajuudesta. Ensimmäisellä tarkastuksella selvitetään elintarvikehuoneiston toimintaedellytykset ja tarkastuskohteen omavalvontasuunnitelma. Elintarvikehuoneiston ilmoituksen jälkeinen ensimmäinen tarkastus on suunnitelmallinen tarkastus.

Valvonta-asetuksen 9 artiklan mukaan elintarvikevalvonta tehdään pääsääntöisesti ilman ennakoilmoitusta. Tarkastuksen voidaan katsoa olevan ennakkoon ilmoittamaton silloin, kun toimija ei ehdi korjata tarkastettavaa asiaa ilmoittamisen ja tarkastuksen välisenä aikana. Aika, joka voi olla ilmoituksen ja tarkastuksen välillä, jotta tarkastus katsotaan ennakkoon ilmoittamattomaksi, riippuu näin ollen tarkastuksen luonteesta. Tarkastukset pyritään tekemään silloin, kun valvontakohteessa on toimintaa, mutta joissakin tapauksissa tarkastus voidaan toteuttaa muulloinkin. Valvontakohteen asiakirjatarkastus voidaan tehdä myös elintarvikevalvonnan toimistolla.

Elintarvikelain 21 § mukaan elintarvikealan toimijan on julkistettava valvontaviranomaisen antama elintarvikehuoneiston tarkastuksesta kertova asiakirja Ruokaviraston määräämällä tavalla.

Valvontatiedot kirjataan VATI –tietojärjestelmään, josta ne lähetetään valtakunnalliseen Ruokaviraston ylläpitämään valvontarekisteriin. Tarkastuksesta laaditaan tarkastuskertomus, joka lähetetään toimijalle joko sähköisesti tai postitse. Tarkastuskertomukset arkistoidaan arkistomuodostussuunnitelman mukaisesti Facta -tietojärjestelmän kautta sähköiseen Donna-arkistoon.

4.3.5.2 Oiva-järjestelmä

Oiva – järjestelmä on otettu käyttöön koko maassa 1.5.2013 alkaen. Oiva –tarkastukset on aloitettu elintarvikkeiden vähittäismyynnistä ja tarjoilusta ja on laajennettu vuoden 2015 alusta koskemaan valmistuspaikkoja, kuljetuksia, tukkuja, varastoja, liikkuvien elintarvikehuoneistoja ja virtuaalihuoneistoja. Laitosten (liha-, kala- ja maitoalan) Oiva-tarkastukset alkoivat 1.5.2015. Kuntien valvontaviranomaiset tekevät tarkastuksia voimassa olevan valvontasuunnitelman mukaisesti. Oiva–raportteja julkistetaan sitä mukaa, kun valvontaviranomaiset tekevät tarkastuksia. Valvontatietojen julkaisemisella pyritään lisäämään valvonnan läpinäkyvyyttä sekä tuomaan valvonnan tulokset kuluttajien käyttöön.

Oivassa kuntien valvontaviranomaiset arvioivat tarkastuksillaan yritysten elintarvikeeturvallisuutta. Oiva-raportissa tulokset on ilmaistu hymynaama-asteikon avulla. Mitä paremmin yritys täyttää elintarvikelainsäädännön vaatimukset, sitä leveämpi on hymy. Aina, kun Oiva hymyilee, elintarvikeeturvallisuus on kuluttajan kannalta yrityksessä hyvää.

Oiva-raportti sisältää useita hymiöarvosanoja, ei yhtä ainoata hymiötä. Hymiöitä annetaan tulokseksi kaikista tarkastetuista asiakokonaisuuksista. Jokainen asiakokonaisuus voi sisältää useamman tarkastetun alakohdan, mutta asiakokonaisuuden heikoin arvosana näkyy kuluttajalle. Lisäksi raportissa näkyy viimeisimmän tarkastuksen tulos sekä kahden edellisen tarkastuksen tulos, jos aiempia tarkastuksia on tehty. Vertaukset edellisiin tuloksiin kertovat mahdollisista parannuksista.

Tarkastettavat asiakokonaisuudet ovat samat kuin tarkastajien käyttämien Oiva-arviointiohjeiden pääotsikot. Pääotsikoiden alle on jaettu alakohdiksi varsinaiset tarkastettavat asiat. Kaikki kohdat tarkastetaan vähintään kerran kolmessa vuodessa tai silloin, jos niissä tarkastuksella huomataan epäkohta.

Jos tarkastettu yritys on saanut jostakin asiasta arvosanan korjattavaa tai huono, tekee valvontaviranomainen aina yritykseen uuden tarkastuksen. Uusintatarkastuksella tarkastetaan varsinaisen uudelleentarkastettavan asiakokonaisuuden lisäksi tarvittaessa muitakin asioita. Aiemmin saatu arvosana pysyy voimassa, kunnes valvontaviranomainen uusintatarkastuksella toteaa epäkohdan korjatuksi. Tämän jälkeen julkaistaan uusi Oiva-raportti, jossa näkyvät mahdolliset parannukset.

Oivan myötä valvonnassa painotetaan riskiperusteisuutta ja tarkastuksista tulee kohdennettumpia. Elintarvikevalvonnan kattavuutta pyritään parantamaan, sillä tuoteturvallisuusvalvonta otetaan olosuhdevalvonnan lisäksi Oivassa paremmin huomioon. Oiva yhtenäistää tarkastuskäytäntöjä, koska valvontaviranomaiset ympäri Suomen tekevät tarkastuksia samojen Oiva-arviointiohjeiden perusteella.

4.3.6 Suunnitelmalliset tarkastukset vuonna 2020

Valvonnan vuoden 2020 jakautuminen riskiluokittain ja kunnittain on esitetty Taulukossa 4.3.2. Vuoden vaihtuessa tehdään kohde- ja tarkastajakohtainen suunnitelma. Kohteiden vaihtuvuuden vuoksi suunnitelmaa päivitetään aina tarpeen mukaan vuoden kuluessa.

Suunnitelmallista valvontaa tehdään kaikissa elintarvikevalvonnan toimialaluokissa eli KUTI –luokissa. Suunnitelman mukaisia, mutta ennakoimattomia tarkastuksia ovat myös suunnitelmallisen valvonnan uusintatarkastukset, joita tehdään noin 10 – 20 %:ssa valvontakohteista, sekä aloitaviin ja toimijanvaihdoksen tekeviin kohteisiin tehtävät ensitarkastukset. Asiakirjatarkastukset joko valvontakohteessa tai elintarvikevalvonnan toimistolla, esim. omavalvonnan tarkastukset, ovat myös suunnitelmallista valvontaa.

Toiminnan aloittamiseen liittyvä tarkastus on myös valvontasuunnitelmaan sisältyvä tarkastus, jolloin se on maksullinen. Aloittamiseen liittyvä tarkastus tarkoittaa tarkastusta, joka tehdään elintarvikehuoneistoon ennen toiminnan aloittamista tarvittaessa joko toimijan pyynnöstä tai tarkastajan harkinnan mukaan. Toiminnan alettua tehdään kohteeseen tarkastus normaaliin tapaan ja se kirjataan suunnitelman mukaiseksi tarkastukseksi (ensitarkastus).

Suunnitelmallisiin valvontaprojekteihin liittyy tarkastuksia ja/tai näytteenottoa, jotka ovat toimijalle maksullisia. Elintarvikevalvonnan omat valvontaprojektit raportoidaan erillisenä yhteenvedona.

4.3.7 Muu kuin suunnitelmallinen valvontatyö

Tampereen ympäristöterveydessä osa työpanoksesta kuluu muihin lakisääteisiin valvontatehtäviin kuin suunnitelmalliseen valvontaan.

Suunnitelmalliseen valvontaan kuulumattomia tarkastuksia ovat muun muassa ruokamyrkytyspäily- ja valitustarkastukset ja Ruokaviraston valvontapyyntöjen, RASFF-ilmoitusten tai takaisin vetoilmoitusten takia tehdyt tarkastukset.

Lakisääteisiin tehtäviin kuuluva ohjaus ja neuvontatyö vievät työajasta arviolta noin kolmen henkilötyövuoden työpanoksen. Asiakasyhteydenotot (puhelimitse, sähköpostitse, asiakaskäynti toimistolla) voivat koskea ruokamyrkytyspäilyjen ja valitusten lisäksi myös elintarvikevalvontakohteen tai virtuaalihuoneiston perustamista tai toimintojen muuttamista, ulkomyyntiä, kotona valmistamista, elintarviketuholaisten torjuntaa tai käytännön neuvojen ja opastuksen saamista johonkin elintarvikeasiaan. Osa yhteydenotoista vaatii monenlaista selvitystyötä useilta eri tahoilta, joskus näytteenottoa, asiakirjoihin perehtymistä ja tutkimustulosten sekä kirjallisten ja kuvallisten materiaalien analysointia. Viime vuosina päivystyksen

asiakasyhteydenottojen määrät ovat olleet suuruusluokaltaan seuraavia: sähköpostitse noin 3800 kpl, päivystyspuhelut noin 350 kpl sekä asiakaskäynnit toimistolla noin 30 kpl.

Elintarvikevalvontaan saapunut elintarvikehuoneistoilmoitus käsitellään, tehdään toiminnasta alustava riskinarviointi, viedään toimijan-toimipaikan-toiminnan –tiedot VATI- ja Facta -tietojärjestelmään ja laaditaan toimijalle todistus elintarvikevalvonnan piiriin kuulumisesta. Ilmoituksen tiedot lähetetään tiedoksi myös terveydensuojeluun, paloviranomaisille ja aluehallintovirastoon.

Mikäli toimipaikassa vaihtuu toimija, tulee toimijan tehdä tästä ilmoitus elintarvikevalvontaan, myös toiminnan lopettamisesta tai keskeyttämisestä tulee ilmoittaa samalla ilmoittaminen -lomakkeella. Toimijanvaihdosten tiedot viedään VATI- ja Facta -tietojärjestelmään ja lähetetään tiedoksi edellä mainituille tahoille. Toiminnan aloitusilmoituksia, toimijanvaihdoksia ja lopettamisilmoituksia käsitellään vuositasolla yhteensä noin 400-600 kpl.

Säännöllistä ulkomyyntiä harjoittavat elintarvikemyyjät tekevät elintarvikehuoneistoilmoituksen toiminnastaan. Tapahtumiin osallistuvat elintarvikemyyjät tiedottavat Tampereen kaupungin elintarvikevalvontaa osallistumisestaan tapahtumaan. Tiedottamiset otetaan vastaan elintarvikevalvonnassa ja tarvittaessa otetaan toimijaan yhteyttä lisäselvitysten saamiseksi. Tiedottamisia käsitellään elintarvikevalvonnassa vuosittain noin 700 kpl.

Elintarvikevalvontaan tulee vuosittain ruokamyrkytyspäilyjä ja valituksia yli 100 kpl kuntalaisilta, asiakkailta ja osa suoraan toimijoilta.

Elintarvikevalvontaan tulee myös lausuntopyyntöjä viranomaisilta, arkkitehdeiltä ja toimijoilta. Lausuntopyynnöt koskevat yleensä tilojen soveltuvuutta elintarvikehuoneistotoimintaan, alkoholin anniskelua elintarvikehuoneistossa tai tapahtumassa.

Elintarvikevalvonnan henkilökunta huolehtii itse tarvitsemiensa välineiden, laitteiden ja materiaalien hankinnoista, nettisivujen sisältöjen päivityksistä ja laatukäsikirjan päivityksestä.

4.3.8 Näytteenotto ja näytteen tutkiminen

Näytteenotolla ja tutkimustulosten perusteella voidaan selvittää omavalvonnan toimivuutta sekä tuotteiden turvallisuutta ja määräystenmukaisuutta. Elintarvikkeiden mikrobiologiset vaatimukset on esitetty komission asetuksessa (EY) N:o 2073/ 2005, jonka soveltamisesta Ruokavirasto on antanut ohjeen 10502/2. Suunnitelmalliseen valvontaan liittyvä näytteenotto on maksullista.

Näytteitä voidaan ottaa mm. lainsäädännön toimijalle määräämän näytteenoton ja tutkimusten varmistamiseksi sekä epäiltäessä tuotteiden turvallisuutta. Näytteenottokohteita, näytteiden määriä, näytteenottotiheyttä ja näytteistä tehtäviä tutkimuksia suunniteltaessa otetaan huomioon omavalvonnan toimivuus valvontakohteessa.

Tarvittaessa valvontakohteista otetaan raaka-aine, tuote- ja ympäristönäytteitä määräystenmukaisuuden ja omavalvonnan riittävyyden varmistamiseksi.

Näytteitä on varauduttu ottamaan ja tutkituttamaan myös epäilyn perusteella, esim. kuluttajavalitusten, ruokamyrkytyspäilyjen, elintarvikkeista aiheutuvien muiden terveysvaaratilanteiden ja muiden erityistilanteiden tutkimiseksi. Näytteistä tehdään mikrobiologisia, kemiallisia, fysikaalisia ja aistinvaraisia laboratoriotutkimuksia tarpeen mukaan. Mikrobiologisessa näytteenotossa ja tutkimuksissa huomioidaan komission asetus elintarvikkeiden mikrobiologisista vaatimuksista ja Ruokaviraston ohje nro 10502/2 "Elintarvikkeiden mikrobiologinen näytteenotto ja analyysit".

4.3.8.1 Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu

Elintarvikevalvonnalla on sopimus elintarvike- ja ympäristönäytteiden tutkimisesta Tampereella sijaitsevan Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry (KVVY)-laboratorion kanssa. Laboratorion sijainti: Patamäenkatu 24, 33900 Tampere, puh. 03 246 1208, sähköposti: laboratorio@kvvy.fi. Ruokavirasto on hyväksynyt laboratorion elintarvikelain nojalla viranomaisnäytteitä tutkivaksi laboratoriksi.

4.3.9 Elintarvikevalvonnan projektit ja painopisteet

Vuoden 2020 aikana Tampereen elintarvikevalvonnassa toteutetaan seuraavat projektit:

- Pehmytjätelökoneiden puhtaus
- Hampurilaisten tarjoilulämpötila
- Smoothien raaka-aineiden alkuperä ja laatu

Elintarvikevalvonta osallistuu myös tarvittaessa yhteisön laajuisiin ja valtakunnallisiin hankkeisiin. Elintarvikevalvonta osallistuu näihin ja muihin projekteihin resurssien puitteissa.

Suunnitelmallisen valvonnan painopisteet, sen lisäksi, mitä valtakunnallisessa valvonnassa on määritelty, on esitetty Taulukossa 4.3.2. Painopistealueita päivitetään vuosittain ja tarvittaessa valvontatulosten perusteella useamminkin.

Ruokaviraston elintarviketurvallisuuden painopisteet vuodelle 2020 ovat seuraavat:

1.VASU-päivitys 2020–2021

2.VASU 2021 -painopistesuunnittelutyöhön osallistuminen

Ruokavirasto koordinoi suunnittelutyön ja siihen tarvittavat tapaamiset. Kunnallisia valvontayksiköitä, aluehallintovirastoja ja muita elintarvikeketjun viranomaisia pyydetään huomioimaan tapaamisiin osallistumisen mahdollisuus resursseissaan.

3.Valvonnan toimenpiteiden loppuunsaattaminen

Jotta valvonta olisi vaikuttavaa ja tasapuolista, on tärkeää, että havaittuihin epäkohtiin puututaan oikein ja varmistetaan, että epäkohdat tulevat korjatuiksi.

Ruokavirasto ohjaa aluehallintoviranomaisia ja kunnallisia valvontayksiköitä valvonnan toimenpiteiden loppuunsaattamisessa.

Aluehallintovirastot varmistavat arviointikäynneillä havaittujen epäkohtien korjaavien toimenpiteiden loppuunsaattamisen alueensa valvontayksiköissä sekä antavat neuvontaa ja ohjeistusta kunnan valvontayksiköille. Kunnalliset valvontayksiköt vastaavat toimenpiteiden loppuunsaattamisesta omissa valvontakohteissaan.

4.Valvontatulosten perusteella elintarviketurvallisuutta ja kuluttajien tiedonsaantia heikentävien asioiden painottaminen tarkastussuunnitelmissa

- Kunnossapito (Oiva-rivit 2.2. ja 2.3)
- Puhtaanapito (Oiva-rivit 3.1 ja 3.2)
- Markkinointi (Oiva-rivi 13.3)
- Valtakunnallinen suolan ja ravintoarvomerkintöjen valvontaprojekti
- Valvonnan kohde- ja vaatimuskattavuuden varmistaminen – elintarvikeparanteiden valvonta (Oiva-rivi 11.1)
- Lihantarkastuksen ja teurastamovalvonnan yhdenmukaistaminen

- Petosten valvonnan ja torjunnan valmiuden kehittäminen 2020–2022 luonnonmukaisessa tuotannossa

5. Sähköisten työkalujen kehittäminen 2019–2022

- Elintarvikevalvonta: VATIn jatkuva kehittäminen
- Rehuvalvonta: Sähköisen asioinnin kehittäminen 2020–2021
- Luonnonmukainen tuotanto: Sähköinen asiakaspalvelu 2020–2022

Tampereen elintarvikevalvonta toteuttaa omalta osaltaan näitä valtakunnallisia painopisteitä valvonnassaan ja osallistuu resurssien puitteissa VATIn ja muiden sähköisten työkalujen kehittämiseen.

Muita Tampereen elintarvikevalvonnan painopisteitä vuodelle 2020 ovat:

- nimisuojat tuotteet (Oiva-rivi 13.1.)
- lihan alkuperämaan ilmoittaminen tarjoilukohteissa
- akryyliamidineuvonta
- laatumittariston loppuun saattaminen ja käyttöönotto

Useat elintarvikevalvonnan työntekijät osallistuvat aktiivisesti Ruokaviraston vetämien eri valvontaverkostojen toimintaan. Kansallisia verkostoja ovat mm. elintarvikeparanteiden, ravintolisien, kontaktimateriaalien, sekä kontaminanttien ja kasvinsuojeluainejäämien valvontaverkostot.

4.3.10 Seurantaohjelmat

Valvonta-asetuksen (EU) N:o 2017/625 mukaan seurannalla tarkoitetaan elintarvikevalvonnassa suunnitellun havainto- ja mittausjakson toteuttamista, jonka tarkoituksena on saada käsitys elintarvikemääräysten noudattamisesta. Erilaiset valvonta- ja seurantaohjelmat ovat valvonta-asetuksen tarkoittamaa seurantaohjelmaa. Tällaisia ohjelmia ovat mm. kansallinen salmonellavalvontaohjelma ja EU:n vierasainevalvontaohjelma. Vierasainevalvontaa ja siihen liittyvää näytteenottoa tehdään myös epäilyyn perustuen tai AVIn määräyksestä.

Tampereen elintarvikevalvonta osallistuu tarvittaessa seurantaohjelmiin liittyvään näytteenottoon ja vastaa osaltaan valvontatoimenpiteistä.

4.3.11 Valvontakirjanpito

Valvontakirjanpito sisältää elintarvikehuoneiston laitoshyväksyntään tai elintarvikehuoneiston ilmoituksen käsittelyyn liittyvät asiakirjat, tarkastuksista laadittavat tarkastuskertomukset, viranomaisnäytteiden tutkimustulokset, arviointiraportit sekä viranomaisen muista toimenpiteistä kirjaamat asiat.

Elintarvikehuoneistoa valvova viranomainen säilyttää valvontakirjanpidon siten, että se voidaan antaa pyydettyä toisen valvontaviranomaisen tai auditoijan tarkastettavaksi.

Tarvittaessa osia valvontakirjanpidosta, esimerkiksi tarkastuskertomus, voidaan lähettää tiedoksi toiselle valvontaviranomaiselle. Valvontaviranomaisella on oltava käytössään sähköinen järjestelmä, jossa ylläpidetään tiedot valvontakohteista ja niihin tehtävistä valvontatoimenpiteistä, ja josta Ruokaviraston määrittelemät tiedot siirretään keskitettyyn tietojärjestelmään.

Tampereen elintarvikevalvonnan valvontakirjanpitoon käytetään Facta – ja VATI järjestelmiä.

4.3.12 Hallinnolliset pakkokeinot ja rangaistusseuraamukset

Hallinnollisia pakkokeinoja käytetään elintarvikevalvonnassa silloin, kun elintarvikealan toimija ei ryhdy tarvittaviin toimenpiteisiin elintarvikemääräysten noudattamiseksi, eivätkä muut valvontatoimenpiteet elintarvikealan toimijan velvoittamiseksi noudattamaan elintarvikemääräyksiä ole riittäviä. Hallinnollisia pakkokeinoja koskevat säännökset ovat elintarvikelain 7 luvussa. Ruokavirasto on laatinut lisäksi viranomaisille ohjeen (100011/2) hallinnollisten pakkokeinojen käytöstä.

Pakkokeinoja ovat mm. erilaiset määräykset ja kiellot, uhkasakko sekä teettämis- ja keskeyttämisuhka, haltuunotto sekä elintarvikehuoneiston hyväksynnän peruuttaminen.

Yhdyskuntalautakunnan alueellisen ympäristöterveydenhuollon jaosto on siirtänyt ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön mukaista toimivaltaansa Ympäristöterveyden viranhaltijoille 13.12.2018 29§

Elintarvikelaissa ei ole hallintomenettelyä koskevia säännöksiä, vaan sovellettaviksi tulevat hallintolain (434/2003) säännökset (kuuleminen, josta on malliasiakirja nro 10117/1). Mikäli viranomainen katsoo, että pakkokeinopäätös on mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta pantava heti täytäntöön, tämä todetaan päätöksessä.

Elintarvikealan toimija vastaa niistä kustannuksista, joita toimijalle aiheutuu viranomaisen pakkokeinopäätöksistä.

Rangaistusseuraamuksista säädetään sekä elintarvikelaissa (10 luku) että rikoslaissa (39/1889, muutos 400/2002). Elintarvikevalvontaviranomaisilla on elintarvikelain 79 §:n nojalla velvollisuus tehdä tutkintapyyntö esitutkintaviranomaisille kaikista elintarvikelainsäädännön rikkomuksista lukuun ottamatta tilanteita, joissa teko tai laiminlyönti on vähäinen.

4.4 Elintarvikevalvonnan seuranta ja raportointi

Toimivaltaiset viranomaiset ylläpitävät rekisteriä valvontakohteista ja valvontatapahtumista kertyvistä tiedoista. Niistä laaditaan raportteja kunnan sekä keskus- ja aluehallinnon erilaisiin seurantarpeisiin.

Elintarvikevalvonnan ja -tutkimuksen tiedonkeruusta (KUTI), monivuotisen kansallisen valvontasuunnitelman raporteista (ns. VASU raportti) sekä auditointien tuloksista muodostetaan yleiskuva elintarvikevalvonnan tilanteesta Suomessa. Valvonnasta kerättäviä tietoja käytetään valvonnan seurannassa, toteutumisen arvioinnissa sekä ohjauksen ja suunnittelun tukena paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisestikin.

Tampereen elintarvikevalvonta on kerännyt vuodesta 2012 lähtien valvontatiedot Facta- järjestelmään. Aiemmat valvontakohte- ja valvontatiedot on konvertoitu järjestelmään. Elintarvikevalvonta toimittaa keskus- ja aluehallintoviranomaisten tarvitsemat tiedot paikallisesta valvonnasta pyydettyssä muodossa. Aiemman Facta/KUTI-yhteyden tilalle tuli vuoden 2019 alusta alkaen VATI-järjestelmä, jonka kautta tiedot siirtyvät keskus- ja aluehallintoviranomaisten tietoon.

Kunnan tulee toimittaa hyväksymänsä seuraavan vuoden valvontasuunnitelma aluehallintovirastolle kunkin kalenterivuoden loppuun mennessä. Kunnan tulee arvioida valvontasuunnitelman toteutuminen vuosittain.

Arvioinnissa tulee olla ainakin seuraavat kohdat:

- Suunnittelun toiminnan ja tarkastusten kattavuus
- Tarkastusten ja näytteiden määrä (suhteessa valvontasuunnitelmaan)
- Valvonnasta saadut tulot ja niiden kohdentuminen
- Voimavarat ja yhteistoiminta-alueen toimivuus
- Toiminnan kehittämistarpeet
- Arviointi- ja ohjauksenkäynnit

Valvontasuunnitelmien toteutumisen raportointi keskusviranomaiselle tehdään VATI- ja VYHA -järjestelmien avulla. Lautakunnassa tai muussa monijäsenisessä toimielimessä käsitelty valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi toimitetaan VYHA:n kautta aluehallintovirastolle.

Lisäksi toteutumista arvioidaan tarvittaessa muulla keskushallinnon tai aluehallintoviraston edellyttämällä tavalla kuten Ruokaviraston toimintaohjeen 11009 "Ohje kunnalle elintarvikevalvonnan sekä eläinten terveys- ja hyvinvointivalvonnan raportoimiseksi aluehallintovirastoon" mukaisesti.

4.4.1 Raportoinnin aikataulut

Kunnan ympäristöterveydenhuollon yksikkö laatii toimintansa toteutumisen arviointiraportin jaoston hyväksyttäväksi maaliskuun loppuun mennessä. Yhdyskuntalautakunnan alueellisen ympäristöterveydenhuollon jaoston hyväksymä toteuma- ja arviointiraportti toimitetaan Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolle.

4.4.2 Elintarvikevalvonnan ja -tutkimuksen tiedonkeruu

Elintarvikevalvonnan tulosten raportointia varten Ruokavirastolla on käytössä keskitetty valvontatietojärjestelmä VATI, joka on otettu kuntien valvontayksiköissä käyttöön 1.1.2019 alkaen. Valvontasuunnitelmien toteutumisesta kerätään valtakunnallisesti tietoja myös VYHA -järjestelmän kautta.

4.4.3 Elintarvikevalvonnan auditoinnit

Toimivaltaisten viranomaisten on valvonta-asetuksen 6 artiklan mukaan tehtävä sisäisiä tai teetettävä ulkoisia toiminnan tarkastamisia ja ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin tarkastamisessa saatujen tulosten pohjalta sen varmistamiseksi, että valvonta-asetuksessa säädetyt tavoitteet saavutetaan. Toiminnan tarkastamisella (auditoinnilla) tarkoitetaan järjestelmällistä ja riippumatonta tarkastelua, jolla selvitetään, ovatko toiminta ja sen tulokset suunniteltujen järjestelyjen mukaisia, onko kyseiset järjestelyt toteutettu tehokkaasti ja ovatko ne sopivia tavoitteiden saavuttamisen kannalta. Toiminnan tarkastamisten on oltava riippumattomien tahojen arvioitavissa ja ne on toteutettava avoimesti.

Kunnallisen elintarvikevalvonnan auditoinnit (ns. AJO-arvioinnit) ovat osa elintarvikeketjun valvonnan auditointijärjestelmää. Kuntien suorittamaa valvontaa auditoidaan tarkastelemalla toimintaa suhteessa lainsäädännön vaatimuksiin ja tässä valvontaohjelmassa annettuihin ohjeisiin, jotka koskevat valvonnan järjestämistä, suunnittelua ja toteutusta. AVI tekee vuosittain Ruokaviraston ja AVIn välisessä tulossopimuksessa sovitun mukaisesti kuntien elintarvikevalvonnan auditointeja.

Auditoinnit koostuvat elintarvikevalvonnan auditoinneista ja kohdeauditoinneista, joissa auditoidaan kunnan viranhaltijan suorittamaa tarkastusta elintarvikehuoneistossa.

4.4.4 Hankkeiden ja seurantaohjelmien raportointi

Elintarvikevalvontaviranomaiset osallistuvat erilaisiin Ruokaviraston toimialan valvontahankkeisiin ja Ruokaviraston ohjaamiin mahdollisiin EU:n yhteisiin valvontahankkeisiin, joita koskevat tiedot ja tulokset toimitetaan erikseen ilmoitettavan aikataulun mukaisesti. Hankkeiden lisäksi valvontaviranomainen on velvollinen pyydettäessä ilmoittamaan Ruokavirastolle ja AVille tarkastuksia, valvontatoimenpiteitä, valvontahenkilöstöä, maksuja ja valvontaa koskevia muita tietoja (elintarvikelaki 52 §). Näistä Tampereen kaupungin elintarvikevalvonta raportoi aluehallintovirastolle ja Ruokavirastolle näiden edellyttämällä tavalla.

Ruokavirasto raportoi komissiolle kaikista EU:n valvontaohjelmista, joihin Suomi on osallistunut.

4.5 Terveysvaaratilanteet ja takaisinvedot

Terveysvaaralla tarkoitetaan biologista, kemiallista tai fysikaalista tekijää tai tilaa, joka saattaa vaarantaa elintarvikkeen turvallisuuden (elintarvikelaki 6 §, 8 kohta 8). Kunnan on selvitettävä alueellaan ilmenevät elintarvikkeisiin liittyvät terveysvaaratilanteet. Tällaisia ovat ruokamyrkytykset ja muut elintarvikkevälitteiset vaaratilanteet.

Toimintaohjeet terveysvaaratilanteissa ja takaisinvedoissa sisältyvät Tampereen elintarvikevalvonnan laatujärjestelmään. Niissä on huomioitu Ruokaviraston ohjeet. Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alueella on valmius terveysvaaratilanteiden edellyttämään näytteenottoon ja tutkimuksiin.

Laboratorioiden on ilmoitettava viivytyksettä toimeksiantajalleen tieto terveysvaaraan viittaavista tutkimustuloksista. Toimeksiantajaa valvovalle viranomaiselle tieto toimitetaan erityistilanteissa (elintarvikelaki 40§ ja 45 §).

Valvontaviranomaiset ja elintarvikealan toimijat voivat saada tiedon terveydelle vaarallisista elintarvikkeista mm. oman alueensa viranomaistutkimuksista, omavalvonnan tutkimustuloksista toimijalta, kuluttajavalituksista tai Ruokavirastosta. Ruokavirasto toimii elintarvikkeita ja rehuja koskevan nopean hälytysjärjestelmän (RASFF) virallisena kansallisena yhteyspisteenä. Tampereen elintarvikevalvonta on varautunut reagoimaan Ruokaviraston lähettämiin RASFF -ilmoituksia koskeviin tiedusteluihin välittömästi.

Vastuu elintarvikkeen turvallisuudesta on ensisijaisesti elintarvikealan toimijalla. Kun toimija katsoo tai sillä on syytä epäillä, että sen maahantuoma, tuottama, jalostama, valmistama tai jakelema elintarvike ei ole elintarvikkeiden turvallisuutta koskevien määräysten mukainen, sen on käynnistettävä välittömästi menettelyt kyseisen elintarvikkeen poistamiseksi markkinoilta. Jos tuote on jo ehtinyt kuluttajalle, toimijan on tehokkaalla ja täsmällisellä tavalla ilmoitettava asiasta kuluttajille. Toimijan on viivytyksettä ilmoitettava asiasta Ruokavirastolle ja kunnalliseen elintarvikevalvontaan. Jos toimija ei noudata velvollisuuttaan takaisinvedoissa, elintarvikevalvontaviranomainen ryhtyy toimenpiteisiin terveydelle vaarallisten erien poistamiseksi markkinoilta. Elintarvikevalvonta ilmoittaa AVille ja Ruokavirastolle toteamistaan terveysvaaroista sekä tarvittaessa sellaisista valvonnassa esille tulleista seikoista, joilla voi olla vaikutusta elintarvikkeiden turvallisuuteen. Terveysvaaratilanteet ja niiden johdosta tehdyt selvitykset ja toimenpiteet kirjataan laatujärjestelmän mukaisesti.

4.5.1 Ruokamyrkytyssepidemioiden selvittäminen

Saatuun ilmoituksen elintarvike- tai talousvesivälitteisestä ruokamyrkytyksestä tai epäilystä ruokamyrkytyksestä alueellaan kunnan terveydensuojeluviranomaisen tai elintarvikevalvontaviranomaisen on viipymättä toimitettava tapausta koskeva selvitys (elintarvikelaki 45 § ja terveydensuojelulaki 20a §). Valtioneuvoston antamassa asetuksessa (1365/2011) on säädetty elintarvike- ja talousvesivälitteisten ruokamyrkytyssepidemioiden seurannasta, selvittämisestä ja ilmoittamisesta. Ruokamyrkytystutkimusten keskeinen tavoite on sairastumisen aiheuttajan ja lähteen etsiminen. Ruokamyrkytyssepidemian selvittäminen tapahtuu kunnan kustannuksella.

Yhdyskuntalautakunnan alueellisen ympäristöterveydenhuollon jaosto on 10.10.2019, 30 § nimennyt elintarvike- ja vesiepidemioiden selvitystyöryhmän, jonka puheenjohtajana toimii ympäristöterveyspäällikkö Merja Bojang. Työryhmä pyrkii kokoontumaan säännöllisesti 2-3 kertaa vuodessa ja aina, kun se epidemiaepäilyn vuoksi on tarpeen.

Sovitun työnjaon mukaan ympäristöterveyden edustajat tekevät kohteeseen, elintarvikkeisiin ja talousveteen liittyvät selvitykset ja ottavat tarvittavat elintarvike-, vesi- ja ympäristönäytteet. Terveys- ja ympäristöterveydenhuollon edustajat

huolehtivat henkilöiden terveydentilaan liittyvistä selvityksistä ja näytteistä. Ympäristöterveys vastaa ilmoituksista THL:lle, Ruokavirastolle ja Valviralle RYMY- järjestelmän kautta.

Laatukäsikirjassa on kuvattu toiminta epidemiaepäily- ja muissa terveysvaaratilanteissa. Toimintaohje sisältää selvitystyön käynnistämisen, epäilyilmoitusten tekemisen, näytteenoton ja tutkimisen, tiedonkulun ja yhteydenpidon, tiedottamisen, johtopäätösten tekemisen sekä selvitysilmoituksen laatimisen ja tallentamisen ruokamyrkytusepidemiarekisteritietojärjestelmään eli RYMY –tietojärjestelmään.

Ruokamyrkytusepäilytapauksista pidetään kirjaa. Terveysvaaratilanteista tiedotetaan tarvittaessa AVIa ja Ruokavirastoa.

4.6 Viestintä

Elintarvikealan toimijoiden neuvonta on ensisijaisesti kuntien tehtävä, Ruokavirasto huolehtii valtakunnallisesta tiedottamisesta, kuluttajainformaatiosta ja riskiviestinnästä.

Elintarvikevalvonnan nettisivuilla on kaupunkilaisille tietoja valvonnan suuntaamisesta, menetelmistä ja tuloksista sekä ajankohtaisista asioista. Siellä on myös elintarvikealan toimijoille tarkoitettua tietoa mm. elintarvikehuoneistojen käyttöönotosta ja omavalvonnasta. Elintarvikevalvonnan valvontasuunnitelma sekä maksutaksa ovat nettisivuilla nähtävillä.

Takaisinvetotilanteissa elintarvikelain 57§ 2 mom. mukaan viranomainen voi tiedottaa toimijan kustannuksella elintarvikkeiden turvallisuutta koskevien vaatimusten vastaisista elintarvikkeista, jos elintarvikealan toimija ei noudata yleisen elintarvikeasetuksessa säädettyä veloitetta ilmoittaa asiasta kuluttajille.

Erityistilanteisiin ja epidemiaselvityksiin liittyvästä tiedottamisesta ja viestinnästä on ohjeet laatujärjestelmässä ja erityistilannesuunnitelmassa.

5. TERVEYDENSUOJELULAIN VALVONTASUUNNITELMA 2020 – 2024

Ohjelman kokonaisuudistus

5.1. Yleistä

Terveydensuojelulain tarkoituksena on ylläpitää ja edistää väestön ja yksilön terveyttä. Tavoitteena on suojella ihmisen terveyttä mm. huomioimalla terveydensuojelu yhteiskunnan eri toimintoja suunniteltaessa. Terveydensuojeluun kuuluu terveyshaittojen ennaltaehkäisy sekä todettujen haittojen poistaminen tai vähentäminen. Terveydensuojelu tukee kunnassa hyvinvoinnin edistämistä, mikä on nostettu kuntastrategiassa esiin kaikissa jäsenkunnissa.

Kunnan terveydensuojelun valvontasuunnitelman laatimista ohjaa terveydensuojelulaki. Valvonnan tulee olla laadukasta, riskiperusteista ja terveyshaittoja ehkäisevää. Kunnan suunnitelmassa on huomioitava valtakunnallinen terveydensuojelun valvontaohjelma paikallisten tarpeiden mukaisesti. Valtakunnallisen ohjelman tavoitteena on yhtenäistää valvontakäytäntöjä valvonnan tiheyden, laadun ja valvontaa suuntaavien painopisteiden osalta kohdistaa resurssit tehokkaasti edistämään elinympäristön terveellisyyttä. Valvontasuunnitelmassa kuvataan säännöllisen ja suunnitelmallisen valvonnan lisäksi myös muu valvonta, yhteistyö ja edistäminen.

Valvontasuunnitelma tarkistetaan tarvittaessa.

Lainsäädäntömuutokset

Terveydensuojelulaissa on vahvistettu toiminnanharjoittajan veloitetta tuntea oman toimintansa terveyshaittaa aiheuttavat riskit ja niiden hallinta.

Tulevalla suunnitelmakaudella uudistetaan juomavesidirektiivi, jonka muutokset näkyvät talousvesivalvonnassa (näytteenottoveloitteet lisääntyvät ja riskinarviointia kehitetään edelleen).

5.2. Terveydensuojelulain mukaisen valvonnan painopisteet

Terveydensuojelun painopisteiden avulla kohdennetaan resursseja suunnitelmallisesti ja riskiperusteisesti sekä huomioidaan lainsäädäntömuutokset.

Terveydensuojelun painopisteiksi tulevalle suunnitelmakaudelle 2020-2024 on esitetty keskusviraston ohjelmassa:

- Omavalvonnan tukeminen
- Elinympäristöterveyden edistäminen ja yhteistyö

Tampereen valvonta-alueeseen kuuluu voimakkaasti kasvavan Tampereen seudun lisäksi pienempiä kaupunkeja ja kuntia. Tavoitteena on, että terveydensuojeluviranomaisen toiminta tunnetaan kaikissa valvonta-alueen kunnissa, yhteystiedot ja toimintamallit häiriötilanteissa on sovittu ennalta ja terveydensuojelu on mukana terveysvaikutusten ennakoinnissa suunnitteluvaiheessa.

Edellisellä suunnitelmakaudella terveydensuojelulakia muutettiin siten, että siinä korostuu toimijan velvollisuus tuntee oman toimintansa riskit ja varautua niihin. Terveydensuojeluviranomaisen tehtävänä on valvonnassa varmistaa, että toimija on tietoinen oman toimintansa riskeistä ja niiden hallintakeinoista. Taulukkoon 5.2 (liitteenä) on koottu toimenpiteitä, joilla terveydensuojelu tukee oma-valvontaa ja edistää elinympäristöterveyttä ja yhteistyötä tulevalle suunnittelukaudella.

5.3 Terveydensuojelun valvonnan osa-alueet

5.3.1 Talousvesi

- Talousvettä toimittavien laitosten valvontatutkimusohjelmien päivittäminen sekä valvonnan ja näytemäärien saattaminen asetuksen mukaiseksi
- Talousveden laatuun vaikuttavien riskien arviointi ja hallinta yhdessä talousvettä toimittavan laitoksen kanssa ja talousvettä toimittavien laitosten riskinarvioinnin hyväksyminen

Verkostoveden laadun tarkkailua jatketaan vesilaitosten valvontatutkimusohjelmien mukaisesti. Valvontatutkimusohjelmien päivitykset tehdään laitosten ja ympäristöterveyden yhteistyönä.

Talousvettä toimittavan laitoksen oma-valvonnan ja talousveden laadun valvonnan on perustuttava veden terveydelliseen laatuun vaikuttavien riskien arviointiin ja hallintaan. Riskinarviointi on tehty toiminnanharjoittajien ja viranomaisten välisenä yhteistyönä. Kunnan terveydensuojeluviranomainen hyväksyy talousvettä toimittavan laitoksen riskinarvioinnin. Riskinarvioinnin hyväksyminen edellyttää talousvettä toimittavan laitoksen ja sen vedenjakelualueiden tarkastusta. Riskinarvioinnin hyväksyttävyyden arviointia varten toiminnanharjoittajan on esitettävä kunnan terveydensuojelu-viranomaiselle talousvesiasetuksen 7 a §:n edellyttämät asiat.

Vesihuollon häiriötilannesuunnitelma on laadittu ja sitä päivitetään tarvittaessa.

Elintarvikehuoneistot, päiväkodit, vanhainkodit, koulut, majoitustilat ja vastaavat, joilla on oma kaivo, eivät ole enää talousvettä toimittavia laitoksia. Valvontaohjelman tulkin mukaisesti näiden kohteiden veden laatu tutkitaan 1 - 3 vuoden välein ja näytteenoton yhteydessä tarkastetaan myös kaivo. Kyseessä ei kuitenkaan ole suunnitelmallinen tarkastus.

5.3.2 Terveydellisten olojen valvonta

- Laadukkaat sisäilmaselvitykset
- Edistetään ulkopuolisten asiantuntijoiden hyödyntämistä sisäilmaselvityksissä (koulut, päiväkodit ja yksityiset asunnot)
- Koulujen yhteistarkastukset eri tahojen kanssa

Asumisterveysasetuksessa korostetaan sisäilmatutkimusten kokonaisarviointia, yhden yksittäisen ohjearvon ylitys ei välttämättä tarkoita terveyshaittaa.

Terveydensuojeluviranomainen voi teettää tutkimuksia vain terveydensuojelulain 49 §:n ja asumisterveysasetuksen 21 §:n mukaisilla ulkopuolisilla asiantuntijoilla. Terveyshaitan arvioinnissa käytetään vain sertifioidujen asiantuntijoiden tekemiä selvityksiä. Sertifioidut henkilöt ovat osoittaneet asiantuntijuuden ja pätevyyden suorittamalla tarvittavan koulutuksen.

Koulujen ja päiväkotien suunnitelmallisia tarkastuksia jatketaan jo vakiintuneen käytännön mukaisesti yhteistyössä mm. kiinteistöpidosta vastaavien tahojen, kouluterveydenhuollon, työterveyshuollon ja työsuojeluvaltuutettujen kanssa. Tarkastusten suunnittelussa otetaan huomioon valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 338/2011, 12 §. Niissä kunnissa, joissa ei ole toimivaa järjestelmää yhteistarkastusten tekemiseen, pyritään siihen, että terveydensuojeluviranomainen toimisi koordinaattorina eri tahojen tarkastusten yhteensovittamiseksi.

Sosiaali- ja terveysministeriössä on laadittu toimintamalli ja ohjeita eri tahojen tarkastusten yhteensovittamisesta kouluympäristössä. Toimialueen kunnat kuuluvat korkean radon riskin alueeseen ja valvontakohteiden radonpitoisuuden vuosikeskiarvo selvitetään tarkastuskäynnin yhteydessä.

5.3.3 Kauneushoitola tai muu ihonkäsittely

- Ihon läpäisevien toimintojen valvominen (esim. tatuointi, kuppaus)

Ihonkäsittelyssä infektioriski liittyy tilanteisiin, joissa viruspitoista verta tai bakteereja pääsee ihon läpi, limakalvolle (silmit, nenä, suu) tai rikkiin iholle. Infektioriski voi syntyä esimerkiksi kauneushoitolassa annettavasta injektioista, tatuoinnista, erilaisista lävistyksistä ja kuppauksesta. Infektioriskin ehkäisyssä on tärkeää hoitotilan puhtaus ja riittävän tehokas välinehuolto. Kaikkien ihon läpäisevien ja rikutun ihon kanssa kosketuksissa olevien välineiden on oltava steriilejä. Lisäksi toiminnanharjoittajan hygieenisillä työtavoilla on suuri merkitys infektioiden ehkäisemisessä.

5.3.4 Sidosryhmäyhteistyö ja terveydensuojelun huomioiminen suunnittelussa ja päätöksenteossa

- Terveydensuojelun huomioiminen suunnittelussa ja päätöksenteossa (kaavoitus, ympäristöluvut jne.)

Ympäristöstä aiheutuvien terveyshaittojen arvioinnin on sisällyttävä kaikkeen suunnitteluun ja päätöksentekoon. Tällaisia suunnitelmia ja hankkeita ovat mm. kaavoitus, ympäristöluvut, ympäristövaikutusten arviointimenettelyt sekä erilaiset rakennushankkeet.

Terveyshaittojen ennaltaehkäisyä jatketaan muille myös viranomaisille, esim. rakennusvalvonnalle, kaavoitukselle ja ympäristöviranomaisille annettavissa lausunnoissa.

Useissa hankkeissa toimitaan terveydensuojeluasioiden asiantuntijana, neuvojana ja ohjaajana. Osallistutaan mm. vesihuollon kehittämissuunnitelmissa ja pohjavesialueiden suojelusuunnitelmissa esitettyihin toimenpiteisiin ja selvityksiin ja annetaan toimenpiteiden vaatimaa asiantuntija-apua.

5.3.5 Uimavesien valvonta

EU-uimarannoille uimaveden laadun seurannan tulokset raportoidaan aluehallintovirastolle ja sieltä edelleen Euroopan komissiolle. EU-uimarantojen veden laatu luokitellaan vuosittain. Ympäristöterveys laatii uimarannoille ja talviuintipaikoille vuosittain näytteenottosuunnitelmat ja uimavesinäytteiden tulokset julkaistaan kaupungin internet-sivuilla.

Yleisten uima-altaiden allasveden laatua seurataan kohdekohtaisten näytteenottosuunnitelmien mukaisesti. Allasvesien laatu tutkitaan 4 – 52 kertaa vuodessa kävijämäärästä riippuen. Näytteenottosuunnitelmat tarkistetaan tarkastusten yhteydessä. Allasvesinäytteiden ottamisesta huolehtii tarkastaja, altaan hoitaja tai laboratorion näytteenottaja.

Valvonnassa varmistetaan, että allasveden laatuun vaikuttavia toimenpiteitä tekevillä henkilöillä on voimassa oleva vesityökortti.

5.3.6 Muut terveydensuojelulain mukaiset tehtävät

Kunnan valvontasuunnitelmaan sisältyvän säännöllisen ja suunnitelmallisen valvonnan lisäksi suunnitelmassa on tuotu esiin muu terveydensuojelulain tarkoittama valvonta ja siihen varatut henkilöresurssit ja työaika. Näitä muita terveydensuojelulain mukaisia tehtäviä esitellään lyhyesti taulukossa 5.2.

Toimenpiteisiin kuuluu mm.

- palvelusähköpostien ylläpitäminen,
- yhteistyö viranomaisten ja sidosryhmien kanssa,
- seminaarit ja koulutustilaisuudet
- projektit

Seuraavassa on lyhyesti esitelty suunnitelmallisten tarkastusten lisäksi tehtäviä toimia:

5.3.6.1 Asumisterveysasioiden käsittely

- Laadukkaat sisäilmaselvitykset
- Ulkopuolisten asiantuntijoiden hyödyntämistä sisäilmaselvityksissä
- Yhteistyön lisääminen sosiaalitoimen kanssa

Asumisterveysasiat muodostavat suurimman tehtäväkokonaisuuden ei-suunnitelmallisen valvonnan puolella. Asunnontarkastusmäärän pienentymisestä huolimatta käsiteltävät tapaukset vievät erittäin paljon aikaa ja ovat usein vaikeasti selvitettäviä. Asumisterveysasioiden käsittelyyn on varattu henkilöstöresursseja yhteensä 4 htv koko valvonta-alueella.

Asunnontarkastuksia tehdään tarkastus- ja mittauspyyntöjen perusteella terveyshaittojen selvittämiseksi ja poistamiseksi. Asunnontarkastukset liittyvät sisäilman laatuun, home- ja kosteushaittoihin, meluhaittoihin, asuntojen likaisuuteen tai huonokuntoisuuteen, ilmanvaihdon puutteellisuuteen, kylmyyteen ja hajuihin. Tavoitteena on uudella suunnitelmakaudella kehittää yhteistyötä sosiaaliviranomaisten kanssa toimimaan niin, että etenkin siivottomuustapauksissa asukkaat ohjautuvat suoraan sosiaalitoimelle ja terveydensuojelun rooli pienenee. Tavoitteena on asiakkaan tilanteen kokonaisvaltainen hoitaminen. Näin tehostetaan myös asunnontarkastajien työpanoksen kohdentamista.

Todettujen epäkohtien poistamiseksi annetaan tarpeen mukaan korjauskehotuksia ja käytetään muita terveydensuojelulain mukaisia keinoja terveyshaittojen poistamiseksi. Kuntalaisille ja kiinteistöjen omistajille annetaan myös neuvontaa ja ohjausta asumisterveyteen liittyvissä kysymyksissä myös palvelusähköpostin kautta.

Asumisterveysasioissa yhteydenotot tapahtuvat pääosin sähköpostin välityksellä. Osassa yhteydenotoista riittää neuvonta, osassa vaaditaan muitakin toimenpiteitä, kuten yhteydenottoja kiinteistön omistajan edustajiin ja tarkastuskäyntejä. Lisääntyvässä määrin pyydetään myös terveysperusteisia tulkintoja asunnoissa tehtyjen tutkimusten perusteella.

Yhteydenottojen määrää seurataan ja muut toimenpiteet kirjataan valtakunnalliseen Vati-järjestelmään sekä edelleen myös aikaisemmin käytössä olleeseen Facta-järjestelmään, joka toimii vielä sähköisenä arkistona. Kirjaamiseen kuluva aika lisääntyy merkittävästi aikaisempaan verrattuna.

5.3.6.2 Terveyshaittojen selvittäminen ja sisäilmatyöryhmät

Terveysuojelu on aktiivisesti mukana kuntien toimialojen välisessä koordinoivassa sisäilmatyöryhmässä, joissa muodostetaan kuvaa koko kaupungin/kunnan sisäilma-asioiden laajuudesta ja niiden selvitysprosessista. Terveysuojelu tukee sisäilmatyöryhmiä asiantuntemuksellaan viestinnässä sekä ohjaus ja koulutustilaisuuksien järjestämisessä.

Sisäilmaongelmien käsittelemiseksi perustetaan kiinteistökohtaisia sisäilmatyöryhmiä. Useissa kouluissa ja päiväkodeissa on sisäilmaongelmia, joiden selvittämiseksi ja poistamiseksi tehdään yhteistyötä kiinteistön omistajien ja käyttäjien kanssa. Sisäilmatyöryhmien toimintaan ja vanhemmille ja henkilökunnalle järjestettäviin tilaisuuksiin osallistutaan asiantuntijana ja viranomaisena. Tällä hetkellä alueella on kymmeniä kohdekohtaisia sisäilmatyöryhmiä.

Sisäilmaongelmien selvittämiseksi ja korjausten suunnittelemiseksi tehdään laajoja tutkimuksia ja tarkastuksia. Kiinteistöjen omistajat tilaavat tutkimukset yleensä ulkopuolisilta asiantuntijoilta, joiden laatimien raporttien ja tutkimustulosten perusteella arvioidaan terveyshaittoja ja annetaan tarvittaessa ohjeita, kehotuksia tai määräyksiä terveyshaittojen poistamiseksi.

5.3.6.3 Asiakaspalvelu, neuvonta ja opastus sekä tiedottaminen

Terveysuojelulain mukaan viranomaisen tehtävänä on antaa neuvontaa ja ohjausta ja tiedottaa terveysuojelusta kuntalaisille. Kuntalaisten ja toimijoiden yhteydenottoihin vastataan pääosin puhelimitse ja sähköpostin välityksellä, mutta osa asioi myös henkilökohtaisesti toimistolla. Terveysuojelulla on oma palvelusähköposti asukkaiden, viranomaisten ja yhteistyötahojen yhteydenottoja varten.

Palvelupiste Frenckell vastaa asiakkaiden neuvontapyyntöihin ja välittää asiakkaiden pyyntöjä edelleen tarkastajille.

5.3.6.4 Terveysuojelulain 13 §:n mukaisten ilmoitusten käsittely

Terveysuojelulain 13 § edellyttää että mm. majoitustoiminnasta, kauneushoitoloista, kouluista ja päiväkodeista on tehtävä ilmoitus terveysuojeluviranomaiselle. Terveysuojeluviranomainen käsittelee ilmoituksen ja antaa todistuksen ilmoituksen käsittelystä. Ilmoituksen käsittely on toimijalle maksullista. Tarvittaessa voidaan tehdä tarkastus ja päätös, jossa voidaan antaa määräyksiä terveyshaittojen ehkäisemiseksi ja poistamiseksi.

Käytännössä kaikki toimijat eivät tee terveysuojelulain vaatimaa ilmoitusta uudesta toiminnasta tai toiminnan muutoksesta. Tämän vuoksi uusien toimintojen perustamista joudutaan seuraamaan muun valvonnan yhteydessä ja tiedotusvälineiden kautta. Ilmoitus joudutaan usein pyytämään toimijoilta, toisinaan useita kertojakin. Tämä vie aikaa varsinaiselta valvonnalta.

5.3.6.6 Epidemiaselvitykset

Epidemiaepäilyt ovat ensisijaisia suhteessa säännölliseen valvontaan, sillä niiden taustalla on terveyshaittaepäily.

Yhdyskuntalautakunnan alueellisen ympäristöterveydenhuollon jaosto on 10.10.2019, 30 § nimennyt elintarvike- ja vesiepidemioiden selvitystyöryhmän, jonka puheenjohtajana toimii ympäristöterveyspäällikkö. Työryhmä pyrkii kokoontumaan säännöllisesti 2-3 kertaa vuodessa ja aina, kun se epidemiaepäilyn vuoksi on tarpeen.

Sovitun työnjaon mukaan ympäristöterveyden edustajat tekevät kohteeseen, elintarvikkeisiin ja talousveteen liittyvät selvitykset ja ottavat tarvittavat elintarvike-, vesi- ja ympäristönäytteet. Terveystieteiden edustajat huolehtivat henkilöiden terveydentilaan liittyvistä selvityksistä ja näytteistä. Ympäristöterveys vastaa ilmoituksista THL:lle, Ruokavirastolle ja Valviralle RYMY- järjestelmän kautta.

Laatukäsikirjassa on kuvattu toiminta epidemiaepäily- ja muissa terveysvaaratilanteissa. Toimintaohje sisältää selvitystyön käynnistämisen, epäilyilmoitusten tekemisen, näytteenoton ja tutkimisen, tiedonkulun ja yhteydenpidon, tiedottamisen, johtopäätösten tekemisen sekä selvitysilmoituksen laatimisen ja tallentamisen ruokamyrkytys-epidemiarekisteritietojärjestelmään eli RYMY –tietojärjestelmään.

Terveysvaaratilanteista tiedotetaan tarvittaessa AVla ja Ruokavirastoa.

5.3.6.7 Projektit

Pintapuhtausprojekteja toteutetaan harkinnanvaraisesti suunnitelmallisen valvonnan yhteydessä. Näin saadaan tietoa siivouksen tasosta.

Pirkanmaa on korkean radon-pitoisuuden aluetta. Osallistumme kaikkiin kansallisiin radon-projekteihin. Vuonna 2020 olemme yhteydessä sosiaalialan laitoksiin.

Valvonta-alueella on pieniä vesiosuuskuntia. Yhtenäistämme osuuskuntien valvontaa ja ohjausta.

Tampere on Suomen saunapääkaupunki. Viime vuosina on ollut käsittelyssä ongelmallisia puun polttoon liittyviä valitusasioita. Valvonnan osallistutaan Itä-Suomen yliopiston suunnittelemaan kiukaiden kehittämiseen liittyvää projektiin, jonka kautta on mahdollisuus saada ajantasaista tietoa kiukaiden ja tulisijojen päästöistä. Hanke pohjautuu pian päättyvään KIUAS hankkeeseen, jossa tehtiin peruskartoitusta kiukaiden päästöistä.

5.3.6.8 Toiminnan kehittäminen

Terveydensuojelu jaetaan tulevalle suunnitelmakaudella tiimeihin, jotka kehittävät omaa

toimintaansa tehokkaaksi ja vaikuttavaksi. Tiimi vastaa suunnitelmallisen valvonnan toteutumisesta ja seuraava tavoitteiden saavuttamista.

Tiimit ovat:

- asuntotiimi (asunnontarkastukset ja terveyshaittaepäilyjen selvittäminen asunnoissa)
- tilatiimi (olosuhdevalvonta kouluissa, päiväkodeissa, sosiaalialan laitoksissa sekä kauneushoitoloiden hygienia- ja solariumvalvonta)
- vesitiimi (talous- ja uimavesien valvonta)

Toiminnan kehittämistä tehdään valvonnan suunnittelun ja laatutyön yhteydessä. Kehittämiseen varataan aikaa. Kehittämisen tavoitteena on resurssien mahdollisimman tarkoituksenmukainen käyttö tavoitteiden toteuttamiseksi.

Osana toiminnan kehittämistä terveydensuojelu osallistuu valtakunnallisen VATI-tietojärjestelmän kehittämiseen sen työryhmissä. Tällä tavalla myös yhtenäistetään valvontakäytäntöjä.

Laatujärjestelmän ylläpito ja päivittäminen

Laatujärjestelmän ylläpito ja päivittäminen ovat jatkuvaa toimintaa, jossa käytännön toiminnassa havaitut kehittämiskohteet viedään kirjallisiin toimintaohjeisiin ja samalla hyödynnetään keskusvirastojen ohjeistuksia. Valvonnan kehittämistarpeita nostetaan aktiivisesti esille paikalliselle, alueelliselle ja valtakunnalliselle tasolle. Esim. kauneushoitoloiden laajoja palveluita valvovat useat eri viranomaiset, joiden roolia ja valvontatoimintaa tulisi uudelleenarvioida ja selkeyttää.

Osallistumme myös valtakunnalliseen tietojärjestelmään (VATI) laadittavien tarkastuslomakkeiden laadintaan. Tällä edistämme toiminnan yhtenäistämistä paikallisesti ja valtakunnallisesti.

5.4. Tarkastusten sisältö

Terveydensuojelulain mukaisen tarkastuksen tavoitteena on selvittää, aiheutuuko toiminnasta terveyshaittaa tai esiintyykö tarkastuskohteessa sellaisia tekijöitä ja olosuhteita, joiden vuoksi terveyshaitta voi syntyä. Mikäli tarkastuksessa todetaan puutteita toiminnassa tai olosuhteissa, annetaan haitan estämiseksi ja tilanteen korjaamiseksi tarpeelliset ohjeet, toimenpidekehotukset tai -määräykset. Tarkastukseen liittyy tavallisesti aistinvaraista tarkastelua ja arviointia sekä mahdollisesti mittauksia ja näytteenottoa jatkotutkimuksia varten. Terveydensuojelulain mukaisessa valvontatyössä käytetään Valviran julkaisemassa terveydensuojelun valvontaohjeistossa annettuja tarkastusohjeita ja malliasiakirjoja.

Vesilaitosten (STM:n asetukset 1352/2015 ja 401/2001) valvontasuunnitelman mukaisella tarkastuksella kohteina ovat vedenjakelualueet. Tarkastukseen voi sisältyä useiden vedenottamoiden tarkastuskäyntejä sekä esim. asiakirjatarkastuksia, kuten valvontatutkimusohjelman, valmiussuunnitelman ja näytetulosten läpikäyntiä. Vesilaitosten näytteenotto tapahtuu sopimuksen mukaan ja terveydensuojelu seuraa analyysituloksia ja veden laatua. Tämä on osa vesilaitosten säännöllistä valvontaa.

Valtakunnallisessa valvontaohjelmassa on annettu ohjeet keskimääräisistä tarkastustiheyksistä sekä valvonta- ja tarkastuskäyntien ydinasioista ja niiden vaatimustenmukaisuuden selvittämisestä. Nämä ohjeet on otettu mahdollisuuksien mukaan huomioon suunnittelussa ja tarkastuksissa.

5.5. Suunnitelmallisen valvonnan tarkastustiheys ja tarkastusmäärät

Valvontasuunnitelma laaditaan paikallisten olosuhteiden ja kunnan valvontakohteiden valvontatarpeen mukaisesti.

Valtakunnallisessa valvontaohjelmassa on esitetty kohdetyyppikohtainen tarkastustiheys, mikä on lähtökohtana valvontasuunnitelmaa laadittaessa, mikäli kohteelle ei ole tehty riskinarviointia. Eräiden valvontakohteiden tarkastustiheyksiä on muutettu riskinarvioinnin perusteella. Valtakunnallisen valvontaohjelman mukaisia suunnitelmallisen valvonnan tarkastusmääriä ei ole mahdollista saavuttaa käytettävissä olevilla resursseilla.

Terveydensuojelulain mukainen suunnitelmallinen valvonta on esitetty liitetaulukossa 5.5.

5.5.1 Tarkastukseen käytettävä aika

Valvontakohdetyypin tarkastukseen keskimääräisesti käytettävän ajan määrittelyssä otetaan huomioon tarkastuksen tarkoitus, tarkastuksen valmistelutyö ja sisältö sekä tarkastuspöytäkirjan laatiminen. Matka-aikoja ei lueta tarkastukseen käytetyksi ajaksi, vaikkakin ne huomioidaan resurssien suunnittelussa.

Arvio suunnitelmallisen valvonnan tarkastuksiin ja niihin liittyviin muihin tehtäviin kuluva ajasta on esitetty liitetaulukossa 5.5.

5.5.2 Valvontakohteiden riskinarviointi ja sen vaikutus tarkastustiheyteen

Terveydensuojelulain mukaiset kohteet jaetaan valtakunnallisessa valvontaohjelmassa kolmeen riskiluokkaan, joiden perusteella ohjelmassa määritellään myös keskimääräinen tarkastustiheys. Riskinarviointi perustuu toiminnan aiheuttamiin terveysuhkiin tai valvottavan tilan olosuhteisiin, joista voi aiheutua terveyshaittaa.

Valtakunnallisessa valvontaohjelmassa on esitetty kolmiosainen riskiluokitus. Riskiluokat ovat 1 – 3. Luokassa 3 on suurin terveysriski.

- Luokkaan 3 kuuluvat ne kohteet, joissa on todennäköistä, että toiminnasta voi aiheutua terveyshaittaa; esimerkiksi kun altistuvien määrä on suuri, toiminta on herkkä häiriöille, vaikutukset terveyteen ovat merkittäviä, altistusaika on pitkä (korkea riski).
- Luokkaan 2 kuuluvat ne kohteet, joissa on mahdollista, että toiminnasta voi aiheutua terveyshaittaa, mutta terveysvaikutukset eivät ole merkittäviä (keskisuuri riski)
- Luokkaan 1 kuuluvat ne kohteet, joissa on todennäköistä, että toiminnasta ei aiheudu terveyshaittaa (matala riski).

Riskinarvioinnin perusteella kohdekohtaista tarkastustiheyttä voidaan lisätä tarpeelliseksi katsotulla määrällä tai vähentää enintään puoleen valvontaohjelmassa määritellystä kohdetyyppikohtaisesta tarkastustiheydestä. Tarkastustiheyden on kuitenkin oltava vähintään 0,2. Riskinarviointi perustuu toiminnan aiheuttamiin terveysuhkiin ja/tai valvottavan tilan olosuhteisiin, joista voi aiheutua terveyshaittaa. Valtakunnallisessa valvontaohjelmassa esitetyistä riskiluokista ja tarkastustiheyksistä voidaan poiketa myös pitkäaikaisen valvontatiedon ja paikallisen asiantuntemuksen perusteella.

Merkittäviä tekijöitä riskinarvioinnin kannalta ovat:

- Altistuvien ihmisten määrä ja erityisryhmät (lapset, nuoret, vanhuksat, liikuntarajoitteiset, sairaat)
- Altistavan tekijän määrittely (taudinaiheuttaja, myrkyllisyys)
- Altistuksen kesto ja/tai toistuvuus (vakituinen tai tilapäinen oleskelu).
- Ajallinen altistusaika (1 tunti vs. 24 tuntia, kerran kuukaudessa vs. viisi kertaa päivässä)
- Erytiskohde, johon ei ole olemassa valvonnan ohjetta tai käytäntöä
- Aikaisemman valvonnan tulokset, onko korjaaviin toimenpiteisiin ryhdytty
- Onko toiminta ilmoitus- tai hyväksymispäätöksen mukaista
- Toiminnanharjoittajan asenne ja asiantuntemus, käytettävissä olevat resurssit
- Tiedottaminen ja varautuminen erityistilanteisiin
- Muut mahdollisesti terveyshaittaa aiheuttavat tekijät

Riskinarvioinnin perusteella on pienennetty seuraavia tarkastustiheyksiä:

- Kosmetologisten huoneistojen tarkastustiheyttä on pienennetty kertyneen valvontatiedon perusteella tiheyteen 0,2. Tilat ja toiminnot ovat asianmukaisia eikä niissä ole havaittu ongelmia.
- Yleisten uimarantojen tarkastustiheyttä pienennetään kohdekohtaisesti tiheydestä 1 tiheyteen 0,5 toimivan huolto- ja kunnossapitojärjestelmän sekä kertyneen valvontatiedon perusteella.
- Yleisten uima-altaiden tarkastustiheyksiä pienennetään kohdekohtaisesti tiheydestä 1 tiheyteen 0,5. Tarkastustiheyttä voidaan pienentää, mikäli valvonnassa ei ole tullut esiin ongelmia tai laiminlyöntejä, allasveden laadun seurannassa noudatetaan näytteenotto-suunnitelmaa ja veden laatu on ollut hyvä.

- Yleisten saunojen tarkastustiheyttä pienennetään tiheydestä 1 tiheyteen 0,5. Saunojen määrä on pieni ja niiden tarkastustiheyttä voidaan pienentää, koska ne ovat hyvässä kunnossa ja asianmukaisesti hoidettuja.
- Päiväkotien ja leikkitoiminnan tarkastustiheyttä pienennetään tiheydestä 0,3 tiheyteen 0,25. Perusteluna tarkastustiheyden pienentämiselle on monia tahoja edustavien sisäilmatyöryhmien toiminta. Mikäli päiväkotitiloissa on tullut esille epäilyjä sisäilmaongelmista, perustetaan aktiivisesti toimiva sisäilmatyöryhmä ja selvityksiin ja tarvittaviin korjauksiin ryhdytään nopeasti. Sisäilmatyöryhmä huolehtii myös korjausten seurannasta. Valvonnassa ei ole tullut esille yleisiä puutteita päiväkotitoiminnoissa.

5.6. Näytteenotto ja näytteiden tutkiminen

5.6.1 Talousvesi

STM:n asetuksen 1352/2015 mukaisten suurten vettä toimittavien laitosten (EU-laitokset) valvontanäytteet ottaa ja analysoi pääasiassa Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys, KVVY. Näytteet voi ottaa myös tarkastaja tai erikseen sovittaessa laitoksen henkilökunta. Näytteet voidaan tutkia myös muussa Ruokaviraston hyväksymässä laboratorioissa. Verkostoveden laadun valvonta ja näytteenotto tapahtuu valvontatutkimusohjelmien ja näytteenottosuunnitelmien mukaisesti.

Muiden STM:n asetuksen 1352/2015 mukaisten vettä toimittavien laitosten verkostonäytteet otetaan myös valvontatutkimusohjelmien mukaisesti. Näytteet ottaa ympäristöterveyden henkilökunta, KVVY tai erikseen sovittaessa laitoksen henkilökunta. Näytteet analysoi pääasiassa KVVY, mutta ne voidaan tutkia myös muussa Ruokaviraston hyväksymässä laboratorioissa.

STM:n asetuksen 401/2001 mukaisten pienten talousvesiyksiköiden näytteet otetaan 1 - 3 vuoden välein. Näytteet ottaa ympäristöterveyden henkilökunta, toimija tai KVVY. Näytteet analysoi pääasiassa KVVY, mutta ne voidaan tutkia myös muussa Eviran hyväksymässä laboratorioissa.

Muiden valvottavien kaivojen näytteenottotiheys määräytyy riskinarvioinnin perusteella. Näytteet otetaan osittain tarkastusten yhteydessä, osittain toimija tai KVVY huolehtii näytteenotosta. Näytteet toimitetaan tutkittavaksi joko Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistyksen (KVVY) laboratorioon tai muuhun Ruokaviraston hyväksymään laboratorioon.

Erikseen sovituissa pienissä talousvesiyksiköissä näytteet ottaa toimijan edustaja. Näytteenottajan pätevyys on varmistettu opastuksella ja neuvonnalla. Tavoitteena on, että talousvesinäytteenottajilla on näytteenottajan sertifiointi tai muu vastaava pätevyys.

Suunnitelmalliseen valvontaan eivät kuulu elintarvikehuoneistojen, päiväkotien, vanhainkotien tms. omaan käyttöön tarkoitettut kaivot. Kyseessä ei ole talousvettä toimittava laitos, koska se ei toimita vettä lopulliselle kuluttajalle vaan käyttää sitä itse. Kaivoista otetaan kuitenkin vesinäytteitä (esim. 1-3 vuoden välein) talousvesiasetusten mukaisesti. Näytteet ottaa KVVY, toimija tai ympäristöterveyden henkilökunta. Kohteen suunnitelmallisen valvonnan yhteydessä tarkastetaan kaivo ja sen rakenteet.

5.6.2 Uimavesi

Uimavesien laatuvaatimukset ja näytteenotto on määritelty seuraavissa säädöksissä:

- STM:n asetus (315/2002) uimahallien ja kylpylöiden allasvesien laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista

- STM:n asetus (354/2008) pienten yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta
- STM:n asetus pienten yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta annetun asetuksen muuttamisesta (710/2014)
- STM:n asetusta (177/2008) yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta sovelletaan EU:lle raportoitavien uimarantojen valvontaan
- STM:n asetus yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta annetun asetuksen muuttamisesta (711/2014)

Allasvesinäytteet ottaa näytteenottosuunnitelmien mukaisesti altaan hoitaja, KVVY tai tarkastaja. Näytteet toimitetaan tutkittavaksi joko Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistyksen (KVVY) laboratorioon tai muuhun Ruokaviraston hyväksymään laboratorioon. Allasvesistä otetaan näytteitä myös suunnitelmallisen valvonnan tarkastusten yhteydessä epäiltäessä ongelmia veden laadussa.

Yleisten uimarantojen vesinäytteet ottaa näytteenottosuunnitelmien mukaisesti rantojen hoidosta huolehtiva henkilökunta, KVVY tai tarkastaja. Näytteet analysoi pääasiassa KVVY, mutta ne voidaan tutkia myös muussa Ruokaviraston hyväksymässä laboratorioissa. Kultakin uimarannalta otetaan 3 – 4 vesinäytettä kesän aikana.

Talviuintipaikoilta otetaan näytteet kahden kuukauden välein talviuintikauden aikana.

Uimavesinäytteet erikseen sovituisissa kohteissa ottaa toimijan tai kunnossapitäjän edustaja. Allasvesikohteissa altaan hoitajilta vaaditaan vesityökortti ja näytteenottajan pätevyys on varmistettu opastuksella ja neuvonnalla. Uimarantojen vesinäytteiden ottajina on rantojen huollosta ja kunnossapidosta huolehtivia henkilöitä, joille annetaan säännöllisesti näytteenotto-opastusta.

5.6.3 Puhtausnäytteet ja muut näytteet

Uimahalleista ja kylpylästä otetaan pintapuhtausnäytteitä erillisen, yhteistyössä toimijoiden kanssa laadittavien suunnitelman mukaisesti 1 – 2 kertaa vuodessa. Käytäntöä laajennetaan muihin valvottaviin allaskohteisiin.

Asunnontarkastustoiminnassa ja muussa terveydensuojelulain nojalla tehtävässä huoneistovalvonnassa selvitetään sisäilman laatua ja rakenteiden mikrobivaurioita erilaisilla näytteenotoilla ja tutkimuksilla. Näytteet ottaa pääsääntöisesti ulkopuolinen asiantuntija.

Kauneudenhoitoalan ja liikuntatilojen hygieniata tutkitaan projektiluonteisesti suunnitelmallisen valvonnan yhteydessä ottamalla pintapuhtausnäytteitä Hygicult-menetelmällä tai valkuaisaineindikaattorilla.

5.6.4 Näytteenotto ja näytteiden tutkiminen erityistilanteissa

KVVY:n laboratoriopalvelut ovat käytettävissä myös iltaisin ja viikonloppuisin erityistilanteissa, kuten talousvesiepidemiaa epäiltäessä.

5.7. Käytettävät laboratoriot

Pääosa terveydensuojelun laboratoriotutkimuksista, kuten talousvesi- ja uimavesinäytteet sekä mikrobiinäytteet, tilataan Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistyksen, KVVY:n, laboratoriosta, joka voi käyttää alihankkijoina muita hyväksytyjä laboratorioita. Näytteet voidaan tutkia myös muussa Ruokaviraston hyväksymässä laboratorioissa.

Haihtuvien orgaanisten yhdisteiden (VOC) tutkimukset tilataan Työterveyslaitoksen laboratoriolta.

5.8. Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi ja raportointi

Tiedonkeruu tapahtuu kirjaamalla tapahtumat tammikuussa 2019 käyttöön otettuun valtakunnalliseen Vati-järjestelmään sekä edelleen myös aikaisemmin käytössä olleeseen Facta-järjestelmään. Kirjaamiseen kuluva aika lisääntyy merkittävästi aikaisempaa verrattuna, koska kirjaukset joudutaan tekemään kahteen järjestelmään valtakunnallisen Vati-järjestelmän puutteiden vuoksi. Lisäksi Factaa käytetään tietoarkistona.

Valvontasuunnitelmansa toteutumista arvioidaan vuosittain. Toteutumisessa otetaan huomioon säännöllisen valvonnan lisäksi muun valvonnan ja toimenpiteiden kattavuutta, vaikuttavuutta ja toteutumista. Taulukossa 5.2 esitettyjen painopisteiden toteutuminen tullaan arvioimaan (toteutuiko tilaisuus, saatiinko prosessi kuntoon, jne).

Terveydensuojelun valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnissa kuvataan:

tarkastusten kattavuus (toteutuneiden tarkastusten lukumäärä, valvontaprojekteihin osallistuminen)

- säädösten mukainen näytteenotto (talous- ja uimavesi)
- syyt tai perustelut mahdollisista toteutumatta jääneistä tavoitteista tai poikkeamista ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi
- painopistealueiden toteutuminen (painopistealueet taulukossa 5.2)
- tarkastusten suunnittelu ja toteutunut ajankäyttö
- yhteistyön ja palvelun toteutuminen
- laatutyön ja varautumisen toteutuminen
- arvio voimavarojen riittävydestä
- henkilöstövoimavarojen kohdentuminen eri ympäristöterveydenhuollon toimialoille
- valvonnasta saadut tulot ja niiden kohdentuminen

Lisäksi voidaan kertoa havaittujen epäkohtien määrä sekä toimenpiteet epäkohtien

korjaamiseksi. Yhteydenottojen määrää seurataan tietyllä ajanjaksolla tehtävillä otannoilla. Seuraamme myös yhteistyöryhmien sekä annettujen lausuntojen määrää.

6. TUPAKKALAIN VALVONTASUUNNITELMA

Päivitys vuosille 2020-2024

Tupakkalainsäädännön tavoitteena on tupakoinnin loppuminen. Kunta huolehtii alueellaan toimenpiteistä tupakoinnin lopettamiseksi sekä valvoo alueellaan tupakkalain nojalla annettujen säännösten noudattamista. Tupakkaa saa myydä tai muutoin luovuttaa vain myyntipaikan kunnan myöntämän vähittäismyyntiluvan perusteella. Ympäristöterveydenhuolto myöntää myyntilupia sekä valvoo tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myyntiä ja sijoittelua myyntipisteissä, myynnin omavalvontaa, mainontaa sekä tupakointikieltojen ja rajoitusten noudattamista.

Asuntoyhteisöt voivat hakea tupakointikieltoja, jotka valvontaviranomaisen on määrättävä, mikäli edellytykset kiellolle täyttyvät.

6.1 Tupakkalain valvontasuunnitelma 2020-2024 ja painopisteet

Toimintaympäristöön ovat vaikuttaneet monet tupakkalainsäädännössä tapahtuneet muutokset. Muutosten myötä täysin savuttomat tilat ja alueet ovat lisääntyneet sekä laajentuneet ja tupakkatuotteiden sekä nikotiininesteiden myynnistä on tullut luvanvaraista toimintaa. Tupakkalain valvonnan näkökulmasta lainsäädännön muutokset ovat vähentäneet suunnitelmallisen valvonnan tarvetta tupakointikieltojen ja – rajoitusten puolella, mutta toisaalta lisänneet valvontatarvetta tupakkalaissa tarkoitettujen tuotteiden sekä niiden myynnin osalta.

Tupakkalain valvontaohjelmakaudella 2020-24 painopisteiden valinnassa on huomioitu ympäristöterveydenhuollon yhteisen valvontaohjelman teema yhtenäinen valvonta ja yhteistyö. Tupakkalain valvontaohjelmakauden 2020-24 painopisteet ovat:

- 1) omavalvonnan tukeminen
- 2) yhteistyö ehkäisevän päihdetyön kanssa sekä
- 3) laittoman kaupan ehkäisy ja viranomaisten välinen yhteistyö.

Tupakkalain valtakunnallisen valvontaohjelmakauden painopisteenä vuosille 2020–2021 ovat savukkeiden ja kääretupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkausten uudet pakolliset merkinnät. Käytännössä tämä tarkoittaa, että tupakkalain mukaisessa myynnin valvonnassa kiinnitetään vähittäismyyntipakkausten osalta erityistä huomiota uusiin pakollisiin merkintöihin. Lisäksi valvonnassa pyritään viranomaisyhteistyön toimintatapojen luomiseen ja vakiinnuttamiseen. Viranomaisten välinen tiivis yhteistyö paikallisella, alueellisella ja valtakunnallisella tasolla mahdollistaa tehokkaan puuttumisen tupakkatuotteiden laittomaan kauppaan.

Elintarvikevalvonta tekee tupakkatuotteiden myyntipaikkojen valvontaa pääasiassa elintarvikevalvonnan tarkastustensa yhteydessä. Laittoman kaupan ehkäisemiseksi valvonnassa kiinnitetään erityisesti huomiota vähittäismyyntipakkausten uusiin pakollisiin merkintöihin.

Mahdollisuutta tehdä yhteistyötä ehkäisevän päihdetyön kanssa suunnitelmakauden aikana selvitetään.

Tupakointikiellot ja –rajoitukset

Tupakointikieltojen ja -rajoitusten valvonnan painopisteenä ravintoloissa ja muissa ravitsemisliikkeissä on rakennusvalvontaviranomaisen hyväksymä erillinen tupakointitila sekä tupakkatuotteiden vähittäismyynti.

Elintarvikevalvonta tarkastaa tupakointitilat ja seuraa tekemiensä tarkastusten yhteydessä tupakointikiellon toteutumista sellaisissa ravitsemisliikkeissä, joihin ei ole rakennettu tupakointitilaa.

Tupakointikieltojen ja – rajoitusten valvontaa suoritetaan myös muiden terveydensuojelulain mukaisten tarkastusten yhteydessä, mm. majoitustilojen valvonnassa.

Asuntoyhteisöille määrättyjen tupakointikieltojen valvonta ei kuulu suunnitelmallisen valvonnan piiriin. Kieltojen mahdollinen rikkominen selvitetään tapauskohtaisesti ilmoitusten perusteella.

6.2. Muut tupakkalain mukaiset tehtävät

6.2.1 Tupakkatuotteiden myyntilupahakemusten käsittely

Tupakkatuotteita saa myydä tai muutoin luovuttaa vain myyntipaikan sijaintikunnan myöntämän vähittäismyyntiluvan perusteella. Tampereella voimassa olevia tupakkatuotteiden vähittäismyyntilupia on noin 500 ja vuosittain uusia lupahakemuksia käsitellään vuodessa noin 100 kpl.

Tupakkatuotteiden vähittäismyyntipaikkoihin liittyviä muita valvontatoimenpiteitä ovat mm. myyntilupajärjestelmän ylläpito ja vuosittaisten valvontamaksujen laskutus. Kunnan on perittävä myyntiluvan haltijalta myynnin valvonnasta ja valvontaan liittyvistä toimenpiteistä vuosittainen valvontamaksu. Myös lopettaneiden kohteiden selvittäminen on osa myyntilupiin liittyviä toimenpiteitä.

6.2.2 Asuntoyhteisöjen tupakointikieltojen määrääminen

Kunnan tehtävänä on määrätä hakemusten perusteella tupakointikieltoja asuntoyhteisöille. Tampereen valvonta-alueella kieltoja on määrätty noin 30 kappaletta.

Tupakointikieltohakemusten käsittelystä ja kieltojen määräämisestä peritään kustannuksia vastaava maksu.

6.2.3 Muu valvonta ja asiantuntijatehtävät

Valtakunnallisen valvontaohjelman mukaan kunnan on varattava riittävästi työaika- ja henkilöresursseja tupakkalain säännöllisen valvonnan lisäksi myös muuhun tupakkalain valvontaan. Tällaista muuta valvontaa ovat erilaiset valvontatapaukset, esimerkiksi valitukset, jotka koskevat tupakan myyntiä alaikäisille, myyntiluparikkomuksia, tupakan mainontaa, tupakkatuotteiden tai niiden tavaramerkkien esilläpitoa tai tupakointikieltojen rikkomista.

Voimavaroja edellyttävät myös kunnan viranomaisten toiminta tupakkalain asiantuntijoina. Viranomaisena olemme mukana käsittelemässä kuntalais- ja valtuustoaloitteita tupakoinnin rajoittamiseksi.

6.2.4 Nikotiinivalmisteiden myynti ja valvonta

Nikotiinivalmisteiden myynnin valvonta tapahtuu pääasiassa tupakkalain valvonnan yhteydessä osana suunnitelmallista valvontaa. Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alueella on nikotiinivalmisteiden myyntilupa noin 140 kohteella.

6.3 Tarkastusten sisältö ja menetelmät

Tarkastukset kohdistuvat kohteesta riippuen tiloihin, toimintatapoihin, olosuhteisiin, asiakirjoihin ja tuotteisiin. Yksittäinen tarkastus pitää sisällään koko kohteen tarkastuksen tai annettujen kehotusten noudattamisen seurantatarkastuksissa. Tarkastukset sisältävät tarvittaessa näytteiden ottoa ja mittauksia. Tarkastuksesta tehdään tarkastuspöytäkirja, joka toimitetaan tiedoksi asianosaisille.

Tupakkalain mukaisen tarkastuksen tavoitteena on selvittää, ovatko tarkastuksen kohteen tilat ja toiminta tupakkalaissa asetettujen vaatimusten mukaisia. Jos tarkastuksessa tai muutoin havaitaan säännösten vastaista toimintaa, voidaan säännösten vastainen toiminta kieltää. Muita mahdollisia toimenpiteitä ovat tupakkalain 33 a §:ssä tarkoitetut kirjallinen huomautus ja varoitus, jotka ovat tupakkatuotteiden vähittäismyyntiluvan peruuttamisen edellytyksiä.

Tupakkalain toteutumista voidaan osittain valvoa samalla, kun valvontakohteeseen kohdistetaan muuta ympäristöterveydenhuollon valvontaa. Valvonnassa noudatetaan valtakunnallisessa valvontaohjelmassa annettuja tarkastusohjeita.

6.3.1 Tupakan myyntipaikan tarkastus

Tupakan myyntikiellon noudattaminen ja omavalvonta tarkastetaan tarkastuslomakkeen mukaisesti. Samalla tarkastetaan myös tupakan, tupakointivälineiden ja tupakkajäljitelmiä mainontakiellon noudattaminen myyntipaikassa sekä nikotiinikorvausvalmisteiden myynnin vaatimustenmukaisuus niissä kohteissa, joissa myös niitä on myynnissä.

Tarkastettavia asioita ovat mm.

- Omavalvontasuunnitelma ja suunnitelman noudattaminen käytännössä
- Omavalvontakirjaukset
- Myyntikieltoilmoitukset
- Myyntilupa-asiakirjan esilläpito
- Tupakkatuotteiden esilläpitokielto
- Myyjän ikä
- Tupakkatuotteiden merkinnät
- Mainonta

6.3.2 Ravintolatupakoinnin valvonta

Ravintoloissa, joissa on rakennusvalvontaviranomaisen hyväksymä erillinen tupakointitila, tupakkalain mukaisella valvontatarkastukselle tarkastettavat asiat:

- Tupakansavu ei pääse kulkeutumaan tupakointitilasta muualle ravintolaan.
- Ruokaa tai juomaa ei nautita eikä tarjoilla tupakointitilassa.
- Tupakointitilaan ei ole järjestetty mitään oheistoimintaa (pelitoiminta, tv jne.)
- Tupakointitilassa ei työskennellä lukuun ottamatta järjestyksen, palo- ja pelastustoimen sekä turvallisuuden kannalta välttämätöntä työskentelyä.
- Tilan siivous tapahtuu vasta huolellisen tuuletuksen jälkeen.
- Tupakointitilalla on omavalvontasuunnitelma, jossa esitetään, miten tupakointitilan toimivuus varmistetaan ja miten tupakointitilan olosuhteita ja järjestystä voidaan valvoa sen ulkopuolelta.
- Tupakointitilan teknistä toimintaa koskevista puutteista tehdään ilmoitus kunnan rakennusvalvontaviranomaiselle.
- Anniskelulupaviranomaisille tehdään ilmoitus, mikäli tupakointitilassa nautitaan ruokaa tai juomaa tai sinne tarjoillaan.
- Mikäli tupakointitilan toiminnassa on puutteita, joita ei kehotuksista huolimatta saada korjattua, kunnan tupakkavalvontaviranomainen voi kieltää tupakointitilan käyttämisen.

Tupakkalain mukaisella tarkastuskäynnillä käytetään ensisijaisesti aistihavaintoihin perustuvaa arviointia. Savuttomuustarkastusta koskeva tarkastuskäynti tehdään ensisijaisesti päivällä, ellei kysymyksessä ole ilta- tai yöravintola.

6.3.3 Tupakointikieltojen ja -rajoitusten valvonta

Tupakkalain 12 §:ssä luetelluissa kohteissa varmistetaan muiden tarkastusten yhteydessä, että tupakointi on kielletty ja tupakointikieltoja noudatetaan. Tupakkalain mukaista säännöllistä valvontaa suoritetaan mm. terveydensuojelulain mukaisten kohteiden, esimerkiksi päiväkotien ja oppilaitosten, tarkastusten yhteydessä.

Asuntoyhteisöille määrättyjen parveketupakointikieltojen valvonta ei kuulu suunnitelmalliseen valvontaan. Tarkastuksia tehdään tarpeen vaatiessa valitusten perusteella.

6.4 Tarkastuksiin käytettävä aika

Valvontakohdetyypin tarkastukseen keskimääräisesti käytettävän ajan määrittelyssä otetaan huomioon suunnittelu, tarkastuksen valmistelutyöt, tarkastukseen kulunut aika sekä tarkastuskertomuksen laatiminen. Matka-aikojia ei lueta tarkastukseen käytetyksi ajaksi, vaikkakin ne huomioidaan resurssien suunnittelussa.

6.5 Suunnitelmallisen valvonnan tarkastukset ja tarkastustiheys

Tarkastustiheys perustuu riskinarviointiin. Riskiä lisääviä tekijöitä voivat olla esimerkiksi:

- valvontahistoriasta ilmenevät aiemmat rikkomukset taikka muulla tavoin ilmenevä kielteinen tai piittaamaton suhtautuminen tupakkalain säännöksiin
- omavalvonnan puutteellisuus
- myyntipaikan läheisyys suhteessa oppilaitoksiin tai muihin alle 18-vuotiaiden suosimiin paikkoihin
- ajankohta (esimerkiksi syksyisin koulujen alettua)
- tupakansavulle altistuvien ihmisten suuri määrä
- mahdollinen erityisryhmä (lapset, nuoret, vammaiset, sairaat)

Arvio suunnitelmallisen valvonnan tarkastuksiin ja niihin liittyviin muihin tehtäviin kuluvasta ajasta on esitetty taulukossa 6.5.

Tupakkalain suunnitelmallisen valvonnan resurssitarve on noin 80 henkilötyöpäivää. Näihin tehtäviin varataan noin 0,4 henkilötyöpäivää, resurssit vastaavat noin 90 % resurssitarpeesta.

6.6 Asuntoyhteisön tupakointikieltojen käsittelyyn käytetty aika

Asuntoyhteisön tupakointikieltojen käsittelyyn menevä aika riippuu asuntoyhtiön koosta ja siitä, miten huolellisesti hakemukset on valmisteltu ja kuulemiset toteutettu. Keskimäärin hakemuksen käsittelyyn menee 10-15 tuntia. Hakemusten määrää ei voida ennakoita.

6.7 Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi ja raportointi

Tupakkavalvonnan tiedonkeruu tapahtuu toistaiseksi sekä Facta-järjestelmässä että valtakunnallisessa VATI-järjestelmässä. Valvontasuunnitelman toteutumista arvioidaan vuosittain. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota valvonnan kattavuuteen ja sekä siihen, miten painopisteiden avulla on voitu parantaa valvonnan vaikuttavuutta.

Suunnitelmakauden aikana seurataan myös yhteistyön kehittymistä ehkäisevän päihdetyön kanssa, laittoman kaupan torjuntatoimia sekä tupakoinnin vähentämiseksi tehtyjä muita toimenpiteitä.

7. ELÄINTEN TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN VALVONTA JA ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUT 2015 – 2020

Päivitys vuodelle 2020

Eläinlääkintähuollon sektori vastaa yhdessä elintarvikevalvonnan sektorin kanssa kaikista lakisääteisesti eläinlääkäreille kuuluvista tehtävistä yhteistoiminta-alueella. Tehtävät ovat pääpiirteissä jaettu seuraavalla tavalla. Praktikkoeläinlääkärit vastaavat pääasiassa eläinlääkäripalveluista ja eläinten terveydenhuollosta sekä eläintautivalvonnasta. Valvontaeläinlääkärit vastaavat eläinten hyvinvoinnin valvonnasta, eläintautien suunnitelmallisesta valvonnasta, eläinten tuonti ja vienti -valvonnasta sekä sivutuotelain mukaisesta valvonnasta. Elintarvikelain mukaisesta valvonnasta kerrotaan enemmän elintarvikevalvonnan suunnitelmassa.

7.1 Perusteet ja tavoite

Ruokavirasto on laatinut valtakunnallisen ohjelman eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnasta sekä kuntien järjestämistä eläinlääkäripalveluista (EHO) 2015 – 2020. Ohjelmasta säädetään eläinlääkintähuoltolain (765/2009) 8 §:ssä ja valtioneuvoston asetuksessa eläinlääkintähuollosta (1031/2009). EHO on osa ympäristöterveydenhuollon yhteistä valtakunnallista valvontaohjelmaa ja (EY) N:o 625/2017 valvonta-asetuksen mukaista elintarvikeketjun monivuotista kansallista valvontasuunnitelmaa (VASU).

EHO:n tavoitteena on tehostaa ja yhdenmukaistaa Ruokaviraston ohjaamaa valvontaviranomaisten toimintaa. Tarkoituksena on lisätä valvonnan suunnitelmallisuutta, tehokkuutta ja laatua ohjaamalla valvontaviranomaisia valvontasuunnitelman laatimisessa valvonnan toimeenpanemiseksi. Tavoitteena on erityisesti yhtenäistää valvontakäytäntöjä koko maassa ja varmistaa toiminnanharjoittajien samanarvoinen asema suhteessa valvontaan. Ohjelma sisältää lisäksi eläinlääkäripalveluiden saatavuutta ja laatua koskevat yleiset tavoitteet sekä valvontaan kuuluvat tarkastukset, näytteenotot ja muut toimenpiteet. Ohjelmalla pyritään varmistamaan, että vastuutahot varaavat riittävät henkilö- ym. resurssit valvontatehtäviin ja eläinlääkäripalveluihin koko maassa.

EHO eläinlääkintähuollon painopistealueet 2020

- 1)Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto valitsee jonkin painopistealueen vuodelle 2020, johon suunnataan valvontaa vuoden aikana.
- 2)Erityisesti valmiuseläinlääkäreille suunnattu eläintautivalmiusharjoitus on tarkoitus järjestää vuoden 2020 aikana Ruokaviraston ja avin toimesta.
- 3)Salmonellatartuntojen alkuperää ja levinneisyyttä pyritään selvittämään tehokkaammin. Avien ja kunnaneläinlääkäreiden käyttöön valmistellaan lomaketta epidemiologisen selvityksen tekemiseksi todetuista salmonellatartunnoista.
- 4)Eläintilojen sivutuotevalvontaa erityisesti raatojen säilytyksen, keräilyn ja hävityksen osalta seurataan tehostetusti vuoden 2020 aikana

7.1.1 Vaatimukset kunnan valvontasuunnitelmalle

Kunnallisessa suunnitelmassa kunnan tulee kuvata suunnitelma järjestämistään eläinlääkäripalveluista sekä miten kunnaneläinlääkärille määrättyjen eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontatehtävien hoito on alueella järjestetty. Suunnitelman tulee sisältää tiedot eläinlääkäripalvelun tuottamistavasta, saatavuudesta, laadusta ja mitoituksista sekä valvontaan kuuluvista tarkastuksista, näytteenotoista ja muista toimenpiteistä. Palvelun mitoituksista suunniteltaessa on otettava huomioon yksityisten eläinlääkäripalveluiden tuottajien kunnan alueella

tarjoamat palvelut. Kunnan suunnitelmassa on otettava huomioon valtakunnallinen ohjelma ja alueellinen suunnitelma ja se on arvioitava ja tarkistettava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein. Aluehallintovirasto ohjaa kunnan suunnitelman laatimista sekä valvoo ja arvioi sen toteutumista (EiHl. 10 §).

Kunnallisessa suunnitelmassa kunnan tulee kuvata miten kunnaneläinlääkärille määrättyjen eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontatehtävien hoito on alueella järjestetty. Erityisesti tulee kuvata valvontakohteet, hyväksymismenettelyt, tarkastusten suunnittelu ja toteutus, näytteenotto, hallinnolliset pakkokeinot sekä valvonnan toteutumisen seuranta ja raportointi.

Kunnan on suunnitelmassaan osoitettava, että eläinlääkäripalvelut on järjestetty eläinlääkintähuoltolain vaatimusten mukaisesti.

Kunnan on valvontasuunnitelmassaan osoitettava, että yksiköllä on kartoitetun resurssitarpeen täyttämiseen riittävä määrä pätevää henkilökuntaa.

7.1.2 Tampereen ympäristöterveyden valvontasuunnitelma

Tampereen ympäristöterveydenhuolto on tehnyt eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontasuunnitelman vuosille 2015 - 2020. Suunnitelmaa päivitetään tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein, valtakunnallinen valvontaohjelma ja mahdolliset aluehallintoviraston ohjeistukset huomioiden.

Tampereen ympäristöterveyden valvontasuunnitelma koskee toiminta-aluetta; Tampere, Orivesi, Juupajoki, Kangasala, Pälkäne, Valkeakoski, Akaa ja Urjala.

7.2 Voimavarat, vastualueet ja työnjako

Tampereen eläinlääkintähuollon henkilökuntaan kuuluu ympäristöterveyspäällikkö, kolme valvontaeläinlääkärinä ja yhdeksän praktikkoeläinlääkärinä.

Ympäristöterveyspäällikkö ja yksi praktikkoeläinlääkäri vastaavat eläinlääkintähuollon tehtävien yleisestä työnjaosta. Valvontaeläinlääkärit ja praktikkoeläinlääkärit vastaavat tehtävien työnjaosta omilla alueillaan. Isompi yksikkö antaa mahdollisuuden jakaa työtehtäviä tarkoituksenmukaisesti, projektituotoisesti ja asiantuntemuksen mukaan.

Valvontaeläinlääkäreiden työpanoksesta on 2,8 htv varattu hoitamaan eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaan sekä eläintautivalvontaan ja eläinten tuontiin ja vientiin liittyviä tehtäviä. Työt jaetaan valvontaeläinlääkäreiden kesken alueellisesti ja niin että vuorollaan joku voi toteuttaa suunnitelmallista valvontaa projektituotoisesti.

Praktikkoeläinlääkärit hoitavat peruseläinlääkäripalvelut alueellisesti viidestä toimipisteestä:

Tampereen Lielahden toimipisteestä hoidetaan Tampereen alue, Oriveden toimipisteestä Oriveden ja Juupajoen alueet, Kangasalan toimipisteestä hoidetaan Kangasalan ja Pälkäneen alueet, Valkeakoskelta Valkeakosken sekä osan Akaan alueesta (ent. Toijala), Urjalasta Urjalan ja osan Akaan alueesta (ent. Kylmäkoski ja Viiala).

Lielahden vastaanotolla on erillinen leikkaustila, Kangasalla röntgen ja kaikilla vastaanotoilla on käytössä ultraäänilaitte. Lielahden ja Kangasalan vastaanotoilla on eläinlääkäreiden itse palkkaamat avustajat.

Yhdeksän praktikkoeläinlääkärinä sijoittuu vastaanotoille seuraavasti: kaksi Tampereen Lielahden, kaksi Oriveden, kaksi Kangasalan, yksi Valkeakosken sekä kaksi Urjalan vastaanotolle.

Traces -tarkastuksia tekevät valvontaeläinlääkärit ja tarvittaessa myös praktikot.

Ns. kolmansiiin maihin suuntautuissa eläinten vienneissä praktikkoeläinlääkärit tekevät eläinlääkinnälliset terveystarkastukset ja kirjoittavat terveystodistukset.

Suunnitelman liitteenä on eläinlääkintähuollon resurssitarpeen kartoitus-lomake Taulukko 7.2.

7.2.1 Eläinlääkäripalvelut

Praktikkoeläinlääkärit hoitavat peruseläinlääkäripalvelut sekä pien- että suurelaimille viidestä toimipisteestään. Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa tekevät valvontaeläinlääkärit eivät tee praktiikkaa toimialueellaan, jääviysongelman välttämiseksi.

7.2.2 Päivystys

Päivystys suurten eläinten eläinlääkäripalvelujen osalta hoidetaan omalla alueella itse, niin että yksi yhdeksästä praktikosta on virka-ajan ulkopuolella vuorollaan päivystysvuorossa. Suurelaimpäivystäjä on myös päivystävä virkaeläinlääkäri.

Päivystysyhteistyö suurten eläinten eläinlääkäripalvelujen osalta jatkuu myös Pirtevan kanssa. 1.1.2014 voimaan tulleella sopimuksella sovitaan eläinlääkintähuoltolain 13 §:n mukaisen päivystyksen järjestämisestä sekä eläinsuojelulain ja eläintautilain mukaisten kunnaneläinlääkäreille kuuluvien virkatehtävien hoitamisesta sopimusalueella. Käytännössä Tampereen ja Pirtevan alueilla on omat päivystysjärjestelyt, mutta tarvittaessa voidaan pyytää apua toisen alueen päivystäjältä. Pirtevan alue sisältää Pirkkalan, Lempäälän, Vesilahden, Hämeenkyrön, Nokian ja Ylöjärven.

Alueilla on yhdenmukainen subventiokäytäntö.

Pieneläinten päivystysaikainen (arkisin klo 15 – 08, viikonloppuisin ja arkipyhisin) hoito järjestetään yksityisen eläinlääkäriaseman Evidensian (Evidensia Veter, Tampere ja Evidensia Hattula) kanssa, koko päivystysaluetta koskien.

Tampereen kaupungin ympäristöterveyden toiminta-alueita koskeva uusi sopimus pienten eläinten päivystysaikaisista eläinlääkäripalveluista Evidensian kanssa tuli voimaan 1.1.2019 alkaen. Sopimus koskee ajanjaksoa 2019-2020 (optio vuosille 2021-22). Sopimuksen mukaan hankinta kohdistuu kunnan järjestettäväksi määrättyihin päivystysaikaisiin eläinlääkäripalveluihin pienille eläimille.

Käytössä on koko päivystysalueella keskitetty puhelinjärjestelmä, jossa suur- ja pieneläinpuheluille on eri numerot. Suur-/hyötyeläinpuhelu ohjautuvat päivystäville eläinlääkäreille ja pieneläinpuheluille on asiakkailta valintamahdollisuus mille Evidensian päivystävälle klinikalle puhelu ohjautuu. Puheluiden hinta on ppm.

7.2.3 Henkilökunnan täydennyskoulutus- ja hallintomenettelyjen tuntemuksen varmistaminen

Henkilökunnan osaaminen varmistetaan riittävällä täydennyskoulutuksella.

Ympäristöterveyspäällikkö osallistuu vuosittain 1 - 2 htpv ja valvontaeläinlääkärit sekä praktikkoeläinlääkärit kukin 4-8 htpv verran eläinlääkintähuoltoon, eläinten hyvinvointiin, eläintauteihin tai eläinperäisten elintarvikkeiden valvontaan liittyviin koulutuksiin ja työkokouksiin. Hallintomenettelyjen tuntemiseen liittyviin koulutuksiin osallistuvat ympäristöterveyspäällikkö ja eläinlääkäreiden esimies sekä valvontaeläinlääkärit, kun heille soveltuvaa koulutusta on tarjolla.

Koulutus- ja hallintomenettelyjä täydennetään vuosittain koulutustarpeiden ja – tarjonnan mukaan. Koulutus- ja hallintomenettelyjä täydennetään vuosittain koulutustarpeiden ja – tarjonnan mukaan. Koulutus- ja hallintomenettelyjä täydennetään vuosittain koulutustarpeiden ja – tarjonnan mukaan. Koulutus- ja hallintomenettelyjä täydennetään vuosittain koulutustarpeiden ja – tarjonnan mukaan. Koulutus- ja hallintomenettelyjä täydennetään vuosittain koulutustarpeiden ja – tarjonnan mukaan. Koulutus- ja hallintomenettelyjä täydennetään vuosittain koulutustarpeiden ja – tarjonnan mukaan.

Esimerkkejä koulutuksista, joihin voidaan osallistua:

- Ruokaviraston koulutukset eläinten hyvinvoinnista
- Ruokaviraston ajankohtaisseminaarit eläinten hyvinvoinnista (ns. viranomaisten eläinsuojelupäivät)
- Ruokaviraston koulutukset eläintaudeista
- Ruokaviraston koulutukset eläinten tuonnista ja viennistä sekä TRACES-järjestelmästä
- Ruokaviraston järjestämät koulutukset viranomaistoimintaan liittyvistä rekistereistä, ohjelmista ja valvonnasta

- Ruokaviraston tarkastuseläinlääkäreille suunnatut koulutukset
- Ruokaviraston laitosvalvontaan ja Oiva-järjestelmän käyttöönottoon liittyvät koulutukset
- Aluehallintoviraston järjestämät eläinlääkintähuoltoon, eläintauti- ja eläinten hyvinvoinnin valvontaan tai ajankohtaisiin asioihin liittyvät sekä muut mahdolliset työkokoukset
- AVI:n työkokoukset
- Hallintomenettelyjä koskevat koulutukset
- Suomen eläinlääkäriliiton eläinlääkäripäivät
- Muut mahdolliset eläinlääkintähuollon koulutukset esim. suur- tai pieneläinpraktiikkaan liittyvät koulutukset

7.2.4 Rekrytoidun henkilökunnan riittävän pätevyyden varmistaminen

Henkilökunnan pätevyys varmistetaan rekrytoinnin yhteydessä opinto- ja työtodistusten sekä haastattelun avulla. Eläinlääkäreiden laillistuminen varmistetaan Eviran rekisteristä.

Kunnaneläinlääkärin viran kelpoisuusvaatimuksista on Eviran ohje 10051.

Sen jälkeen pätevyys varmistetaan riittävällä täydennyskoulutuksella.

7.2.5 Eläinlääkärin tehtäviksi säädetyt valvontatehtävät

Ympäristöterveyden laatujärjestelmässä pidetään kirjaa tehtävistä, jotka on säädetty eläinlääkärin tehtäviksi. Ympäristöterveyspäällikkö vastaa tehtävien työnjaosta siten, että kyseisiä tehtäviä ei anneta muiden kuin eläinlääkärien tehtäviksi.

7.2.6 Yksityinen palvelutarjonta

Tampereen alueella on noin 20 yksityistä eläinlääkintäpalveluiden tuottajaa ja lähialueella (Akaa, Hattula, Hämeenlinna, Kangasala, Lempäälä, Pirkkala, Valkeakoski ja Ylöjärvi) lisäksi yhteensä noin 20 yksityistä eläinlääkintäpalvelujen tarjoajaa. Yksityiset eläinlääkärit eivät tarjoa säännöllistä päivystystoimintaa alueella suurelaimille.

7.3 Tietojärjestelmät

7.3.1 Tietojärjestelmät ja eläinrekisterien käyttö

Valvontaeläinlääkäreiden ja hygieenikkoeläinlääkäreiden valvontatiedot kirjataan kaikki yksikön omaan Facta-järjestelmään.

Eläinlääkintähuollon tietojärjestelmään ELVI on hallinnonalan perusjärjestelmä joka korvaa kauden aikana Elvoksen ja Eliten. Se sisältää eläinlääkäri-, eläinkuljettaja-, eläinvälittäjä- ja lääkevalmisterekisterit. Lisäksi sinne tallennetaan virkatoimituksia, tautitapauksia, tautivastustusohjelmia, luvan – ja ilmoituksenvaraiset eläinten pitopaikat sekä rajoittavat määräykset.

TRACES -järjestelmän avulla seurataan oman alueen eläinten vientejä ja tuonteja.

Eläintenpitäjärekisteristä pidetään yllä tietoja alueen eläintenpitopaikoista ja tuotantoeläinmääristä.

Eläintenpitokieltorekisteristä tarkistetaan, onko niillä henkilöillä, joista tehdään eläinsuojeluilmoitus, tai niillä, joille ollaan myymässä huostaan otettua eläintä, eläintenpitokieltoa. Jos havaitaan, että henkilöillä, jolla rekisterin mukaan on voimassa oleva eläintenpitokielto, on eläimiä omistuksessaan tai hoidossaan, tehdään asiasta rikosilmoitus poliisille.

Valvontaeläinlääkäreillä on ympäristöterveyden yksikössä käyttöoikeudet TRACES -järjestelmään, eläintenpitäjärekisteriin, (sisältää eläintenpitokieltorekisterin), väestötietojärjestelmään sekä Pikanttiin.

Lihantarkastus raportoidaan uuteen Tarkkari-ohjelmaan, joka toimii yhdessä ELVI-järjestelmän kanssa.

Eläinperäisten elintarvikkeiden tuotantolaitosten valvontatiedot merkitään Oiva-järjestelmään ja valvontatiedot kirjataan kaikki yksikön omaan Facta-järjestelmään.

Pikantti on viranomaisille tarkoitettu Ruokaviraston ylläpitämä ekstranet, jossa voidaan seurata esimerkiksi eläinten terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä ajankohtaisia asioita, jakaa tietoa ja käydä keskustelua viranomaisten välillä.

Kartturi -sovelluksella voi tehdä raportteja ja listoja alueen eläintenpitopaikoista esim. kunnan resurssitarpeen kartoitusta varten.

Praktikkoeläinlääkäreillä on käyttöoikeudet Pikanttiin, Nasevaan, Sikavaan ja TRACES – järjestelmään.

Eläinlääkäriohjelma Provetin yhteydessä ylläpidetään myös eläintenpitäjärekisteriä eli tietoja alueen eläintenpitopaikoista ja tuotantoeläinmääristä.

Tietojärjestelmien käytöstä järjestettäviin koulutuksiin on varauduttu.

7.4 Yhteistyö ja viestintä

7.4.1 Viranomaisten välinen yhteistyö ja tiedotus

Ympäristöterveyspäällikkö vastaa eläinlääkintähuollon viestinnästä ja tiedotuksesta.

Viestintä hoidetaan pääsääntöisesti sähköpostitse, jonkin verran puhelimella ja enää hyvin vähän kirjepostina.

Praktikkoeläinlääkärit huolehtivat omien alueidensa osalta eläinlääkintähuollon käytännön viestinnästä ja yhteydenpidosta muihin viranomaisiin.

Valvontaeläinlääkärit huolehtivat eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan osalta käytännön viestinnästä ja yhteydenpidosta muihin viranomaisiin.

Aluehallintovirastoon pidetään yhteyttä tarvittaessa. Aluehallintovirastoon ja terveysviranomaisille (kuntien tartuntatautien vastuuhenkilöt) tehdään ilmoitukset eläintautilainsäädännössä säädettyjen ilmoitusvelvollisuuksien mukaisesti.

Pirkanmaan poliisilaitoksen kanssa on sovittu yhteistyötavoista partioiden ja tutkijoiden kanssa virka-avun ja tutkinta-avun sujuvuuden ja tiedonkulun varmistamiseksi. Poliisin kanssa hyvin alkanutta yhteistyötä kehitetään ja pyritään pitämään ainakin yksi alueen valvontaeläinlääkärien ja poliisin edustajien yhteinen suunnittelu- ja tilannekatsauspalaveri vuodessa.

7.4.2 Erityistilanneviestintä

Erityistilanneviestinnässä noudatetaan ympäristöterveyden yksikön laatujärjestelmässä kuvattuja viestintäohjeita.

7.5 Maksut

Praktikkoeläinlääkärit noudattavat kunnallista eläinlääkäritaksaa (voimassa 1.1.2020 alkaen).

Evidensia (Evidensia Veter, Tampere ja Evidensia Hattula) perii pienten eläinten eläinlääkäripalvelujen osalta kustannukset eläinten omistajalta ja osa perusmaksuista on määritelty sopimuksessa.

Päivystyspuhelimaksut ovat ppm.

Eläinlääkintähuoltolain mukaisesti subventoidaan hyötyeläinten sairasmatkoja, silloin kun eläimenpito on osa elinkeinonharjoittamista. Subventiomaksu on yli 30 km:n ylittävien sairasmatkojen perusmaksun ylittävältä osalta, jolloin omavastuu on 30 km matkaa vastaava käyntimaksu +kilometrikorvaus.

Subventio lasketaan verottomilla hinnoilla ja siinä lasketaan ensimmäisen eläimen käyntimaksu (korotuksineen) ja matkakulut yhteen, ja tästä summasta omistaja maksaa omavastuun sekä arvonlisäveron omavastuusta ja subventiosta.

Vastaanottokäynneistä perittävät klinikkamaksut ja joidenkin hoito- ja tutkimuslaitteiden käytöstä perittävät laitteiden käyttömaksut perustuvat alueellisen ympäristöterveydenhuollon jaosto hyväksymiin taksoihin. Taksat on tarkistettu ja hyväksytty viimeksi 19.4.2018, ja tarkastetut maksut ovat tulleet voimaan 1.6.2018.

Voimassa oleva taksa on nähtävillä ympäristöterveyden nettisivuilla, toimistossa ja palvelupisteessä.

Klinikka- ja laitteiden käyttömaksut on otettu käyttöön vuoden 2015 aikana.

7.6 Eläinten terveyden valvonta

7.6.1 Hankkeet

Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston antamien määräysten ja ohjeistusten mukaisesti mahdollisiin valvontahankkeisiin. Ruokaviraston, THL:n ja HY ELTDK:n hankkeisiin osallistutaan myös mahdollisuuksien mukaan, lähinnä näyttöiden keräämisen muodossa.

7.6.2 Eläintautivalmius

Eläintautivalmiudesta vastaavat pääsääntöisesti valvontaeläinlääkärit ja valmiuseläinlääkäreinä toimivat praktikkoeläinlääkärit, tarvittaessa myös kaikki muut praktikkoeläinlääkärit ja hygieenikkoeläinlääkärit.

Praktikkoeläinlääkäreistä kolme on valmiuseläinlääkäreitä: Jouko Jakala, Kirsi Hammar ja Jyrki Haapasalmi.

Toiminta poikkeustilanteissa kuvataan yksikön valmiussuunnitelmassa.

Välttämättömien eläinlääkintähuollon tehtävien hoito ja eläinten hyvinvoinnin valvonnan järjestäminen eläintautiepidemian aiheuttamassa poikkeustilanteessa:

Eläinlääkintähuollon tehtävät hoidetaan poikkeustilanteessa siten, että välttämättömät tehtävät jaetaan käytössä olevan työvoiman mukaisesti. Eläinten hoito järjestetään ensisijaisesti praktikoiden toimesta.

Eläintautitilanteissa valmiuseläinlääkärinä toimivien praktikkoeläinlääkäreiden ollessa estyneinä työtehtäviensä hoidosta, muut praktikkoeläinlääkärit hoitavat kyseisen praktiikka-alueen tehtävät.

Eläinten hyvinvoinnin valvonnan tekevät ensisijaisesti valvontaeläinlääkärit, heidän estyessään praktikkoeläinlääkärit tai muut eläinlääkärit, sekä viime kädessä poliisi tai terveystarkastajat/ympäristönsinöörit toimivat eläinsuojeluvalvojina. Aluehallintoviraston hyväksymä vapaaehtoinen eläinsuojeluvalvoja voi halutessaan avustaa terveystarkastajia/ympäristönsinöörejä ja poliisia (viranomaisen pyynnöstä) eläinsuojelutarkastusten tekemisessä.

Pieneläinpäivystys poikkeustilanteissa:

Tampereen kaupungin sopimuksessa eläinlääkäripalvelujen hankinnasta pienille kotieläimille ei ole erillistä mainintaa poikkeustilanteista. Sopimus kattaa kuitenkin kaikki eläinlääkintähuoltolaissa kunnan järjestettäväksi määrätty eläinlääkäripalvelut.

Kaikilla praktikkoeläinlääkäreillä on kuitenkin valmius hoitaa myös pieneläimiä ja alueella on edelleen runsaasti yksityisiäkin eläinlääkäreitä. Osa näistä muista klinikoista on auki myös päivystysaikana.

7.6.3 Eläintautiepäilyt ja – tapaukset

Tampereen kaupungin ympäristöterveyden toiminta-alueen praktikkoeläinlääkärit ja valvontaeläinlääkärit huolehtivat ja kukin osaltaan ryhtyvät toimenpiteisiin eläintautiepäily- ja eläintautitapaustilanteissa sekä tekevät osaltaan eläintauti-ilmoitukset lakisääteisesti vastustettavista ja ilmoitettavista eläntaudeista Maa- ja metsätalousministeriön päätöksen eläintautien ilmoittamisesta ja mikrobikantojen toimittamisesta antaman asetuksen 1010/2013 mukaisesti.

Tampereen kaupungin pieneläinten päivystysaikaisesta terveyden- ja sairaanhoidosta vastaavan yksityisen eläinlääkäriaseman palveluksessa oleva eläinlääkäri ilmoittaa eläintautiepäilystä ja eläintautitapauksesta välittömästi Tampereen ympäristöterveyteen valvontaeläinlääkärille tai praktikkoeläinlääkärille tai aluehallintovirastoon (Etl 15 §).

Toiminta poikkeustilanteissa kuvataan valmiussuunnitelmassa.

Eläintautien vastustamisessa toimitaan eläintautilainsäädännön ohjeiden mukaisesti. Kyseisten ohjeiden mukaan vastustustyön johto siirtyy tietyissä tapauksissa läänineläinlääkäriin tehtäväksi.

7.6.4 Zoonoosien valvonta

Eläinlääkintähuollon eläinlääkärit ilmoittavat toiminta-alueella toteutustaan, liitteessä 7 tarkoitetuista zoonooseista viimeistään seuraavana arkipäivänä kyseisen kunnan tartuntataudeista vastaavalle henkilölle.

7.6.5 Terveysvalvontaohjelmat

Praktikkoeläinlääkärit vastaavat omien alueidensa terveystarkastusohjelmien toteutuksen, hoitavat niihin liittyvän tarkastustoiminnan ja näytteenoton sekä dokumenttien toimittamisen eteenpäin ja arkistoinnin toimipistekohtaisesti.

Viranomaisten valvontamenettelyt ja resurssitarve terveystarkastusohjelmissa:

Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alueen terveystarkastusohjelmiin kuuluvat pitopaikat on lueteltu resurssitarveliitteessä.

Ohjelmiin liittyneistä tiloista pidetään kirjaa ja terveystarkastusohjelmiin liittyviä asiakirjoja hallinnoidaan ympäristöterveyden ja/tai eläinlääkintähuollon tietojärjestelmän avulla.

Siipikarjan salmonellavalvontaohjelman osalta seurataan toimijan toteuttaman näytteenoton säästönsäilytyksen tarkastamalla näytteenottoon liittyvät asiakirjat viranomaisnäytteenoton yhteydessä. Parvista toimitetut saapumisilmoitukset tallennetaan tilakohtaisesti ympäristöterveyden tietojärjestelmään.

Tiloilla poistettujen nautojen tietoja seurataan aluehallintoviraston toimittamista tilastoista ja epäkohdat selvitetään alkutuotannon toimijalta tapauskohtaisesti.

Jos havaitaan, että terveystarkastusohjelmaa ei ole toteutettu säästönsäilytyksen mukaisesti, ryhdytään tilanteen mukaan toimenpiteisiin aluehallintoviraston antamien ohjeiden mukaisesti.

7.6.6 Vesiviljelylaitosten terveystarkastus

Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alueella on viisi vesiviljelylaitosta. Laitokseen tehdään tarkastuksia ja valvontanäytteitä otetaan valtakunnallisen tarkastusohjelman liitteen 4 mukaisesti. Vesiviljelylaitosten valvontaa koskevaan koulutukseen osallistutaan, mikäli sellainen järjestetään suunnitelmakauden aikana.

7.6.7 Kyyhkyslakat

Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alueella ei ole tiedossa kyyhkyslakkoja. Alueella on ainoastaan lemmikkeinä pidettäviä kyyhkysiä. Siipikarjaa (ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvat lajit) lemmikkeinä pitäviä kehoitetaan ilmoittautumaan rekisteriin muun valvonnan yhteydessä, mikäli sitä ei muutoin ole tehty.

7.6.8 Muu tautiseuranta

Ruokaviraston vuosittain pyytämien seurantanäytteiden ottamisen toteutumisesta määräaikoihin mennessä vastaavat pääsääntöisesti valvontaeläinlääkärit, tarvittaessa praktikkoeläinlääkärit. Näytteiden ottamisen määräajat sisällytetään valvontaa tekevän eläinlääkäriin vuosiaikatauluun. Tiedot taltioidaan ympäristöterveyden tietojärjestelmään ja näytteenoton etenemisestä ja näytetuloksista toimitetaan tietoa aluehallintovirastolle viraston antamien ohjeiden ja aikataulun mukaisesti.

7.6.9 Eläinten keinollinen lisääntyminen

Hevosten lisääntymiseen liittyviä tutkimuksia ja keinosiemennyksiä siirtospermalla tehdään jonkin verran. Mahdollisia hevosten alkionsiirtoihin liittyviä alkuvaiheen perustutkimuksia tehdään tarvittaessa.

Keinolliseen lisääntymiseen liittyvä valvonta toteutetaan avin ja ruokaviraston ohjeistuksen mukaisesti.

Pieneläinten keinolliseen lisääntymiseen liittyviä palveluita ei tarjota.

7.6.10 Eläimistä saatavat sivutuotteet

Sivutuotealan laitosten rekisteröinti, hyväksyntä ja laitosten valvonta

Sivutuotteita koskeva lainsäädäntö [Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1069/2009 (sivutuoteasetus) ja sen täytäntöönpanosta annettu komission asetus (EU) N:o 142/2011] edellyttää, että sivutuotteita käsittelevillä, varastoivilla ja hävittävillä laitoksilla on oltava toimivaltaisen viranomaisen hyväksyntä tai rekisteröinti. Viranomaisen on suoritettava laitoksissa säännöllisin väliajoin tarkastuksia ja valvontaa. Valvontaviranomaiset on määrätty sivutuotelaissa 517/2015.

Alueella toimivat sivutuotelaitokset ovat pääasiassa broilerikasvattamoiden polttolaitoksia. Valvontaeläinlääkärit toteuttavat ja raportoivat aluehallintoviraston tarkastettavaksi päättämien laitosten valvonnan määrättyinä aikana.

Sivutuotteiden hautaaminen

Eläimistä saatavia sivutuotteita ovat muut kuin ihmisravinnoksi eläimistä saatavat tuotteet. Näitä ovat esimerkiksi kuolleet eläimet, entiset eläinperäiset elintarvikkeet, kompostointilaitoksiin menevä ruokajäte sekä teurastamon eläinperäinen sivutuote.

Ilmoitusvelvollisuus sivutuotteiden hautamisesta poistui 1.1.2012, ainoastaan tautitapauksissa toimijan on ilmoitettava aluehallintovirastolle aikomastaan sivutuotteiden hautamisesta. Sivutuotteita hautaamalla hävittävän on pidettävä kirjaa (kirjanpito on säilytettävä 2 vuotta ja se on pyydettyessä esitettävä valvontaviranomaiselle) haudattujen raatojen tai muiden sivutuotteiden määristä, luokista ja lajeista sekä hautauspäivämääristä ja paikoista. Kirjanpito-velvollisuus ei koske lemmikkieläinten eikä hevoseläinten kokonaisten raatojen hautaamista.

Sivutuotteiden hautamisen suhteen Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alue ei sijaitse ns. syrjäisellä alueella märehitijöiden, sikojen ja siipikarjan osalta, joten niitä ei saa haudata. Koko Suomi on luokiteltu syrjäiseksi alueeksi hevosten, porojen, lemmikkieläinten sekä kuolleenä syntyneiden märehitijöiden ja porsaiden osalta, joten niitä saa haudata ohjeiden mukaan myös Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alueella. Turkiseläinten osalta Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alue on luokiteltu syrjäiseksi alueeksi ja niiden hautaaminen on sallittua.

Ruokaviraston internet sivuilta löytyvät ohjeet hautaamiseen

Valvontaeläinlääkärit valvovat toimijoiden hautauksistaan pitämää kirjanpitoa ja tarkistavat haudattavan sivutuotteen, hautauspaikan ja käytettävät välineet tarvittaessa.

Lisäksi valvotaan, että sivutuotteet hävitetään säädösten mukaisesti. Tiloilla poistettujen nautojen tietoja seurataan aluehallintoviraston toimittamista tilastoista ja tarvittaessa selvitetään tapauskohtaisesti, onko terveysvalvontaohjelmaa noudatettu. Tarvittaessa tilallisia ohjeistetaan kirjallisesti (kehotus) sivutuotteiden hävittämisestä ja terveysvalvontaohjelmien noudattamisesta.

Käsittelemättömiä sivutuotteita käyttävät toimijat, haaskanpito

Haaskanpito on toimintaa, jolla eläimiä houkutellaan ravinnon avulla ruokintapaikalle ja jonka tarkoituksena on valokuvata, katsella tai metsästä eläimiä. Haaskapaikan sijainnista, ruokintaan sallituista sivutuotteista sekä toimijoiden kirjanpito- ja ilmoitusvelvollisuuksista on säädetty maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa 1193/2011 sekä

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1069/2009 (sivutuoteasetus) ja sen täytäntöönpanosta annettu komission asetus (EU) N:o 142/2011, sivutuotelaki 517/2015 § 6,7 ja ja MMM asetus N:o 783/2015 eläimistä saatavista sivutuotteista, laki eläintunnistusjärjestelmästä 238/2010.

Jos haaskana käytetään muita kuin luonnonvaraisia eläimiä ja niiden teurasjätteitä, toiminnasta on tehtävä ilmoitus kunnaneläinlääkärille, jonka alueella haaskaa aiotaan pitää. Ilmoitus on tehtävä ennen haaskaruokinnan aloittamista ja sen voidaan tehdä joko kirjallisesti tai Ruokaviraston internet sivuilta löytyvällä lomakkeella.

Kun tuotantoeläimistä peräisin olevaa ainesta viedään haaskapaikalle, on toimijan tehtävä jokaisesta vientikerrasta käyttöilmoitus. Ilmoitus tehdään kunnaneläinlääkärille, jonka alueelta sivutuotteet ovat peräisin. Mikäli haaskapaikka sijaitsee toisen kunnan alueella, on myös tämän käyttökunnan kunnaneläinlääkärille toimitettava käyttöilmoitus. Ilmoituksen voi tehdä käyttämällä Eviran nettisivuilta löytyvää mallipohjaa.

Toimijoilta tulevat ilmoitukset haaskapaikoista ja toimijoiden tiedot lähetetään AVlin tallennettavaksi eläintenpitäjärekisterin osana toimivaan haaskarekisteriin. Lisäksi tiedot tallennetaan ympäristöterveyden tietojärjestelmään. Tiedot kootaan vuosittain ja raportoidaan aluehallintovirastolle viraston antaman ohjeistuksen mukaisesti.

Haaskapaikalle vietävät luonnonvaraisille eläimille tarkoitetut sivutuotteet tarkastetaan tarvittaessa ennen niiden käyttöä ja käyttö kielletään, mikäli aineksessa on tai epäillään olevan tautiriski tai lääkkeitä.

Valvontaeläinlääkärit valvovat haaskoja ja haaskanpitoa.

Avi ohjaa ja seuraa sivutuotevalvonnan toteutumista. (Sivutuotelaki 6 § ja 6. luku)

7.7 Tuonti ja vienti

EHO:ssa käsitellään elävien eläinten sekä muiden eläimistä saatavien tuotteiden kuin elintarvikkeiden sisämarkkinakauppaa, vientiä ja tuontia.

Traces-järjestelmän ilmoituksia seuraavat ja niistä seuraavista toimenpiteistä vastaavat valvontaeläinlääkärit ja tarvittaessa praktikkoeläinlääkärit.

Tuonti ja eläinlääkinnällinen rajatarkastus

Tilanteissa, joissa aluehallintovirasto ilmoittaa, että paikkakunnalle saapuu kolmansista maista eläin- tai tuote-eriä, joissa on syytä epäillä eläintautiriskiä tai jos epäillään, että eläin- tai tuote-erä on tuotu maahan laittomasti, eläinlääkäri voi läänineläinlääkärin määräyksestä tehdä tarvittavat asiakirja- ja eläin- tai tuote-erätarkastukset aluehallintoviraston ja Ruokaviraston ohjeistuksen mukaisesti. Tarkastuksen tuloksesta raportoidaan välittömästi kirjallisesti aluehallintovirastoon ja Ruokavirastoon. Jos tarkastettu erä ei täytä tuontiehtoja, tämä ilmoitetaan Ruokavirastolle annettavassa raportissa. (Laki eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta 1192/1996, 18 §)

Elävien eläinten ja eläimistä saatavien muiden tuotteiden kuin elintarvikkeiden sisämarkkinakauppa ja vienti

Ruokavirastoon rekisteröityneistä sisämarkkinakaupan tuojista ja viejistä saadut ilmoitukset ja tuontiluvat kirjataan ympäristöterveyden tietojärjestelmään. Epäselvissä tapauksissa käännytään läänineläinlääkärin tai Ruokaviraston puoleen. Tuontierä ei tarkastuksessa hyväksytty eikä vientierä saa lähetä, jollei virkaeläinlääkäri ole täysin varma ehtojen täyttymisestä.

Sisämarkkinatuonti

Aluehallintovirastosta saadut sisämarkkinatuonnin ennakoilmoitukset kirjataan ympäristöterveyden tietojärjestelmään.

Virkaeläinlääkärin tarkastamien tuontierien tarkastusten raportointi tapahtuu TRACES-järjestelmään täyttämällä terveystodistuksen valvonta- eli III-osio. (Etl 66 §)

Hylätyistä eristä (myös lemmikkieläintuonneista tehdyt hallintopäätökset) ilmoitetaan Ruokavirastoon Eläinten terveys- ja hyvinvointiyksikköön. Tällaisista toimenpiteistä päättäminen edellyttää yhteydenpitoa myös lähettäjään viranomaisiin, tiettyjä poikkeuksia (sovitut käytännöt Suomen ja tiettyjen valtioiden välillä) lukuun ottamatta.

Annettujen määräysten toteutuminen seurataan aina, esim. varmistamalla että eläimet on palautettu alkuperämaahan tai että ne on lopetettu. Seuranta tapahtuu pyytämällä esim. virka-apua tullilta (tulli ilmoittaa, kun eläin on palautettu lähtömaahan) tai tekemällä yhteistyötä alkuperämaan viranomaisten kanssa, tai

pyytämällä lopetustodistus lopetuksen tehneeltä eläinlääkäriltä (omistaja veloitetaan päätöksessä toimittamaan lopetustodistus ympäristöterveyteen määräaikaan mennessä).

Sisämarkkinavienti

Valvontaeläinlääkäri tai praktikkoeläinlääkäri kirjoittaa tarvittavat vientitodistukset sisämarkkinakaupassa vietäville eläimille silloin, kun kohdemaata edellyttää virkaeläinlääkärin todistusta.

Mahdollista vastaanottajamaasta annettavaa palautetta seurataan ja tarvittaessa siihen reagoidaan esim. TRACES -järjestelmän kautta.

Vienti EU:n ulkopuolisiin maihin

Valvontaeläinlääkäri tai praktikkoeläinlääkäri kirjoittaa tarvittavat vientitodistukset EU:n ulkopuolelle vietäville seura- ja harrastuseläimille silloin, kun kohdemaata edellyttää virkaeläinlääkärin todistusta. (Etl 10 luku, 84 - 85 § ja MMM asetus 832/2013)

7.8 Eläinten hyvinvoinnin valvonta

Eläinten hyvinvoinnin valvonnalla tarkoitetaan eläinsuojelulain, eläinkuljetuslain ja eläinkuljetusasetuksen sekä niiden nojalla annettujen säädösten perusteella tehtävää eläinsuojeluvalvontaa. Alueellisten ja paikallisten eläinsuojeluviranomaisten tehtävänä on valvoa, että eläimiä hoidetaan, kohdellaan, käytetään ja kuljetetaan eläinsuojelusäädösten mukaisesti. Kunnissa eläinsuojeluviranomaisia ovat kunnaneläinlääkärit, terveystarkastajat ja poliisi.

Eläinsuojeluvalvontaa Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alueella hoitavat virka-aikana valvontaeläinlääkärit, tarvittaessa myös praktikkoeläinlääkärit tai ympäristöterveyspäällikkö sekä terveystarkastajat/ympäristöinsinöörit ja poliisi. Virka-ajan ulkopuolella eläinsuojeluvalvonnasta vastaa poliisi ja päivystävä praktikkoeläinlääkäri.

Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alueen valvontaeläinlääkärit, hygieenikkoeläinlääkärit ja ympäristöterveyspäällikkö eivät tee praktiikkaa. Tuotantoeläintiloja on vähän ja tilanteita, joissa eläinsuojeluvalvontaa tuotantoeläintilalla tekisi praktikkoeläinlääkäri, jolla on tilalle kiinteä asiakassuhde, ei käytännössä synny. Järjestely takaa sen, että eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa ei tee henkilö, joka olisi asiakkaaseen kiinteässä asiakassuhteessa.

Resursseja eläinten hyvinvoinnin valvontaan Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alueella on varattu resurssitarveliitteessä ilmoitetun mukaisesti.

Eläinsuojelutarkastukset

Havaittaessa eläinsuojelutarkastuksella eläinsuojelusäädösten vastaista menettelyä ryhdytään tarvittaviin pakkotoimiin (kiireelliset toimet eläinsuojelulain 44 § nojalla tai kiellot ja määräykset eläinsuojelulain 42 § nojalla). Jos määräyksiä tai kieltoja on annettu, niiden toteuttamiselle annetaan määräaika, minkä kuluttua umpeen tehdään kohteeseen uusintatarkastus. Vaikka määräys olisi pysyväisluonteinen tai sille ei muusta syystä ole annettu tiettyä määräaika, seurataan kohteen tilannetta uusintatarkastuksilla, mikäli eläinlääkäri katsoo sen tarpeelliseksi (eläinsuojelulain 39 § mukainen epäily säilyy). Aluehallintovirastoa voidaan pyytää tehostamaan annettua määräystä tai kieltä uhkasakolla.

Vaikeista tai erityisen kriittisistä eläinsuojelutapauksista tiedotetaan erikseen aluehallintovirastoon. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto voi kunnan valvontaviranomaisen pyynnöstä suorittaa kriittisiä eläinsuojelutehtäviä tai avustaa niissä.

Kaikista eläinsuojelutarkastuksista, joilla on havaittu eläinsuojelulakia rikotun, lähetetään kopio tarkastuskertomuksesta ja eläinsuojelupäätöksestä, sekä mahdolliset valokuvat tai muut tallenteet poliisiin

rikostutkintaan Pirkanmaan poliisilaitokselle. Jos epäkohdat tarkastuskohteessa ovat vakavia, mittavia tai katsotaan muuten tarpeelliseksi, kutsutaan poliisin tutkijapartio paikalle kohteeseen tarkastuksen yhteydessä.

Tarkastuksista tehdään aina kirjallinen tarkastuspöytäkirja, joka toimitetaan eläimen omistajalle ja mahdollisille muille asianosaisille tiedoksi. Kaikki asiakirjat tallennetaan ympäristöterveyden tietojärjestelmään ja tarkastuskertomukset ja päätökset arkistoidaan.

Kiireellisissä tapauksissa, missä todetaan, että on ryhdyttävä eläinsuojelulain 44 § mukaisiin toimenpiteisiin eläinten hyvinvoinnin varmistamiseksi, hoitoa hankitaan seuraavasti:

- Pienet seura- ja harrastuseläimet

- viedään hoitoon eläinhoitolaan, jonka kanssa kaupungilla on sopimus löytöeläinten hoidosta (lähinnä päivystysaikana tulevat tapaukset, joissa poliisi toimii eläinsuojeluviranomaisena), tai
- viedään hoitoon jonkin toisen luotetun tahon luokse, tai
- hoidetaan omistajan kotona, mikäli eläimiä on suuri määrä tai niiden sijoittaminen muualle ei muusta syystä onnistu, tai
- konsultoidaan aluehallintovirastoa eläinten hoidon järjestämisestä.

Löytöeläinlaitoksen ja muiden hoitopaikkojen kanssa tehdään aina erillinen kirjallinen sopimus hoidosta ja sen kustannuksista.

- Tuotantoeläimet

- hoitoa hankitaan mahdollisuuksien mukaan tilalle, jossa eläimet ovat.
- Aluehallintovirastoa konsultoidaan hoidon hankkimisessa (mahdolliset järjestelyt lomitustoimen kanssa).

Eläinsuojelurikosepäilyissä voidaan epäillyn rikoksen kohteena ollut kuollut tai lopetettu eläin lähettää Ruokaviraston patologian yksikköön avattavaksi.

Epäilyyn perustuvia eläinsuojelutarkastuksia tehdään vuosittain reilu 300 kpl. Ammattimaisen eläintenpidon suunnitelmallisia tarkastuksia pyritään tekemään kerran vuodessa kaikkiin tiedossa oleviin ilmoitusvelvollisiin kohteisiin (tiedossa noin 100 kohdetta), mikäli toimintaa ei ole kotirauhan piirissä. Jos kaikki kohteen toiminta tapahtuu kotirauhan piirissä, ei kohteeseen tehdä säännöllisiä vuositarkastuksia, vaan vain epäilyyn perustuvia tarkastuksia tarvittaessa. Tiedossa olevien ilmoituksenvaraisten kohteiden erittely on esitetty resurssitarvelomakkeessa.

Eläinkuljetuksia saavat kunnaneläinlääkärit tarkastaa, jos on aihetta epäillä, että eläintä kuljetetaan eläinkuljetussäädösten vastaisesti. Ruokavirasto ja avi voivat määrätä virkaeläinlääkärit tekemään tarkastuksia eläinkuljetuksissa.

Eläinten lopetus

Kotieläinten ja eläinlääkärin vastaanotolle tuotujen luonnonvaraisten eläinten lopetus eläinsuojelullisista syistä sekä kotieläinten lopetus sairauden perusteella tai omistajan pyynnöstä kuuluu peruseläinlääkäripalveluun.

Teurastamot ja pienteurastamot

Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alueella on kaksi pienteurastamoita. Tarkastuseläinlääkäri valvoo eläinsuojelua teurastuksen yhteydessä. Praktikkoeläinlääkärit tekevät sopimuksen Ruokaviraston kanssa tarkastustoiminnan suorittamisesta alueensa teurastamoissa.

Täydentävien ehtojen valvonta (Tukivalvonta)

Perustarkastuksista, joissa havaitaan mahdollisia aluehallintoviraston vastuulle kuuluvia täydentävien ehtojen indikaattorien laiminlyöntejä, lähetetään tarkastuspöytäkirja aluehallintovirastoon mahdollisimman pian

tarkastuksen tekemisen jälkeen (tavoite viikon kuluessa). Vakavissa laiminlyöntitapauksissa tiedotetaan puutteista myös erikseen läänineläinlääkärille puhelimitse tai sähköpostilla heti kun puutteita havaitaan.

7.9 Eläinlääkäripalveluiden toimeenpano

Tampereen kaupunki huolehtii itse eläinlääkintähuoltolain mukaan kunnan vastuulla olevien terveyden ja sairaanhoitopalvelujen järjestämisestä Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alueen (Tampere, Orivesi, Juupajoki, Kangasala, Pälkäne, Valkeakoski, Akaa ja Urjala) hyötyeläimille ja suurille kotieläimille päivä- ja päivystysaikana, pieneläimille päiväaikana ja lisäksi sekä suurten että pienten eläinten vientiin liittyvistä toimenpiteistä.

Orivesi liittyi Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alueeseen 1.1.2014 ja muut mainitut kunnat 1.1.2015 alkaen.

Praktikkoeläinlääkärit hoitavat peruseläinlääkäripalvelut alueellisesti viidestä toimipisteestä.

Valvontaeläinlääkärit sijaitsevat kolmessa toimipisteessä; Kangasalla, Valkeakoskella ja Lielahdessa.

Hygieenikkoeläinlääkärit sijaitsevat Kangasalan ja Tampereen toimipisteissä.

Pieneläinten päivystyspalvelut ostetaan Evidensia Oy:ltä (Evidensia Veter, Tampere ja Evidensia Hattula).

Palveluntuottaja toimittaa kaikki valitukset ja korvausvaatimukset tiedoksi ympäristöterveyspäällikölle.

Tarvittaessa Tampereen ympäristöterveys tai eläimen omistaja pyytävät Eläinlääkintävahinkojen arviointilautakunnan arviointia eläimen hoidosta.

Arkipäivisin alueen praktikkoeläinlääkärit ovat varautuneet hoitamaan kiireellistä eläinlääkäriapua tarvitsevat eläimet jättämällä ajanvarauskalenteriinsa sopivasti aikaa kiireellisille tapauksille, siirtämällä jo sovittuja aikoja tai pyytämällä toista alueen praktikkoeläinlääkäriä auttamaan asian järjestämisessä.

7.10 Suunnitelman arviointi ja toteutumisen valvonta

Tampereen kaupungin eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan suunnitelman toteumaa tarkastellaan ympäristöterveyden yhteisen valvontasuunnitelman arvioinnin yhteydessä. Toteumasta laaditaan raportti, joka viedään hyväksyttäväksi alueelliseen ympäristöterveyden jaostoon ennen raportin lähettämistä aluehallintovirastolle.

Palautteen kerääminen, valitusten käsittely ja toiminnan parantaminen

Eläinlääkintähuollon ostopalvelutoiminnan asiakasvalitukset ja korvauspyynnöt vastaan ottaa ja käsittelee palveluiden tuottaja (Evidensia Oy) ja lähettää ne tiedoksi ympäristöterveyspäällikölle. Ympäristöterveyden yksikköön tehdyt valitukset ohjataan samoin palveluiden tuottajalle. Tuotantoeläinten terveyden- ja sairaanhoidon osalta valitukset ja korvauspyynnöt käsitellään Tampereen ympäristöterveyden toimesta. Valvontatoimista tehdyt hallintovalitukset käsittelee Hämeenlinnan hallinto-oikeus ja muut kantelut ja valitukset se viranomaisen (aluehallintovirasto; alueellinen ympäristöterveyden jaosto), jolle kantelu tai valitus on kohdistettu.

Eläinlääkintähuollon ostopalvelutoiminnasta (pieneläimet)

Pieneläinpotilaiden määrät kunnittain raportoidaan puolivuositain ympäristöterveydelle ja vuosittain alueelliselle ympäristöterveyden jaostolle sekä aviin.

Eläinlääkintähuollon ostopalveluun liittyvät valitukset käsitellään ja toimintaan liittyvien osa-alueiden vaatimustenmukaisuus varmistetaan yhteistyössä palvelujen myyjän kanssa lainsäädännön ja sopimusten asettamilla tavoilla.

Kunnan suunnitelmaa päivitettäessä huomioidaan ne seikat, joista edellisen toimintavuoden aikana on saapunut valituksia tai joista on huomautettu aluehallintoviraston tarkastuksissa ja auditoinneissa, sekä asiakaspalautteet.

Vastuu- ja muut vakuutukset ja lausunnot Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnalta

Oman tuotannon hyötyeläinten ja suurten eläinten eläinlääkäripalvelut, arkiajan pieneläinten eläinlääkäripalvelut:

Eläinlääkärin tai hänen avustajansa aiheuttamasta vahingosta vastaa vahingonkorvauslain 3 luvun 1 §:n ja 2§:n mukaan se kunta, jonka palveluksessa eläinlääkäri tai avustaja on tai kyseinen työ/virkasopimuksessa oleva eläinlääkäri tai avustaja vahingonkorvauslain 4 luvun 1 ja 2 §:n mukaisesti.

Pienten eläinten eläinlääkäripalvelut:

Palveluntuottajalla on vastuuvakuutus, joka kattaa tilaajalle, kolmannelle osapuolelle tai tämän omaisuudelle aiheutuneet vahingot.

Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan lausuntoa voivat pyytää tarvittaessa Tampereen ympäristöterveys tai eläinten omistajat.

7.11 Seuranta ja raportointi

VASU-raportointi

VASU-raportointi tehdään Ruokaviraston ohjeen "Ohje kunnalle elintarvikevalvonnan sekä eläinten terveys- ja hyvinvointivalvonnan raportoimiseksi aluehallintovirastoon" (Ruokaviraston toimintaohje 11009) mukaisesti.

Muut viranomaisten pyytämät raportit ja tilastot

- tiedot tehdyistä eläinsuojelutarkastuksista ja - päätöksistä toimitetaan välittömästi tai vähintään kuukausittain aluehallintovirastoon ja poliisille
- terveysvalvontaohjelmien käyntien asiakirjat toimitetaan välittömästi tarkastuksen jälkeen aluehallintovirastoon
- tautiepäilyt ilmoitetaan kohdan Eläintautiepäilyt ja –tapaukset mukaisesti
- eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan työt, joista kunta laskuttaa valtiota: laskutus tehdään kuukausittain aluehallintoviraston ohjeistuksen mukaisesti
- muut viranomaisten pyytämät vuosiyhteenvedot toimitetaan esitettyjen aikataulujen mukaisesti

Eläinlääkäripalvelujen käytön tilastointi

Tuotantoeläinten terveyden- ja sairaanhoitoa koskevat tilastot saadaan oman tuotannon praktikkoeläinlääkäreiden toimesta.

Tiedot eläinlääkintähuollon pieneläinpäivystyksen ostopalveluiden käytöstä saadaan palveluntuottaja Evidensia Oy:ltä.

Tiedot liitetään kunnan suorittamaan suunnitelman toteutumisen arviointiin ja toimitetaan vuosittain aluehallintovirastolle.

Taulukko 5.2 Terveysturvituksen painopisteisiin liittyvät toimenpiteet 2020-2024

Taulukko 5.2 Toimenpide	Omaavunnon tuki	Elinympäristöterveyden edistäminen yhteistyö	Osallistuvat tiimit	ajankohta (mittari)
Palvelusähköpostit + puhelin				
asumisterveys		terveyshaittaepäilyjen selvityspyynnöt + ohjaus ja neuvonta yleisesti	asuntotiimi	2020-2024 (seurataan määriä 2 kk otannalla)
terveydensuojelu	Vastataan toimijoiden kysymyksiin	vastataan kuntalaisten kysymyksiin välitetään sidosryhmien viestejä	tilatiimi vesitiimi	2020-2024
Yhteistyö viranomaisten ja sidosryhmien kanssa				
Sisäilmatyöryhmiin osallistuminen	Tuetaan kohteiden omaa toimintaa ongelmien ratkaisussa	Nopeutetaan ongelmien selvittelyä	tilatiimi	2020-2024/ määrät
Vesilaitosten valvontaohjelmien päivittäminen	Tehdään yhdessä, lainsäädäntömuutosten päivittäminen toimintaan (Juomavesidirektiivi)	Lakisääteinen yhteistyö Riskinarvioinnin jatkuva päivitys	vesitiimi	2020-2024
Sosiaalitoimen yhteistyö siivottomuustapauksissa koko valvonta-alueella		Tavoitteena tehostaa asunnontarkastusten viranomaisresurssien kohdentamista ja luoda sosiaalitoimen kanssa selkeä käytäntö siivottomuustapausten hoitoon (autetaan asukasta kokonaisvaltaisesti)	asuntotiimi valvontaeläinlääkärit	kevät 2020->
Maankäytön suunnittelu ja kaavoitus		Osallistutaan terveyshaittojen arviointiin ja ennaltaehkäisyyn koko toiminta-alueella	tilatiimi	2020-2024
Ympäristönsuojelu ja rakennusvalvonta	korjauskohteiden luvittaminen, tiedonkulun parantaminen	melu, savu, pöly, rotta ja siivottomuustapausten hoitaminen - yhteistyö ja prosessit kuntoon -->prosessien tehostus	asuntotiimi tilatiimi	2020-2024
Varautumiseen liittyvä yhteistyö kaikkien alueen kuntien kanssa	Yhteydet alueen kuntien varautumiseen ja viestintään	Häiriötilannesuunnitelmien ja yhteystietojen jatkuva päivitys KUJA-konseptin hyödyntäminen	vesitiimi	2020-2024
Viranomaisten yhteystarkastukset kouluihin ja päiväkoteihin	tukee kohteiden omaa riskinarviointia	toimialojen välistä yhteistyötä tarkastuksissa edistetään koko alueella	tilatiimi	2020-2024
Majoitus Airbnb Ilmoitustarve (tesu, rava, pela, hallinto palaveri)	poikkihallinnollinen keskustelu	Todennäköistä että airbnb majoitus (verotus, valvonta, suhde muuhun majoitustoimintaan) tulee keskusteluun		2024

Taulukko 5.2 Terveysturvituksen painopisteisiin liittyvät toimenpiteet 2020-2024

Toimenpide	Omavalvonnan tuki	Elinympäristöterveyden edistäminen yhteistyö	Osallistuvat tiimit	ajankohta
Seminaarit ja koulutustilaisuudet				
Sisäilma-asioihin viestintäsuunnitelma (iltakoulu valtuustolle, blogeja, seminaari)	Tuemme kaupungin sisäilmatyöryhmän sekä kohdekohtaisten ryhmien toimintaa. Yhteistyö Tampereen kaupungin viestintäyksikön kanssa. Viestintäsuunnitelma monipuolisesta tiedottamisesta. Yhteydet muiden kuntien viestintään	paikallisia ja valtakunnallisia puhujia (TTL, STM, Tays), kaikilla mahdollisuus kuunnella (striimaus) Lisätään tietoisuutta työstä, jota tehdään sisäilma-asioissa julkisella sektorilla	tilatiimi asumisterveys	2020 -2024
viranomaisten yhteinen seminaari + ohjemateriaali kauneushoitoloille	selkeytetään viranomaisten roolia ja vaatimuksia toimijoille	Viranomaisyhteistyö Tukes, Avi, Valvira, STUK ja TESU -	tilatiimi	2020/ 2021
Vesiosuuskuntakoulutus	tuki riskinarviointiin, häiriötilannesuunnitelmien päivitys juomavesidirektiivin uudistuksen vaikutukset	vesiepidemioiden ehkäiseminen	vesitiimi	2021 ->
Ohjausta ja neuvontaa yksityisille päivähoidon järjestäjille	tuetaan pyynnöstä ja järjestetään tilaisuuksia	Epidemioiden ehkäiseminen	tilatiimi	2020-2024
Koulutusta as. osakeyhtiöiden ja vuokratilayhtiöiden isännöitsijöille	Legionellan torjuntatoimet, siivottomuustapausten hoito, yleisesti asumisterveysasioiden selvittämisprosessit (kiint. omistajan vastuu ja viranomaisen rooli) radon-tietoisuus	Ennaltaehkäistään legionella-tapauksia Nopeutetaan prosesseja, ohjaus sosiaalitoimeen Tunnetaan pitoisuudet, tehdään tarpeelliset toimenpiteet	asuntotiimi	syksy 2020
Koulutusta kaupungin isännöitsijöille			tilatiimi	kevät 2020
Pyynnöstä pidettävät ohjaus- ja neuvontatilaisuudet eri toimialoille	Järjestetään tarvittaessa omavalvontaa tukevia toimialakotaisia tilaisuuksia	Toimialan tukeminen edistää elinympäristön terveydensuojelua	kaikki	2020-2024
Lausunnot kaavoista sekä rakennus- ja ympäristöluvista		Yhteistyö, terveysvaikutusten arviointi	kaikki	2020-2024

Taulukko 5.2 Terveydensuojelun painopisteisiin liittyvät toimenpiteet 2020-2024

Toimenpide	Omavalvonnan tuki	Elinympäristöterveyden edistäminen yhteistyö	Osallistuvat tiimit	ajankohta
Projektit				
Pintapuhtausprojekti (koulut, päiväkodit, kauneushoitolat, liikuntatilat)	tietoa puhtauden tasosta toimijalle, siivouksen merkitys	Tulokset nettijulkaisuun kuntalaisten luettavaksi	tilatiimi	2020
Radon-tietoisuuden lisääminen	tieto mittaustarpeista sosiaali-alan laitoksille	Tunnetaan radon-pitoisuudet ja tehdään tarvittavat toimenpiteet	tilatiimi	kevät 2020 tai Syksy 2020
Pienten talousvesiosuuskuntien valvonnan yhtenäistäminen ja ohjaus	ohjaus ja neuvonta riskinarvioinnissa, uudistustarpeen arvioinnissa	ehkäistään vesiepidemioita	vesitiimi	2020

Taulukko 5.5. Terveydensuojelulain mukainen suunnitelmallinen valvonta (laskennalliset tarkastusmäärät)

Terveydensuojelulain mukainen suunnitelmallinen valvonta											Laskennallinen tarkastus määrä									Tarkastus- määrä yhteensä
Tarkastussuunnitelma 2020											Laskennallinen tarkastus määrä									
Kohdeluokitus	Tarkastus- tiheys	Kohdemäärä									Kohteet yhteensä	Tampere	Orivesi	Juupajoki	Kangasala	Päikäne	Akaa	Urjala	Valkeakoski	Tarkastus- määrä yhteensä
		Tampere	Orivesi	Juupajoki	Kangasala	Päikäne	Akaa	Urjala	Valkeakoski											
Toimintaluokka ja toimintatyyppi																				
Talouden toimittaminen																				
E U-raportoitava vedenjakelualue, vedentoimitus vähintään	1	1	1	0	1	0	0	0	1	4	1,0	1,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	1,0	4,0	
Muu vedenjakelualue, vedentoimitus 10 - 999 m ³ /d tai 50 -	1	4	1	1	4	2	3	2	3	20	4,0	1,0	1,0	4,0	2,0	3,0	2,0	3,0	20,0	
Pieni vedenjakelualue, vedentoimitus < 10 m ³ /d tai alle 50	0,5	1	0	0	1	0	0	1	4	7	0,5	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	0,5	2,0	3,5	
Pieni vedenjakelualue, vedentoimitus < 10 m ³ /d tai alle 50	0,3	0	0	0	8	0	0	0	4	12	0,0	0,0	0,0	2,4	0,0	0,0	0,0	1,2	3,6	
Talouden käyttö tai pakkaaminen																				
Talouden pakkaaminen	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Kokoontuminen, julkiset hivi- ja kokoontumishuoneistot																				
Lasten ja nuorten kohteet: kerhotilat, nuorisotilat ja leikkikukset, lasten iltapäiväkerhot, lasten sisäleikkipuistot	0,25	28	3	2	10	4	9	2	9	67	7,0	0,8	0,5	2,5	1,0	2,3	0,5	2,3	16,8	
Opetustoiminta, koulut ja oppilaitokset																				
E siopetus	0,3	49	7	0	22	3	7	2	7	97	14,7	2,1	0,0	6,6	0,9	2,1	0,6	2,1	29,1	
Peruskoulu	0,3	58	6	2	17	7	16	2	13	121	17,4	1,8	0,6	5,1	2,1	4,8	0,6	3,9	36,3	
Lukio	0,3	11	1	0	1	1	1	1	1	17	3,3	0,3	0,0	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	5,1	
Am mattiopilaatos	0,3	20	1	0	2	2	0	0	2	27	6,0	0,3	0,0	0,6	0,6	0,0	0,0	0,6	8,1	
Muut koulut ja oppilaitokset	0,3	15	2	0	0	1	0	0	0	18	4,5	0,6	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	5,4	
Korkeakoulu	0,3	17	0	1	0	0	0	0	0	18	5,1	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,4	
Muu aikuiskoulutus	0,3	3	0	0	0	0	0	1	2	6	0,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,6	1,8	
Majoitustoiminta, majoitushuoneistot																				
Asuinmajoitus sekä majoitus matkailun aikana	0,2	6	1	0	0	0	1	0	2	10	1,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,4	2,0	
Hotelli	0,2	28	0	0	1	1	1	0	1	32	5,6	0,0	0,0	0,2	0,2	0,0	0,0	0,2	6,4	
Hostellit, kuten retkeilymajat, retkeilyhotellit, kesähotellit, huoneistohotellit, matkustajakoti / motelli, täysihoitoa	0,2	4	0	0	0	0	1	2	2	9	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,4	0,4	1,8	
Lomakeskusten ja leirintäalueiden mökit	0,2	2	2	0	0	0	1	1	2	8	0,4	0,4	0,0	0,0	0,0	0,2	0,2	0,4	1,6	
Muu loma-asuntojen am mattimainen tarjoaminen	0,2	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	
Asuntolat, yömajat, pakolaisten vastaanottokeskukset	0,2	3	0	0	0	0	1	0	3	7	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,6	1,4	
Muu majoitustoiminta	0,2	10	2	2	0	1	0	1	0	16	2,0	0,4	0,4	0,0	0,2	0,0	0,2	0,0	3,2	
Kauneudenhoitoa ja ihon käsitelyä suorittavat huoneistot ja laitokset																				
Kosmetologiset huoneistot ja laitokset	0,2	163	6	1	17	3	17	3	20	230	32,6	1,2	0,2	3,4	0,6	3,4	0,6	4,0	46,0	
Tatuointi ja lävistys	0,25	16	1	0	1	0	2	0	1	21	4,0	0,3	0,0	0,3	0,0	0,5	0,0	0,3	5,3	
Muu ihon käsitely tai hoito	0,2	3	1	0	0	1	0	0	1	6	0,6	0,2	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,2	1,2	
Solarium	0,2	14	0	0	1	0	1	1	2	19	2,8	0,0	0,0	0,2	0,0	0,2	0,2	0,4	3,8	
Sosiaalihuollon palvelut, lasten päiväkodit ja vastaavat																				
Päiväkoti, ryhmäperhepäiväkoti	0,25	139	10	2	31	10	10	2	12	216	34,8	2,5	0,5	7,8	2,5	2,5	0,5	3,0	54,0	
Leikkitoiminta ja muu päivätoiminta	0,25	5	0	0	5	1	2	0	3	16	1,3	0,0	0,0	1,3	0,3	0,5	0,0	0,8	4,0	
Sosiaalihuollon palvelut, Lastenkodit/ lastensuojeluyksiköt ja vastaavat																				
Lastenkodit, koulukodit ja nuorisokodit	0,3	3	0	1	3	1	2	0	2	12	0,9	0,0	0,3	0,9	0,3	0,6	0,0	0,6	3,6	
Muut lastensuojeluyksiköt	0,3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Sosiaalihuollon palvelut, vanhainkodit ja vastaavat																				
Vanhainkoti (laitoshuolto)	0,3	4	2	0	1	0	1	0	0	8	1,2	0,6	0,0	0,3	0,0	0,3	0,0	0,0	2,4	
Vanhusten tehostetun palveluasumisen yksiköt (laitostyyppinen)	0,3	44	3	2	10	3	8	2	4	76	13,2	0,9	0,6	3,0	0,9	2,4	0,6	1,2	22,8	
Sosiaalihuollon palvelut, muut sosiaalialan yksiköt																				
Kehitysvam malaitos, muu kehitysvam maisten yksikkö (tehostettu palveluasuminen)	0,3	21	2	0	3	0	0	0	2	28	6,3	0,6	0,0	0,9	0,0	0,0	0,0	0,6	8,4	
Muut yksiköt (mielenterveys- ja päihdekuntoutajat, tehostettu palveluasuminen)	0,3	5	0	0	2	0	1	0	1	9	1,5	0,0	0,0	0,6	0,0	0,3	0,0	0,3	2,7	
Ensi- ja turvakodit, perhekuntoutusyksiköt	0,3	3	0	0	0	0	0	0	0	3	0,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9	
Aikuisten päivähoito	0,3	1	0	0	1	0	0	0	0	2	0,3	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	
Muut yksiköt	0,3	13	0	0	1	0	1	0	0	15	3,9	0,0	0,0	0,3	0,0	0,3	0,0	0,0	4,5	

Liikunta ja virkistystoiminta, yleiset uimarannat																				
Yleiset uimarannat (EU-uimarannat), huomattava määrä uimareita päivässä	0,5	14	0	0	2	2	1	0	1	20	7,0	0,0	0,0	1,0	1,0	0,5	0,0	0,5	10,0	
Pienet yleiset uimarannat	0,5	18	6	3	11	1	3	5	6	53	9,0	3,0	1,5	5,5	0,5	1,5	2,5	3,0	26,5	
Liikunta ja virkistystoiminta, uimahallit, kylpylät ja muut yleiset allasilat																				
Yleiset altaat	0,5 - 2	23	1	0	3	2	0	0	3	32	18,0	1,0	0,0	1,5	1,0	0,0	0,0	1,5	23,0	
Liikunta ja virkistystoiminta, yleiset saunat																				
Saunat	0,5	11	1	0	1	0	2	0	3	18	5,5	0,5	0,0	0,5	0,0	1,0	0,0	1,5	9,0	
Liikunta ja virkistystoiminta, kuntosalit ja liikuntatilat																				
Yleinen liikuntatila	0,2	100	7	1	11	2	10	2	11	144	20,0	1,4	0,2	2,2	0,4	2,0	0,4	2,2	28,8	
Toiminnot yhteensä		881	67	18	171	48	102	30	128	1425	238,9	21,0	6,1	53,1	15,3	29,5	10,4	39,0	413,1	

Taulukko 6.5 Tupakkalain ja lääkelain mukainen valvonta v. 2020

Kohdeluokitus	Kohdemäärä	Tarkastustiheys	Tarkastusmäärä 2020	Tarkastukseen käytettävä aika tuntia	Aika yhteensä tuntia 2020	Aika yhteensä htpv
Toimintaluokka ja toimintatyyppi						
Tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myynti ja muu luovutus, sekä nikotiininesteiden myynti						
Vähittäismyynti, tupakka ¹⁾	399	0,5	280	2	560	80
Tukkumyynti, tupakka tai nikotiininesteet	3	0,5	1	2	2	0,3
Nikotiininesteet ²⁾	30	0,5		1		
Nikotiinivalmisteiden myynti						
Vähittäismyynti, nikotiini ³⁾	189	0,2	22	0,5	11	1,6
Tupakointikiellot ja -rajoitukset						
Ravintola tai muu ravitsemisliike, jossa on erillinen tupakointitila	36	0,3	21	2	42	6,0
Toiminnat yhteensä	657		324		615	87,9

Valvontasuunnitelmataulukoiden merkintöjen selityksiä:

1 htpv = 7 h

Tarkastustiheys

0,5 joka toinen vuosi

0,3 kerran kolmessa vuodessa

0,2 kerran viidessä vuodessa

1) Yksittäisiä tupakkatuotteiden vähittäismyyntipisteitä on alueella 732 kpl. Yhdessä myyntipaikassa on yleensä useita myyntipisteitä.

2) Nikotiininesteiden vähittäismyyntiä valvotaan tupakkatuotteiden valvonnan yhteydessä samoilla tarkastuskäynneillä.

3) Nikotiinivalmisteita myydään tupakkatuotteiden vähittäismyyntipisteiden yhteydessä. Niiden yksittäisten myyntipisteiden määrää ei tilastoida.

Taulukko 7.2. EHO resurssitarpeen kartoitus

EHO Tampereen ympäristöterveys 2015 – 2020 Resurssitarpeen kartoitus	
1. Eläintilojen määrät alueella:	
<i>a. Tuotantoeläintilat (lkm)</i>	
▪ Nautatilat	356
▪ Sikatilat	62
▪ Lammas- ja vuohitilat	405
▪ Hevostilat	355
▪ Siipikarjatilat	38
▪ Vesiviljelylaitokset	5
▪ Turkistarhat	1
▪ Tarhatun riistan tilat	8
▪ Mehiläistarhat	83
▪ Muut tuotantoeläinyksiköt	4
<i>b. Lemmikit (lkm)</i>	
▪ Arvio lemmikkien määrästä	40 600
2. Eläinlääkäripalvelut	
<i>a. Terveystuotosopimukset</i>	
Nauta	
▪ Tilat, joilla terveystuotosopimus (lkm)	124
▪ Tilat, joilla terveystuotosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa (lkm)	121
▪ Terveystuototilojen osuus (% kaikista nautatiloista)	46
Sika	
▪ Tilat, joilla terveystuotosopimus (lkm)	14
▪ Tilat, joilla terveystuotosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa (lkm)	14
▪ Terveystuototilojen osuus (% kaikista sikatiloista)	100 %
Siipikarja	
▪ Tilat, joilla terveystuotosopimus (lkm)	15
▪ Tilat, joilla terveystuotosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa (lkm)	15
▪ Terveystuototilojen osuus (% kaikista siipikarjatiloista)	39 %
Muut terveystuotosopimukset	
▪ Tilat, joilla terveystuotosopimus (lkm)	-
▪ Tilat, joilla terveystuotosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa (lkm)	-
Terveystuototyön resurssitarve, htv	0,4
<i>b. Muut kunnan eläinlääkäripalvelut, arvio palvelutarpeesta</i>	
Sairaskäynnit tiloilla (muu kuin terveystuoto)	3000
▪ Sairaskäynnit virka-aikana (lkm)	2700
▪ Sairaskäynnit päivystysaikana (lkm)	330
Sairaskäynnit pieneläinvastaanotolla	11400
▪ Sairaskäynnit virka-aikana (lkm)	9400
▪ Sairaskäynnit päivystysaikana (lkm) (Evidensia)	2000
Kunnan eläinlääkäripalveluiden resurssitarve, htv	8,4
3. Eläinten terveyden valvonta	
<i>a. Terveystuoto</i>	
Pakolliseen terveystuotoon kuuluvat tilat (lkm)	20
▪ Siipikarjan salmonellavalvontaohjelma	15

▪ Uudistuseläimiä tuottavat sikalat, salmonellavalvonta	-
▪ Keinosiemennyssonneja tuottavat nautojen pitopaikat, salmonellavalvonta	-
▪ Raakamaitoa luovuttavat nautojen pitopaikat, salmonellavalvonta	2
Vesiviljelyeläinten terveysvalvontakohteet	5
Vapaaehtoiseen terveysvalvontaan kuuluvat tilat	yht. n. 25 (mm. lakimuutoksia)
▪ Maedi-visna / CAE	4
▪ Scrapie	4
Nautojen Mycoplasma vast.ojelma	29
<i>b. Muu eläinten terveyden valvonta</i>	
Eläinten terveyden valvonnan resurssitarve, htv	0,3
4. Sivutuotevalvonta	
▪ Haaskanpitäjiksi ilmoittautuneet toimijat	5
▪ Ilmoitetut haaskat	5
▪ Sivutuotealan laitokset	28
▪ Hautaamisilmoitukset	8
Sivutuotevalvonnan resurssitarve, htv	0,1
5. Eläinten hyvinvoinnin valvonta	
<i>a. Ilmoituksenvaraiset kohteet (lkm)</i>	
▪ Kennelit	29
▪ Hevostallit	105
▪ Riistanhoidolliset tarhat	7
▪ Lihan, munien tai siitoseläinten tuotantotarhat	2
▪ Eläinkaupat	12
▪ Eläinhoitolat	13
▪ Vakinaiset porotarhat talvikaudella	
<i>b. Epäilyyn perustuvat eläinsuojelutarkastukset (lkm)</i>	
▪ Arvio epäilyyn perustuvista tarkastuksista	338
<i>c. Muu eläinten hyvinvoinnin valvonta</i>	50
Eläinten hyvinvoinnin valvonnan resurssitarve, htv	2,5
6. Eläinlääkintähuollon henkilöresurssit	
<i>a. Eläinlääkärit (htv):</i>	
▪ Eläinlääkäripalvelut	8,4
▪ Eläinten terveyden valvonta	0,5
▪ Sivutuotevalvonta	0,1
▪ Eläinten hyvinvoinnin valvonta	2,2
▪ Muut tehtävät (sektorin esimies)	0,6
Eläinlääkärit yhteensä	12 (11,8 htv)
Päivystykseen osallistuvien eläinlääkäreiden määrä	9
<i>b. Muut kuin eläinlääkärit</i>	
▪ Eläintenhoitaja/avustaja	4 eläinlääkäreiden itse palkkaamaa
▪ Terveystarkastajan tekemä eläinsuojeluvälvonta	0
▪ Muut tehtävät, toimisto	0,5
Muut kuin eläinlääkärit yhteensä	2,5
<i>c. Ostopalvelut eläinlääkintähuollossa (laajuus)</i>	
▪ Ostopalveluiden laajuus ja laatu	Pieneläinpäivystys ostopalveluna